

MARTINSKÝ Evanjelik

2016 / 1 - 2

ROČNÍK 23

*Potom vyšiel a poberal sa podľa obyčaje na Olivový vrch; nasledovali Ho aj učeníci.
Keď prišiel na miesto, povedal im: Modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia.
Sám sa však vzdialil od nich tak ďaleko, ako dohodí človek kameňom,
padol na kolena a takto sa modlil:*

*Otče, ak chceš, odvráť odo mňa tento kalich;
avšak nech sa stane nie moja vôľa, ale Tvoja.*

L 22. 39 - 42

Štefan Milovan Kraker: Ježiš na Olivovom vrchu

Evanjelický a. v. cirkevný zbor, Evanjelická spojená škola,
Biblická škola a Centrum kresťanského vzdelávania v Martine
vospolok želajú svojim členom, učiteľom, žiakom, študentom, rodičom,
ako aj priaznivcom doma i v zahraničí požehnanú Veľkú noc 2016.

**Kristus vstal z mŕtvych! Naozaj vstal!
Christos voskrese!
Voistinu voskrese!
Kyrie elejson!**

Čo to Slovenskom?

JANKO JESENSKÝ

Čo to Slovenskom za chýry letia?
 Čo to znie pevcov ústami?
 Že slnca nášho lúče nesvietia?..
 Že slnce už za horami?
 Že tma nám hustá, tmavá nastala?
 Že svoje lôžko u nás postlala?
 Že búrka nám nad hlavami?

Hoj, Slovač moja, tak je to u nás;
 tak to znie pevcov ústami:
 že slnce teplé nesvieti na vás,
 že búra veľká nad vami.
 Všetko to pravda, pravda nemilá.
 I noc už našich hlavy zakryla
 s veľkými jej krídlami.

Pod plachtou tmavou tisícich stony
 temným vzduchom prerývajú.
 Nad zamdletými zas milióny
 pobožnú pieseň spievajú.
 Tu i tu – zriedka – poetov stony
 sú ako smutné pohrebné zvony,
 ktoré ľudstvom zaznievajú.

Všade je ticho, len trpké stony
 prerývajú vzduch ten temný,
 medzi ktoré sa praštiace hromy
 miešajú a otras zemný.
 Nenazdajky ti žiara zablčí,
 Parom pravicu s hromom vytrčí,
 z ktorej pustí hrom pekelný.

A z druhej strany môjho Slovenska
 čierne sa valia mrákavy
 a hrom za hromom ohnivým trieska
 na Slovákov biedne hlavy.
 I mútne tečie Hron, Váh hučiac si,
 zapadli blahé a krásne časy;
 koniec je slovenskej slávy.

Hoj, Slovač moja! Slováci moji!
 Môj rod a sladká vlasť moja!
 Kedy sa trpký bôľ tvoj ukojí
 a rany veľké zahoja?
 Príde čas milý, Slovač úbohá.
 Len držíme sa vždy spolu, a Boha.
 Sily – útrapy – prestoja.

Uzavrieť sa Bohu – otvoriť sa satanovi

PONUKA ZRADY – OZNAČENIE ZRADCU. JEŽIŠ A JUDÁŠ ROZHOVOR OTCA SO SYNOM

PONUKA ZRADY

Židovská veľrada sa hneď po vzkriesení Lazara asi 40 dní pred Veľkou nocou uzniesla, že lepšie bude, keď jeden človek umrie za ľud a nezahynie celý národ pre „buriča“ nazaretského. Uzniesla sa teda zlapať Ho a vydala zatykač (J 11, 50, 57).

Uznesenie bolo, ale „skutek-utek“. Nezlapali Ho, lebo Ho nik neoznámil a verejne Ho zlapať sa neodvážili, lebo sa báli ľudu.

Judáš uvažoval, čo robiť. Hlavou mu prebiehali rozličné myšlienky, plány, ale predbežne ešte zakolísal. Povzbudil ho slávnostný „kvetnonedeľný“ kráľovský vjazd do Jeruzalema. Možno, že si oblahčene vydýchol: Konečne, snáď prichádza chvíľa, ktorú som dávno čakal. Napraví, čo pokazil pred rokom. Unesený oslavením zástupu prijme kráľovskú korunu.

Záblesk nádeje sa rýchlo zachmúril, keď videl Ježiša plakať nad Jeruzalemom a počul prorokovanie, že ho nepriatelia zrovnajú so zemou, nenechajú kameň na kameni a Boží dom spustne.

Strašné, bohorúhavé slová – navidomoči v sebe doslova zúrili, veď sa učil, že ako Mesiáš je večný, tak aj vyvolený národ, jeho sväté mesto a chrám budú naveky (L 19, 41 – 44). O dva dni zas hovoril o zborení chrámu, keď urobil škandál s predavačmi a s ich stolmi a peniazmi v chráme.

Nespal. Čo robiť? Na pomoc mu prišla správa, že veľrada, keď sa nepodarilo Ježiša zlapať, v stredu vyniesla druhé uznesenie: Ištivo Ho zlapať a zabiť, ale nie vo sviatok, aby nebola vzbura medzi ľuďom (Mk 14, 1 – 2, 10 – 11; Mt 26, 1 – 5, 14 – 16; L 22, 1 – 6).

Keď sa toto dozvedel príduc z Betánie, kde Ježiš s ostatnými odpočíval, uvažoval, či je dobré, že chcú Ježiša lapiť Ištivo až po sviatku, keď už národ nebude zhromaždený.

Lukáš píše, že vtedy vošiel satan do neho. Pravdu má príslovie: Uzavrieť sa Bohu – otvoríť sa satanovi. Klausner satanské našepkávanie chápe taktó: Ježiš sa činí Mesiášom a nechce oslobodiť svoj vyvolený národ. Tak je nepravým Mesiášom a ako takého podľa Zákona treba oznámiť úradom (Dt 13, 2 – 12).

Konal si zákonnícku povinnosť, odišiel k veľrade a radil sa s nimi o ich uznesení. Keďže sa uzniesli Ištivo Ho zlapať, ale nie na sviatky, ponúkol sa, že on nájde spôsob, ako tak zajať, ale sa spýtal: „Čo mi chcete dať a ja vám Ho zradím.“

Nad strašnou ponukou treba sa zamyslieť a skúmať, či naozaj použil slovo „zrada“. Lukáš skutočne nepoužíva toto slovo, ale miesto neho slovo „vydať“. Tak to hovorieval aj sám Ježiš, keď trikrát predpovedal svoje vydanie a smrť. Aby sme neublížili Judášovi, nemyslíme ešte u neho na zradu tým cieľom, ako oni chceli – zabiť Ho, ale že v poslednej chvíli, keď im Ho vydá, dokáže svojo divotvornú moc.

V pláne vydať Ho je teda ešte akési zmiernujúce odôvodnenie, ale so spôsobom ponuky s otázkou: „Čo mi chcete dať?“ Je horšie. Tu už niet odôvodnenia a poukazuje práve na jeho sebecký, nízky charakter. Chce vysoký ideál dosiahnuť podlým prostriedkom. Cieľ mu posväčuje prostriedok. To je ten Lukášom spomínaný satan.

Vo výraze „satan vošiel do neho“ nepredstavujme si dajaké fyzikálno-mechanické vniknutie. Dobre upozorňuje Godet: „Aj vchádzanie satana má svoje stupne ako vchádzanie Ducha Svätého.“ Satan vnikal postupne, plánovito a boril sa s božským. Tu, možno povedať, robí ďalší strašný krok plánom zrady, miesta, vydania Ježiša za peniaze.

Veľkňazi sa zaradovali ponuke a dohodli sa, že mu dajú peniaze – tridsať strieborných, na ktoré on privolil. Suma taká, za akú bratia predali Jozefa egyptským kupcom, zvýšená na sumu, aká sa platila za otroka a ako ju predpovedal prorok (1M 37, 28; 2M 21, 32; Zach 11, 12). Stačila mu desatina toho, čo stála oná nardová masť v Betánii.

Radovali sa členovia veľrady, radoval sa on, že získali obchodom, že obe strany dosiahli cieľ. Radovali sa oni, že tak lacno kúpili. Radoval sa on, že draho predal, keď verí, že sa Ježiš divom zachráni, a tak ich oklamal.

Keď už odchod bol uzavretý, Judáš podľa Lukáša hľadal príležitosť, ako im Ho vydať – zradiť bez prítomnosti ľudu, ako si žiadali, a aby sa aj sám neprezradil. Osnoval ďalšie ohnivko satanského plánu. Napadlo mu, že veľradu musí pohnúť k tomu, aby sa to stalo v noci, ale práve cez sviatky. Plánoval takto: keď Ho vtedy zajmeme, národ sa vzbúri, povstane a sám Ježiš, ktorý nikdy nechcel použiť násilie, aby nepadol do rúk nepriateľov, bude nútený vzoprieť sa aj zástupom ľudu, bude donútený stať sa vodcom vzbury. Keďže rátal s tým, že v noci po požívaní baránka národ nebude spať, môže sa tak stať, lebo veľrada počíta, že národ práve bude odpočívať, a tak nehrozí vzbura.

Šiel, plán oznámil veľrade, ona súhlasila. Oba sa smiali do hrsti, ako sa vzájomne oklamú. Judáš uspokojený potom ešte hneď v stredu vrátil sa do Betánie a v Zelený štvrtok so všetkými do Jeruzalema na poslednú večeru.

OZNAČENIE ZRADCU

Ježiš ako predtým tak aj teraz podľa Jána dobre videl do zradnej duše Judášovej. Vedel, čo vykonal včera. Dal to najavo hneď pred začatím večere pri umývaní nôh, keď povedal Petrovi inotajne: „Vy ste čistí, ale nie všetci.“ (J 13, 10)

Prvý šetrný šíp, ktorý zďaleka mieri. Za ním vyletel druhý: „Viem, ktorých som vyvolil, ale aby sa naplnilo Písmo: Ten, ktorý jedol môj chlieb, pozdvihol päťu proti mne.“ (J 13, 18. Ž 41, 10)

Posledný výraz prevzal Ježiš zo života zvierat. Nevdačné zviera kopne svojho chovateľa. Ale to je nemé, nerozumné zviera, kým tu je rozumný špekulant, homo sapiens. Ale už aj žalmista ten obraz použil na zradu Achitofela proti Dávidovi.

Oba šípy mierili do duše Judášovej bez pomenovania, aby sa spamätal, kým je čas. Keď videl, že to nepomáha, pri samej večeri strelil tretí už otvorenejšie: „Jeden z vás ma zradí.“ (Mt 26, 21; J 13, 21)

Otvorenejšie, ale ešte nepovedal, kto. Dobrá skúška, či sa vinník prizná. Trafený Judáš sa ozval, ale ako? Ako had, úlisne, potichu, dôverne: „Či som to ja, Majstre?“ (Mt 26, 25)

Ježiš mu predbežne odpovedal tiež ticho: „Ty si povedal.“ Známy spôsob vtedajšieho pritakania.

Učeníci tento tichý krátky rozhovor nepočuli, lebo keď počuli, že jeden z nich zradí, nastalo hlučné vzrušenie, kto je to. Rozpačito pozerali jeden na druhého a ustrnutí hádali.

Na pokyn Petra Ján sa tiež v tichosti spýtal Ježiša: „Pane, kto je to?“ Ježiš ešte šetriac Judáša odpovedal takto: „Ten je to, komu podám omočenú skyvu.“ (J 13, 26)

Pre znázornenie chvíle predstavme si vtedajšie zvyky. Na stole bola spoločná misa, ako to bývalo za starodávna aj u nás. Maliari maľujú večeru moderne, tak ako by bola bývala pred každým osobitná miska, tanier. V dejinách vývin stolovania pokračoval tak, že po spoločnej mise nebol hneď pre každého osobitný tanier, ale najprv pre troch – štyroch jeden a až posledne ostal len jeden. V našom prípade už či bola ešte spoločná misa, alebo Judáš mal spoločnú s Ježišom, keď sedel blízko, Ježiš ako hosťiteľ uctil si svojich hostí tým, že im podával.

Tak podal aj Judášovi. V mise bola ovocná kaša, do ktorej na pamiatku trpkého osudu v Egypte máčali horké zeliny. Možno, že názov Zeleného štvrtka upomína na tieto zelinky, ktoré popri historickej rozpomienke upomínali aj na obeť z prvých jarných bylín prinesené.

Týmto priateľským hosťiteľským počínom Ježiš stále sa usiloval zachrániť Judáša od zradnej cesty. Bola to posledná nádej, lebo podľa Jána po skyve vstúpil satan druhýkrát do Judáša (J 13, 27).

Padá, padá vždy hlbšie a hlbšie. Keď to Ježiš videl, že sa už nedá odvrátiť, povedal mu hlasne, ale ešte dvojznačne: „Čo robíš, rob rýchlo!“ (J 13, 27 – 30)

Učeníci nerozumeli tejto výzve. Keďže bol pokladníkom, mysleli, že mu kázal nakúpiť, čo potrebujú na slávnosti, alebo v slávnostnú chvíľu rozdal dary chudobným.

Rýchlo, rýchlo, keď si horlivcom! Rýchlo do toho kráľovstva!

Dôvtipný Judáš videl, že Majster vie o všetkom. Nahneval sa, vzal skyvu a vyšiel z večeradla. Vyšiel, keď už bola noc.

ZRADA VYKONANÁ

Keď Judáš odišiel a večera sa skončila, Ježiš na rozlúčku povedal dlhú dojímavú reč a zakončil ju majestátnou arcipastierskou modlitbou (J 13, 31 – 17). V tejto medzi iným vyznával nebeskému Otcovi: Dokiaľ som bol s nimi (učeníkmi), ja som zachoval v Tvojom mene tých, ktorých si mi dal, a zachránil som ich a nik sa z nich nestratil, len syn zatratenia, aby sa naplnilo Písmo!

Syn zatratenia, stratené dieťa, to je Judáš. Vylúčil sa z kruhu apoštolov a šiel vykonať zradu.

Po modlitbe Ježiš s jedenástimi vošiel do bývalej Šalamúnovej záhrady Getsemane pod Olivovým vrchom, kam často s nimi chodieval. Judáš o tom mieste vedel, a tak uznal chvíľu za vhodnú uskutočniť dohodnutý plán zrady.

Šiel a oznámil to veľkňazom. Aby sa plán podaril, dali mu k dispozícii chrámovú stráž, vystrojili faklami, lampášmi, ak by sa skryl, keď aj bola mesačná noc pri splne mesiaca; v tieni kričkov totiž bol by sa mohol skryť a aj cez tmavé cedronske údolie bolo potrebné posvietenie. Chrátová stráž mala meče a kyje a aby boli bezpeční aj pred vzburou, ktorú mohli vyvolať učenici a prívrženci, k chrámovej stráži požiadali Piláta pripojiť prápor vojakov.

Syn sa pozastavil námietkou, že to bolo vlastne proti Judášovmu plánu.

Tak sa vidí, syn môj, odpovedal som, – lebo hral klamnú komédiu. Buď to priamo žiadal, alebo s tým súhlasil aj on, aby prinútil Ježiša k zázračnému činu.

Diabolský plán však ešte nedosiahol vrchol. Hovorí sa: pusť si hada do rukáva, zájde ti aj za nadržá. Zrada osebe sa považuje vždy a všade, ešte aj u najprimitívnejších i najcivilizovanejších kmeňov, za veľký zločin, ale ešte ďalej zašiel Judáš spôsobom vykonania zrady, zajatia a vydania Ho do rúk veľrady.

Začal to tým, že na spôsob pripravil svoj smutný sprievod, keď im povedal: „Koho pobožkám, toho chyťte!“

Obozretný klamár počítal s eventualitou, že Ho nepoznajú, a na druhej strane pokrytec zalichotí Ježišovi, aby ukázal svoju zázračnú moc.

Všetko pripravené, mohol sa sprievod zanjímajúcich pohnúť.

Keď prišli na miesto, kde bol Ježiš s ostatnými, pri stretnutí podľa prípravy Judáš pozdravil slovami: „Buď pozdravený, Majstre!“ a pobožkal Ho. Podľa Lukáša len sa priblížil, aby Ho pobožkal. Pobožkal Ho podľa vtedajšieho zvyku tak, že pravicou dotkol sa Mu brady podložením ruky pod bradu a božkával bradu (2Kr 29, 9 – 10).

Všimni si, syn môj, aj slová pozdravu! Pozdrav je spola grécky a spola židovský. Začína sa nie rečovo, ale spôsobovo gréckym oslovením: buď pozdravený a nie židovským pozdravom: pokoj ti. Oslovenie však je už židovský spôsob, keď Ho oslovuje: Majstre – Rabbi (Mt 26, 49). Je zaujímavé, že ešte aj Matúš, ktorý písal Evanjelium pre Židov, podržal tento grécky spôsob a nedal: šálóm lecha. Správne tak urobil nielen zo stanoviska verného zachovania pozdravu z úcty k Ježišovi, ale že Judáš to použil plánovito a pre neho charakteristicky, lebo chcel sa zaliečať úradnou gréckou rečou. Vyniká Matúšovo zvečnenie popri Markovi, ktorý má len oslovenie: Majstre (Mk 14, 45).

Aj slová sprevádzajúce Judášov božk sú podozrivé. Ako odchovanec Ježišov ako apoštol mal ho použiť, ako ho užívali prví kresťania na znamenie bratskej lásky, ako sa zdravili v listoch, pri spoluobcovaní svätých, pri hodoch lásky (1Tes 5, 26; 1K 16, 20; 2K 13, 12; 1Pt 5, 14), ale on božkom hrá tiež dvojité falošné hru.

Ježiš to videl a predsa mu odpovedal krotko: „Priateľ môj, čo si prišiel?“ (Mt 26, 50)

Slová zachraňujúce – aj keď oslovenie nie je presne preložené. V pôvodine je slovo, ktoré v slovenčine by mohlo a aj malo znieť ináč. Nemohol ho osloviť priateľom, keď Mu nepraje, ale „spolupútnik“ môj, čo si prišiel. Výstižná „slovohra“, výstižnejšia ako predchádzajúca. Priateľ má priateľ dobre, pútnik, ktorý s Ním stále putoval, čo teraz doputoval, prišiel? Chodieval si s nami, odlúčil si sa a zase si prišiel. Načo? Spamätaj sa!

Podľa Lukáša, dotaz sa stupňoval, aby ho ešte dôraznejšie upamätoval: „Judáš, bozkom zradzuješ Syna, človeka?“ (L 22, 48)

Ježiš nečakal odpoveď na prvú otázku, lebo vedel, prečo prišiel. Prišiel zrádcať, ale podlejšie je, že to robí bozkom, hrá osudnú tragikomédiu. On Žid – Júd zrádza Žida – Júda. On, nositeľ slávneho mena Jehuda – chvályhodný – zmení ho na prekliate, ktoré si viac nikto, nikdy nedá, meno Judáš. Stane sa strašným symbolom celého národa. Či si to ako znateľ Zákona dobre rozmyslel? Či si uvedomuje, že nezrádza len Žida, syna židovského človeka, ale Danielovho Syna človeka, Mesiáša, Bohom poslaného? Judáš, Judáš nebuď slepý a nezaslepuj tých, ktorí ma neznajú. Nepoužívaj bozk na zradu! Kto ťa bude v tom nasledovať? Kráčaj otvorene, keď si muž, a nie ako zbabelec!

Tragické a spolu aj posledné slová Judášovi.

Zajímaví vojaci iste prekvapení nad pozdravom i nad bozkom, nie menej nad lútosťou odpoveďou Ježiša stáli ako omámení. Spamätali sa, až keď ich oslovil, posmelil, a zajali Ho. Ani Petrovi nedovolil, aby Ho bránil.

Judáš to nečakal. Práve Petrov zákrok vzbudil v ňom starú nádej, že urobí zázrak. Sklamal sa. Taký tón vyznieva potom z rozkazu vojakom povedaného, aby zajatého viedli „opatrne“ (Mk 14, 44). Či chcel, aby ako poviazaný urobil ešte väčší zázrak?

Urobil, ale nečakaný a záchranný. Pri zaujímaní žiadal, aby učeníkov nechali v pokoji odísť. Sám sa nechránil, Judáš sa nedal zachrániť, zachránil jedenástich, opustili Ho a zajatca odvedli na súd (Mt 26, 56).

Z KNIHY
SAMUEL ŠTEFAN OSUSKÝ
GALÉRIA POSTÁV NOVEJ ZMLUVY
TRANOSCIUS 2010

Již lapili Ježíše!

KAROL KUZMÁNY

1. Již lapili Ježíše! A kdože zradil ho?

Ach, lakomost Jidáše, učedníka Jeho;

Každý Krista zrazuje, kdo pravdu nebrání,

Zisk nad vše považuje, nevinmost nechrání.

2. Petr jde za Ježíšem, ale Ho zapírá;

Kohout zpívá, Petr se v pláči želem svírá;

Nedůvěruj se příliš svému v cnosti stání,

A když, že jsi zhřešil, zviš, jdi a čini pokání!

3. „Co jsi zlého učinil?“ Ježíše se ptají.

„Zjevně jsem,“ řekl, „učil. A to všickni znají.“

Ó, bych i já při soudu mohl smělou řečí

Říci, když počet klást budu: „Můj běh za mne svedčí!“

4. Propuštěn jest Barabbáš, Kristus na smrt vydán;

Darmo ruky umýváš, svědomím jsa stíhán,

Piláte, kdo se zlostí na odpor nestaví.

Ten se choulostivostí svou spasení zbaví.

5. Již vedou na Golgatu Pána k usmrcení,

A srdce želem jatá jdou za Ním v kvílení;

Ó, neplačte nade mnou než samy nad sebou,

Řekl Pán; kdo má vinu má pláče potřebu.

6. Šimona polapili, aby kříž na se vzal,

Nebo Spasitel milý, sám již pod ním klesal;

Ó, by jsme i my kříže nést si pomáhali,

A všech neřestí tíže, si ulevovali.

DNES SOTVAKTO VIE, ŽE AUTOROM NA SLOVENSKU I V ZAHRANIČÍ
DOBRE ZNÁMEHO VEĽKONOČNÉHO OBRAZU
JEŽIŠA KRISTA NA OLIVOVOM VRCHU,
KTORÝ SA I DNES NACHÁDZA V KREŠŤANSKÝCH DOMÁCNOSTIACH,
JE MARTINČAN ŠTEFAN MILOVAN KRAKER, RODOM SLOVINEC.
NA AUTORA OBRAZU NÁŠ ČASOPIS UPOZORNIL
VÁŽENÝ ČITATEĽ O. H.

ŠTEFAN MILOVAN KRAKER,

autor obrazu s veľkonočným motívom Ježiša Krista na Olivovom vrchu,
ktorý pozná celé Slovensko

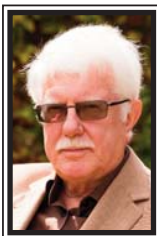
Narodil sa 7. decembra 1913 v Moste pri Lubľane (Most u Ljubljani) v Slovinsku. Študoval na gymnáziu v Sisaku, litografiu na grafickej škole a v Štátnej tlačiarňi chorvátskych Národných novín v Záhrebe. Potom vystriedal niekoľko zamestnaní. Pracoval ako reklamný grafik, zdokonaľoval sa v oblasti užitej grafiky, manažérstva, dekoratívneho maliarstva, zaoberal sa inštaláciou vnútorných architekúr výstavných priestorov. Grafickou činnosťou podporoval rôzne humanitné skupiny a organizácie, neskôr priamy odboj proti ultranacionálne a fašisticky orientovaným ustašovcom. K tomu ho viedlo humanistické založenie a hlboké ľudské cítenie. Po zastrašovaní

a surových vyhrážkach bol prinútený opustiť Chorvátsko. Roku 1943 prišiel do Martina, kam ho onedlho nasledovala manželka Luciana s dvoma dcérami, Veronikou a Vesnou. Tu sa začal preňho v neznámom prostredí nový život. Neľahká situácia, v ktorej sa v Martine ocitol, bola s najväčšou pravdepodobnosťou inšpiráciou k vytvoreniu obrazu Kristus na Olivovom vrchu, ktorým vyjadril prosby o pomoc, ale i vieru a nádej v lepšiu budúcnosť. Tento jedinečný obraz bol v jeho výtvarnej tvorbe výnimočným, pravdepodobne jediným dielom s náboženskou tematikou.

V Martine, kde sa mu narodil syn Branimír, pracoval najprv ako externý maliar-

-grafik, od roku 1945 ako vedúci reprodukčných oddelení v Neografii. V maliarskej tvorbe sa venoval krajinárstvu, stvárňoval horské alpské a tatranské motívy, orientoval sa i na portrétnu tvorbu pastelom a olejomalbou. Hlav-

Po roztržke J. V. Stalina a J. B. Tita bol v roku 1950 v procese „Proti titovským špiónom a rozvratníkom ČSR“ odsúdený na dvadsať rokov odňatia slobody. Zaradený medzi „muklov“ nemal nádej na návrat k ro-

Štefan Milovan Kraker v ateliéri. Hore portréty Štefana Milovana Krakera a jeho syna Branimíra

nou oblasťou jeho tvorby však zostala užitá grafika. Navrhoval tlačivá, plagáty, etikety, ilustroval knihu J. Komoru Elektrina a budúcnosť Slovenska, technicky spracoval Bednárove návrhy série známok s témou Slovenského národného povstania. Vytvoril tiež sériu litografií z výstavby strojárnských – Stalinových závodov v Martine.

dine a na pracovisko. Dňa 25. 10. 1952 umrel v kobke leopoldovskej väznice v krutých bolestiach, a to po vedomom a zámerom neposkytnutí zdravotnej pomoci. V roku 1964 bol rehabilitovaný v plnom rozsahu. Pochovaný je na Národnom cintoríne v Martine.

BRANIMÍR KRAKER, SYN

Milovan Štefan Kraker (1913 – 1952) narodený v Moste u Lubljane (Slovinsko). Grafik a maliar v Turčianskom Svätom Martine, povoláním litograf. V grafike a maliarstve sa vzdelával u profesorov Gjurica, Kirina a Likana v Záhrebe. Ako reprodukčný technik bol zamestnaný v odborovom časopise „Grafická revija“ v Záhrebe. Prvýkrát vystavoval súborne v Záhrebe v roku 1943 (30 olejov a pastelov, Vysoké Tatry). Neskôr vystavoval často na Slovensku. V Turčianskom Sv. Martine spracoval výtvarné podklady na účely vydania sérií poštových známok; tak navrhol a spracoval hlavne „Partizánske známky“ a „Povstalecký hárček“.

Ježišova detská Veľká noc: Pascha

S 12-ROČNÝM JEŽIŠOM V CHRÁME (L 2, 41 – 51)

Zbožní židia Jozef a Mária, podľa predpisu zákona (2M 12, 14) z roka na rok chodievali do chrámu v Jeruzaleme. Cesta z Galiley do Jeruzalema, po židovský Jerušalaim, čiže mesto pokoja, cez Samáriu trvala obvykle tri dni, ale pre nepriateľstvo samaritánov museli ísť dlhšou cestou a okrem toho pre lesné, horské, skalnaté pustatiny obťažnejšou, pre beduínskych lúpežníkov nebezpečnejšou perejskou, čo trvalo až päť dní.

Námaha im neprekážala vykonať si povinnosť. Ročne mali chodiť trikrát na výročité slávnosti: Pascha, Letnice a Slávnosť stánkov. Pôvodne to boli prírodné sviatky. Prvý – sviatok jarný, sviatok paše, kosby, pastierov. Druhý – sviatok poľa, žatvy, roľníkov. Tretí – sviatok záhrad viníc, oberačiek, záhradníkov a vinohradníkov. Že sviatky súviseli s prírodou, na to poukazuje skutočnosť, že všetky tri padli pred alebo po daždivej dobe, jesenných alebo jarných dažďov. Prvý medzi sejbou a žatvou, druhý po žatve, tretí po lete. Veľká Noc, čiže Pascha, uzavierala jarné dažde. Sviatok stánkov otváral jesenné dažde, keď sa nielen podakovali za úrodu, ale prosili za nový dážď, aby mohli siať, od čoho závisela budúcoročná úroda. Zaujímavé, že v lete sa slávnosti nekonali.

Neskoršie všetky tieto tri spojili s historickými udalosťami: 1. Pascha bola na pamiatku vyslobodenia z Egypta, 2. Letnice na vydanie Zákona na hore Sinai, 3. Slávnosť stánkov bola spomienkou na vandrovanie po púšti.

Ludia zo všetkých obcí chodievali ako pútnické karavány, aby boli chránení pred predmi lotrov, beduínov, ako onen ranený v podobenstve o Samaritánovi (L 10, 30).

Sviatky trvali celý týždeň od šábasa do šábasa. Ženy, deti a nevládni starci boli oslobodení od povinnosti na všetky tri. Najväčšou povinnosťou bolo ísť na Paschu a najradostnejšou udalosťou bolo ísť na Slávnosť stánkov.

Jozef a Mária z roka na rok chodievali najmä na Paschu, čiže slávnosť veľkonočného baránka, v tzv. mesiaci Nisan (marec – apríl). V dňoch od 14. do 21. pri splne mesiaca. Mohli chodiť, veď sa už nemuseli báť krvivížnivého Archelaa. Keď putovali na Paschu, iste spomínali aj na ich niekdajší útek pred Herodesom do Egypta, preto lepšie cháпали vyslobodenie predkov zo zeme otroctva.

Prvé roky putovali len dvaja, ale keď Ježiš dorástol do 12. roku, do roku „syna písaného zákona“, keď sa totiž už učil písanému zákonu i tradícii, vzali so sebou aj Jeho. Kade putovali, iste mu rozprávali historiky z dejín, podľa miest cesty. Jordán, Bétel, Jericho, Mŕtve more, Jeruzalem, Sion atď. Tým sa dieťaťu znázorňovalo, čo čítal v Písme. Všetko mohlo pôsobiť hlboko na vnímavú mladú dušu, najmä keď sa priblížili k Olivovému vrchu a zazrel nádhernú panorámu Svätého mesta. Mesto samo o sebe je síce pochmúrne, vystavené na kopcoch Júdey, domy, mŕtvy kameň, jeho dolná časť biedna, ale čo mu zvlášť napadlo s nádherným chrámom, s veľkými nádvoriami, ako je dvor pohanov so stánkami, dvor žien a na vyšších terasách pre mužov konečne stánok svätých. Mocne účinkovalo aj nádherné stúporadie, zvlášť dojímavý bol pohľad, keď sa niekto približoval v jagote lúčov slnka. Mocne pôsobil svojou veľkosťou, dĺžkou i šírkou. Dĺžka 500 m, šírka 300 m. Možno mu rozprávali z dejín chrámu o niekdajšom Šalamúnovom, z rokov 1006 do 588, ktorý vypálil Nebukadnecar. Po zajatí v roku 516 dohotovenom Zorobábelom, ktorý zneuctil sýrsky Antiochus Epifanes roku 167. Akiste mu pripomínali, ako ho makabejskí hrdinovia obnovili, očistili, za nimi Veľký Herodes rozšíril, okrášlil a terasovite vybudoval. Menovite tri te-

Ladislav Záborský:
Dvanásťročný Ježiš
v chráme

rasy vynikli. Najnižšia ako dvor pohanov, z ktorého sa vychádzalo po 14 schodoch do vyššieho nádvorja židov s oddelením pre ženy a stadiaľ na najvyššiu terasu, kde stál všeobecný oltár, dokola izbietky pre kňazov. Za tým všetkým bola svätýňa, medzi terasami brána s nápisom, že keď by prekročil miesto nežid, zaplatí smrťou.

Čím viac sa blížili k chrámu, dieťa tým viac vnímalo nádheru a lesk. Veľké mramorové kvádre, jaganie sa zlatom a vrchol stavby podľa nebeskej klenby. Pri vchode krásna brána, nad ktorou visel veľký zlatý strapec hrozna, symbol židov). Vnútorňa výzdoba bola taká bohatá, že musela zanechať v Ježišovi nezmazateľný dojem. Dvory boli mramorom dláždené, brány a dvere z korintského bronzu zhotovené a najvyššie svätýňa a svätýňa svätých. V svätyni 12 chlebov na pozlátenom stole, obetovaných týždenne za 12 pokolení. Kadidlový oltár pred nádhernou oponou svätyně svätých. V poslednej bola truhla zmluvy obitá zlatom, dosky zákona, prút Áronov. Nad truhlou dvaja veľkí cherubíni zastierali zlútovcu ako symbol Božieho trónu. Pri bohoslužbe v svätyni stá a stá kňazov a ich pomocníkov prinášalo najrozmanitejšie obete. Trúby denne trikrát oznamovali čas modlitieb a státisíce sa valili z celého sveta modliť sa, obetovať a počúvať veľkňazov a zákonníkov.

Dieťa Ježiš nechal tu oči i myseľ. Zvlášť Ho zaujalo vyučovanie rabínov, veľkňazov v nádvoiriach chrámu. Nie div, že po týždennom pobyte, keď sa rodičia po skončení slávnosti vracali domov, On ostal v chráme.

Rodičia to nezbadali. Mysleli si, že ide s mládežou, a keď býval vždy poddaný, poslušný, nemuseli sa o Neho obávať. Nemožno im zazlievať ani preto, lebo v karaváne boli zoskupené jednotlivé obce a v obecných zoskupeniach zase zvlášť skupiny mužov, žien, starších, mladších a osobitne mládeže.

Prešli až deň cesty, asi po prvú nočnú zastávku k Jerichu, a vtedy videli, že Ježiša niet. Ustarostení vrátili sa na druhý deň do Jeruzalema. Na tretí deň ho hľadali po uliciach medzi pozostalými zástupmi a našli ho v chráme sedieť, počúvať a spytovať sa ich. Možno, že už tu sedeli Jeho budúci sudcovia. Set a jeho syn Annáš, Annášov zať Kaifáš, zo starších slávny a liberálny Hillel, jeho povestný vnuk Gamaliel, pravoverný a prísny Šammai, ba snád' aj Nikodém a Jozef z Arimatie atď.

Pozri syn môj, pekne to znázorňuje náš ďalší obraz: 12-ročný chlapec medzi starými, bradatými učencami. Vidieť mu na tvári chtivosť, pozornosť, ako hltá všetko nové, po čom túžil, vidí a počuje a prezrádza vyspelosť a samostatnosť takú, že Ho všetci počúvajúci obdivovali. Zaslí nad Jeho múdrosťou a nad Jeho odpoveďami.

Keď Ho rodičia uvideli, preľakli sa a matka Mu vyčítavo riekla: „Synu, čo si nám to vykonal? Ajhľa, tvoj otec a ja s úzkosťou sme Ťa hľadali.“

Môj mladý sprievodca sa spýtal: Prečo sa ozvala matka a nie otec?

To sa možno len domnievať. Akiste preto, lebo Ho matka viac vychovávala, stála Mu bližšie, kým otec, ako živiteľ rodiny bol preč z domu, celé dni v práci. Všimni si však, dieťa moje, v akom slovoslede Mu to hovorila: „tvoj otec a ja“ a nie „ja a tvoj otec“. Prejavila tým ženskú úctu a pokoru pred hlavou rodiny. Ozaj, keď hovorila o otcovi, či povedala kedy Ježišovi, čo sa stalo, že Jozef je nie Jeho vlastný, prirodzený otec?

Keďže Ježišova odpoveď je prvý prejav, ktorý sa nám zachoval, a je to prejav veľmi významný, žiaľbohu nie dosť povšimnutý a analyzovaný, posvietime si naň až pri profile Ježiša, lebo sa týka Jeho a nie Márie a Jozefa.

Lukáš hovorí len o jeho účinku na rodičov, že mu nerozumeli. Predtým zaslí veľkňazi nad Jeho múdrosťou, teraz mu vlastní rodičia nerozumejú. To mnoho znamená a zaslúži si väčšiu pozornosť, ako by sme mysleli. Lukáš ešte to dokladá, že matka zachovávala všetky tie slová v srdci. Zachovávala a keď im teraz nerozumela, iste po 18 rokoch, keď vystúpil Ježiš, rozpomätala sa na ne.

Syn má zase otázku: „Ale prečo hovorí Lukáš len o Márii, že ona si ich zachovávala? Prečo nespomína aj Jozefa?“

Asi taká otázka, na ktorú odpoveď môže byť len približná. Zaiste sa to nestalo bez príčiny. Ona si to zachovala, aj on (Jozef). Avšak Lukáš veľmi dobre vedel, že Jozef, keď Ježiš vystúpil, už nežil, a tak nemohol im porozumieť. Ona ich zachovala nielen v pamäti, ale aj v srdci. Potom povedala Ježišovým učeníkom, a tak sa dostali tieto prvé vzácne slová do tradície a z tradície k Lukášovi. Šťastie, že ich máme, keď aj poukazujú už na istú disonanciu medzi matkou a synom, čo ako druhý meč dotklo sa jej srdca, keď mu aj nerozumela a potom rozumela.

Ježiš touto návštevou chrámu sa stal ako u nás konfirmované dieťa plnoletým, čo znamenalo, že sa mohol potom zúčastňovať na slávnosti Baránka, synagógy atď. A ešte k tomu, zakaiaľ do 12. roku za výchovu a plnenie zákona zodpovední boli rodičia, po 12. roku zodpovedal On sám, keď aj ostáva naďalej poddaným a poslušným rodičom.

Slávnosť sa skončila, po desiatich dňoch sa vrátili do Nazareta a poslušné dieťa s nimi.

Len tak mimochodom mi napadá, či pred týmto návratom azda nenavštívili blízke rodisko Ježišovo i Jozefovo, Betlehem. Na otázku, nevieme odpovedať, lebo nemáme správ.

Avšak väčšia je medzera v Pisme: toto je posledná správa o živom Jozefovi, mužovi Márie, matky Ježišovej.

Prekvapivé momenty v podobenstve o dvoch synoch

A hovoril ďalej: Jeden človek mal dvoch synov. Mladší z nich povedal otcovi: Otče, daj mi podiel z majetku, ktorý mi patrí. A otec rozdelil im majetok. ... I vstal a išiel k otcovi. Keď bol ešte ďaleko, uvidel ho otec, zľutoval sa nad ním, pribehol, padol mu okolo krku a vybozkával ho. ... Starší syn bol na poli. Keď sa vracal a približoval k domu, počul hudbu a tanec. I zavolať si jedného zo sluhov a vyzvedal sa, čo je to. A ten mu povedal: Prišiel tí brat a otec zabil vykŕmené teľa, že ho dostal zachráneného. Nato sa tento nahneval a nechcel vojsť dnu.

L 15, 11.12.20.25 – 28a

Milí bratia, milé sestry,

vypočuli sme si vybrané verše azda najznámejšieho podobenstva Pána Ježiša Krista. Kto by nepoznal rozprávanie o stratenom alebo márnotrátaných synovi. Stalo sa symbolom alebo obrazom láskyplného Boha na jednej strane, a neposlušného, nezbedného človeka na strane druhej. Použili ho aj mnohí umelci na stvárnenie svojho diela ako predlohu. Najznámejším je nádherný obraz s názvom „Návrat márnotrátaného syna“ od svetoznámeho maliara Rembrandta. My sme si ho priblížili tento týždeň pri modlitebných stretnutiach a chceme aj v tomto zmysle poďakovať všetkým, ktorí si ochotne zobrali ich prípravu, i za to včerajšie ekumenické, ktoré veľmi dobre dopadlo, mali sme veľa radosti zo spoločenstva štyroch cirkví v tomto meste. Toto podobenstvo prináša mnoho pekných, duchaplných, teologicky nenahraditeľných momentov. Chcel by som priblížiť tri, ktoré, ak by sme čítali podobenstvo prvýkrát, javili by sa ako prekvapujúce. A verím, že dotvoria i výnimočnosť tohto známeho posolstva pre nás dnes.

Prvý prekvapujúci moment je **odchod mladšieho syna**. Pravdupovediac by sme to nečakali. Podľa slov a atmosféry príbehu ide o rodinu, ktorá má všetky predpoklady na to, aby existovala ako vzorná a usporiadaná. Má dostatok prostriedkov, má majetok, ktorý dokonca bude aj predmetom dedičského konania, keď sa otec pomínie. Ide teda o zámožnú rodinu s vysokým spoloč-

enským statusom, o čom svedčí aj prsteň, plášť a aj obuv, ktoré dáva otec synovi pri jeho návrate. Len málo rodín bolo v tej dobe v takejto výbornej kondícii. Čakali by sme, že to spomínaný syn naopak využije, zhodnotí svoj budúci majetok a postavenie napríklad i tým, že vyštuduje nejakú dobrú školu, nadobudne vzdelanie, a pôjde v šľapajach svojho otca. A on sa zrazu takto zachová. Pýtame sa: prečo? Sme týmto jeho rozhodnutím, prečo odchádza preč, celkom prekvapení, ale ani Písmo neuvádza dôvod. Len akoby sucho, celkom neosobne konštatuje: „Tu mladší z nich povedal otcovi: Daj mi, čo mi patrí.“ A ani otec neprotirečí, nebráni sa, hoci mal na to plné právo. Rozdeľuje majetok, a tým stráca omnoho viac ako peniaze. Stráca aj svojho syna. Niektorí vykladači sa snažia nájsť odpoveď, prečo tento syn odchádza. Hovoria, že nemá dostatočne pevné základy v rodine. Iní zas, že to bolo súčasťou dozrievania mladého človeka, teda poukazujú na isté prirodzené rebelstvo tých našich detí. Dospievajúce deti totižto rady pália mosty rodiny za sebou. Pravdaže, aj preto, aby ich neskoršie opäť zbudovali, postavili, možno omnoho pevnejšie, ako boli predtým.

Ozaj nevieme, bratia a sestry, prečo tento mladší syn odišiel. Ide však o veľmi vážny konflikt a problém. Majetok prináležal deťom až po smrti otca. Ak ten syn hovorí „daj mi, čo mi patrí“, vlastne akoby povedal „ty už nie si pre mňa viac otcom, si pre mňa už mŕtvym“. Tento doslova krutý obraz chce

však poukazať na realitu Božieho kráľovstva a viery v Boha. Že ani vo svete viery nie je všetko ideálne, že sa neplnia želania a túžby, a to dokonca vtedy, keď nesú v sebe náboženské hodnoty. Ale že ide vždy o dynamiku, o zápas viery, a je nevyhnutné rátať i s takýmto nepríjemným prevkapaním. Že niekto aj z cirkvi, v ktorej stretne láskavého Boha a aj láskavého cirkevníka, jednoducho odíde. Dokonca aj s benefitom, ktorý mu vôbec ešte nepatrí.

Druhý prevkapivý moment je **nepochopiteľné otcovo láskavé prijatie tohto strateného syna**. Opäť by sme to skôr nečakali. Veď tento otec neprišiel len o časť majetku, ale aj o autoritu a v očiach mnohých aj o úctu a česť. Ako trápi otca, rodiča vôbec, keď sa deti nevydaria, ako ho to zožiera, ako ho to ničí, aj do hrobu možno privádza. Neposlušného a vzpurného syna mali podľa zákona Mojžišovho ukameňovať. Ale on mu dáva majetok a prepúšťa ho. Čakali by sme, že sa mu v tej chvíli otočí chrbtom. Len nedávno priniesli médiá správu o tom, ako moslim menom Ahmed Coulibaly, zodpovedný za januárové atentáty z minulého roku na známe francúzske vydavateľstvo, kde zomrelo jedenásť ľudí, bol protiteroristickou jednotkou dolapený a pri prestrelke aj zabitý. Tento terorista sa narodil v Belgicku rodičom, ktorí ako ekonomickí imigranti v sedemdesiatych rokoch prišli z Maroka. Keď sa otec tohto teroristu dozvedel o výčinoch svojho syna, ktorého vychovával v duchu lásky a poslušnosti, tak sa ho zriekol a pre médiá vydal vyhlásenie, v ktorom povedal: „Tento už viac nie je mojím synom. Viac ho nepoznám.“ Aký to kontrast, sestry a bratia, medzi tým, ako konáme my ľudia a ako činí nebeský Otec. A keď si ešte uvedomíme, že nám Pán Boh odpúšťa nie ako vlastným deťom, ale ako úplným cudzincom, ktorí Jeho vlastného Syna odsúdili a pribili na kríž, tak to presahuje všetky naše očakávania. Ale aj toto je realita Božieho kráľovstva z tej Božej strany.

A tretí prevkapivý moment súvisí so starším jeho bratom a jeho nepochopiteľnou reakciou tým, že **navráteného odmietne**. Tohto staršieho brata považujeme za sú-

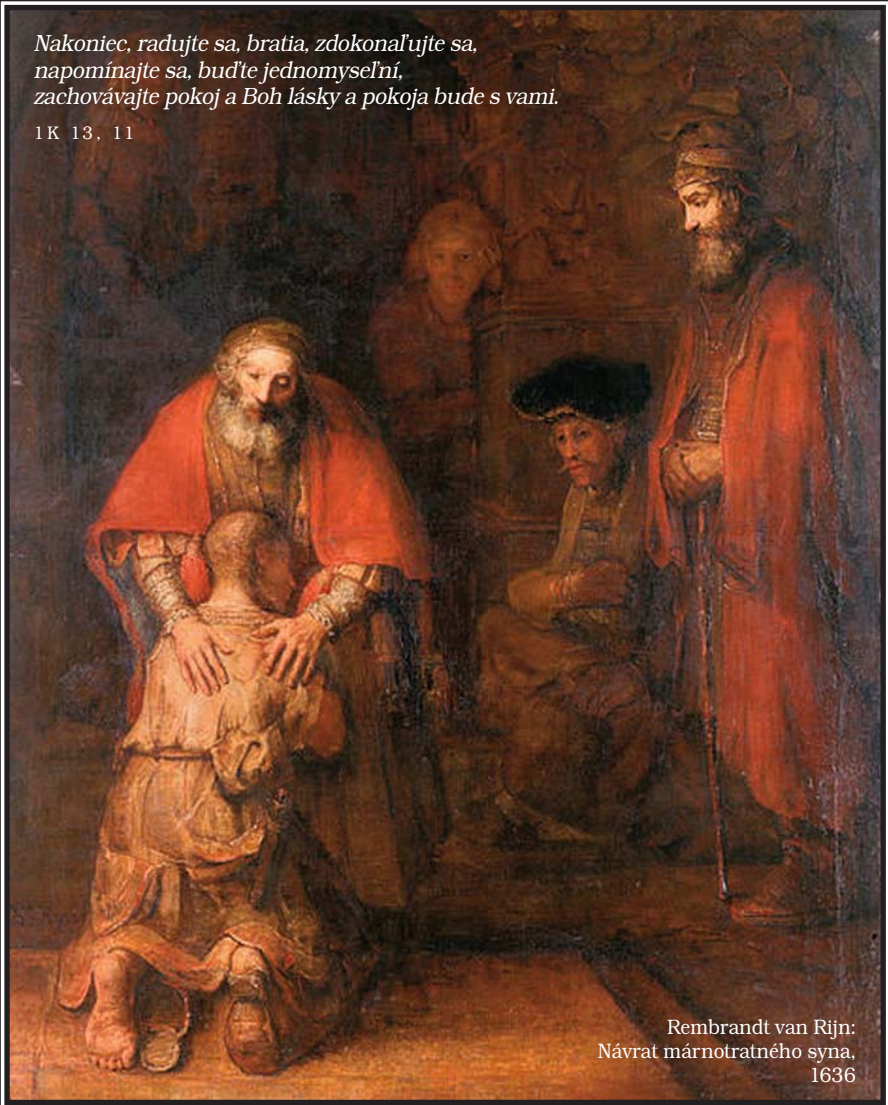
časť kvalitnej rodiny. Dokonca bol iný ako jeho mladší brat. Nenechal sa uniesť túžbami po majetku a vidinou lepšieho sveta mimo svojho domu. Poznal hodnoty, ktoré mu a jeho rodine poskytujú otcov dom. Dedičstvo viery, tradícia náboženská, kultúrna i rodinná. Keď prišlo pokušenie odísť, ktoré určite ako mladý ešte zažil, tak nepodľahol, ale ostal. A teraz vie, aké je dobré ostať pri otcovi. A ak k tomu pripočítame aj otcovu povahu a charakter, atmosféru, v ktorej vyrastal a doposiaľ žil, tak by sme čakali, že sa poteší, keď uvidí svojho brata, ako sa aj on môže znovu vrátiť k týmto krásnym veciam rodiny, jej hodnotám. Ale on ho odmieta. Dokonca ho nenazýva ani bratom, ale „tento“, alebo ešte presnejšie: „Toto tu sa ti vrátilo a ty ho prijímaš?“ Takto si to s ním vybavuje, na diaľku, cez otca. Iste má dôvod sa na svojho brata hnevať. Podľahol predsa pokušeniu, nad ktorými on zvíťazil. Prehádžal majetok, ktorý mu ešte ani poriadne nepatril. Ako ho za ten čas mohli rozmnožiť a zveľadiť, keby ten mladší syn zostal! A teraz sa mu ešte nebudaj máme vnucovať do priazne a tešiť sa z toho, že prišiel? Nie! Tento postoj spomínaný Rembrandt na svojom obraze naniesol tak, že medzi bratmi, starším a mladším, je najväčšia vzdialenosť a dokonca tma. Áno, ostali si celkom cudzí a vzdialení. A tak sa starší brat stáva symbolom, stelesnením cirkevných spoločenských zborov alebo rôznych skupiniek, kde sa obyčajný smrteľný hriešnik už ani nedostane.

Nie sú tieto prevkapivé momenty, bratia a sestry, verným obrazom aj nášho života s Pánom Bohom? Keď nás Pán Boh vychovával, vypiplal, pripravil, doslova predučil na veľké veci, aby sme boli Jeho nástrojmi, aby sme Mu odovzdali Jeho deti, naše deti a vnúčatá, svoju prácu, svoj zárobok, svoje manželstvo a všetko, čo k tomu patrí, a my sme sa rozhodli celkom inak. Odišli sme za svojimi plánmi a túžbami. Alebo prevkapivé konanie toho staršieho syna, ktorý poctivo pracoval na tom, čo mal od otca. Bol oddaný, pracovitý, dokonalý, vždy sa dalo naň spoľahnúť, bol otcova pravá ruka. Áno, robil na Božích veciach, ale vnútorne bol na míle

*Nakoniec, radujte sa, bratia, zdokonaľujte sa,
napomínajte sa, buďte jednomyseľní,
zachovávajúte pokoj a Boh lásky a pokoja bude s vami.*

1K 13, 11

Rembrandt van Rijn:
Návrat márnotravného syna,
1636

od Boha vzdialený. Akoby robil veci pre Boha, ale nie s Bohom.

Vďaka Bohu za prekvapujúce konanie otca v našom príbehu, ktorý aj jedného, aj druhého má rád a pozýva do svojej blízkos-

ti. Lebo aj my sme boli stratení a našiel nás. Aj my sme boli mŕtvi a On nás opäť oživil. Jemu nech je za to vzdávaná česť a chvála odteraz až naveky. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Keď Syn človeka príde vo svojej sláve a všetci anjeli s Ním, posadí sa vtedy na trón svojej slávy. I zhromaždia sa pred Neho všetky národy; a oddelí ich, ako pastier oddeľuje ovce od kozlov, a postaví si ovce sprava, kozlov však zľava. Vtedy povie Kráľ tým na pravic: Poďte, požehnaní môjho Otca, prijmite ako dedičstvo kráľovstvo, ktoré vám je pripravené od stvorenia sveta. Lebo hladný som bol, a dali ste mi jesť; bol som smädný, a dali ste mi piť; prišiel som ako cudzinec, a prijali ste ma; bol som nahý, a zaodeli ste ma; bol som nemocný, a navštívili ste ma; bol som vo väzení, a prišli ste ku mne. Odpovedia Mu spravodliví: Pane, kedy sme Ťa videli hladného, a nasýtili sme Ťa, alebo smädného, a napojili sme Ťa? A kedy sme Ťa videli ako cudzinca, a prijali sme Ťa? Alebo nahého, a zaodeli sme Ťa? A kedy sme Ťa videli chorého alebo vo väzení, a prišli sme k Tebe? Odpovie im Kráľ: Veru, hovorím vám: Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili. Potom povie aj tým na ľavici: Odíďte odo mňa, zlorečení, do večného ohňa, pripraveného diablovej a jeho anjelom. Lebo hladný som bol, a nedali ste mi jesť; bol som smädný, a nedali ste mi piť; prišiel som ako cudzinec, a neprijali ste ma; bol som nemocný a vo väzení, a nenavštívili ste ma. Vtedy odvetia aj títo: Pane, kedy sme Ťa videli hladného alebo smädného, alebo ako cudzinca alebo nahého, alebo nemocného alebo vo väzení, a neposlúžili sme Ti? Vtedy odpovie im: Veru, hovorím vám: Čokoľvek ste neurobili jednému z týchto najmenších, mne ste neurobili!

Mt 25, 31 - 45

JE ADVENT A JEŽIŠ JE ZA DVERAMI. AJ UTEČENCI!

Kázeň v Martine, 4. nedeľa adventná, 20. 12. 2015

Milé sestry a drahí bratia!

Tohtoročný advent sa blíži pomaly, ale isto ku koncu. Ako obyčajne sa pripravujeme na príchod nášho Spasiteľa. Vlastne tie naše prípravy by mali dnes vrcholiť. Čo sa týka materiálnej stránky, tie spomínané prípravy sú jasne zadefinované a viac-menej realizovateľné. Poriadiť byt, vyčistiť akvária, zohnať vianočný stromček, nakúpiť, napiecť, navariť a rozvešať všelijaké svetielka. Niekoľko obligátnych kapustníc s kolegami, nuž a ešte zohnať darčeky, poslať pozdravy, a Ježiško spokojne môže prísť. Osobne to stíham len tak-tak, ale stíham. Avšak čo sa týka duchovnej stránky, musím sa priznať, že vlastne ani neviem, ako sa na ten príchod duchovne pripraviť. Modlím sa pravidelne, ale o nič viac ako po iné dni. Aj s pôstom som to skúšal, ale niekako som nebol duchovnejší. Písmo čítam, aj si ho vykladám. Aj si uvedomujem, že si ako hriešnik nezaslúžim, aby mi Boh dal taký veľký dar, priamo Svojho Syna. A samozrejme sa aj teším z Ježišovho narodenia, že prišiel medzi nás. Ale musím sa priznať, že rovnako sa z Jeho narodenia viem tešiť aj v júli či v auguste. Aj bez kolied a svetielok. Tak vlastne ako som sa duchovne pripravil v tomto advente?

Nuž, impulz tentokrát, ako obyčajne, neprišiel zvnútra cirkvi, ani z modlitieb a ani z čítania Písma. Impulz prišiel zvonka a hlavnú úlohu zohrala utečenecká kríza. Ja viem, možno si vzdychnete: „Ešte aj farár káže o tých utečencoch! Ako keby nestačilo, že sú toho plné noviny, že posledné mesiace médiá aj politici neriešia nič iné, iba utečencov. A teraz ešte aj v kostole!“ Nuž, prosím, milé sestry a bratia, neodchádzajte a majte ešte chvíľu strpenia. Nebojte sa, nebudem zdĺhavo rozoberať politicko-ekonomické príčiny prílevu utečencov do Európy, rozдумovať o teroristických hrozbách spojených s utečeneckou krízou, ani nadá-

vať na nepripravenosť Európskej únie a jej orgánov efektívne túto krízu riešiť. I toho sú plné noviny a vlastne to pomaly začína byť ako s futbalom – každý je odborníkom. Podelím sa s vami, ako som utečeneckú krízu interpretoval ja. Alebo inými slovami, čo mi Boh povedal prostredníctvom utečencov. Lebo som presvedčený, že veci sa v Božom svete nedejú náhodne a Boh nám pomocou týchto udalostí niečo dôležité a podstatné hovorí. Vlastne ani nemá na výber, alebo Jeho slovo, aj to, ktoré som čítal pred kázňou, už vlastne ani poriadne nepočúvame.

Takže čo mi Boh povedal utečeneckou krízou? V prvom rade sa mi potvrdilo, že my Slováci nie sme kresťanský národ. Aj keď ako národ vychádzame z cyrilo-metodskej tradície a ku kresťanstvu sa hlási sedem ľudí z desiatich. Aj keď na Štedrý večer kostoly praskajú vo švíkoch. Aj keď v čase biedy si Slovák spomenie aj na modlitbu a niektorí bývalí komunisti pre voľbami sa aj verejne priznajú ku birmovke či konfirmácii. Nejaké zvyšky, pozostatky kresťanstva sú zakopané v nás ako národe. Ale sú to osamelé útržky, ktoré nevieme spojiť do nejakého funkčného celku. Naše národné kresťanstvo je muzeálny kus, ktorý s veľkou slávou opatrujeme, klaniame sa mu ako k modle a sme radi, že sa nehýbe. Lebo je nám takto dobre. Ale vlastne ma to ani neprekvapilo. Veď ako by inak mohla v našom národe prekvítať korupcia, rodinkárstvo a špinavé tendre, ak by sme boli skutočné kresťanským národom? Ako by nám mohli tak dlho vládnuť doružova vyblednutí, ale predsa komunisti, ktorí sa nám podlízujú omrvinkami s nálepkou „sociálny balíček“ a miliónové „alobaly“ putujú do širokých vreciek ich skrytých mecenášov. Veď my sme vlastne boli ako národ radi, že tí utečenci nás naďaleko obišli a nemuseli sme sa o nich starať. Nám to vlastne vyhovovalo, že tu ani jeden nechcel ostať.

Milí bratia a drahé sestry! Ako som už spomenul, reakcia nás Slovákov ma až tak neprekvapila. Najhoršie však bolo, keď som zistil, že aj mne to vyhovuje. Že aj ja som vlastne rád, že sa nemusím s utečencami zaoberať. Vlastne by som mal byť nášmu sociálnemu a pragmatickému premiérovi neskonale vďačný, keď tento problém za mňa elegantne vyriešil. A to som si o sebe myslel, že som dobrý kresťan. Vlastne som sa prichytil, ako sa len bojím, že prídem o svoje poctivo zarobené pohodlie, kapustu, klobásu a zemiaky. A ešte aj bryndzu. Zľakol som sa, lebo ja bývam vo vykúrenom dome a dokonca i moje auto je v garáži. Pri predstave, že by som mal ubytovať rodinu sýrskych utečencov ma až zamrazilo. Či by ma pochopili moji domáci, manželka, deti? Nemali by ma za blázna? A na ako dlho? Čo keď sa im to u nás zapáči a nebudú chcieť odísť? Úplne, do morku kosti, som sa zľakol vlastného strachu. Do Európy prúdia tisíce ľudí v núdzi a ja s plným žalúdkom, s miernou nadváhou a v teple domova sa bojím sám o seba. No a ešte aj o svojich blízkych, aby sa nepovedalo.

Tak toto ma naučili utečenci o mojej viere, o mojom kresťanstve. Som presvedčený, že v tohoročný advent Ježiš prichádza ako jeden z tých státisícov utečencov. Vlastne asi takto Ježiš aj vypadal, podobne ako nejaký sýrsky utečenec. A ukazuje nám našu biedu, lebo je hladný, a my sme radi, že ho krmia Nemci, lebo je smädný, a napíť mu dajú Švédi, a prichádza ako cudzinec a nám vyhovuje, že nás obchádza a my ho nemusíme a vlastne ani nechceme prijať. A keby sa aj náhodou chcel usadiť na Slovensku, tak ho nepustíme. Veď to môže byť niekto, kto nám nepasuje. Áno, ktovie, ako by nám poprevracal lavice, oltáre a kazateľnice, keby sem prišiel? Ktovie, ako by sa mu páčili naše rodiny, naše cirkevné zbory, naše kresťanské životy? A vlastne, či by ho rovno neporazilo z našich Vianoc, vlastne Jeho narodenin, a radšej by sa neotočil a išiel oslavovať svoju „birthday party“ radšej s bezdomovcami. Veď ani za svojho života nemal miesta, kde by sklonil hlavu, nie?

Milé sestry, drahí bratia! Desivé to bolo veru zistenie, aké skostnatené a nefunkčné je moje kresťanstvo. Avšak viem, že Boh adventom usvedčuje, aby následne dal v narodení novú

nádej. Ničí to zlé, aby mohol stvoriť to nové. No, kde hľadať to nové? Možno vás to prekvapí, ale znovu v utečencoch. Áno, skrze utečencov chce Boh oživiť moje, naše a možno aj zabudnuté slovenské a európske kresťanstvo. Boh nás chce vrátiť k našim koreňom. Chce nás viesť a učiť, ako máme milovať blížnych aj nepriateľov. Nie teoretickými úvahami, ale v priamom prenose a naživo, tak ako sú živé tie milióny utečencov. Dáva nám novú šancu, možnosť naučiť sa Mu dôverovať a začať budovať svoje životy a hodnoty na poriadnom základe. Vlastne každá kríza, i táto utečenecká, je pre nás výzvou, šancou, možnosťou objaviť naše stratené kresťanstvo. Veď Jeho slovo znie jasne: máme nasýtiť chudobných, napojiť smädných a prijať cudzinca. Boh z tohto nepopustí, ale na druhej strane obdarí tých, ktorý sa úprimne snažia tieto slová naplniť. Nie naivne, ale úprimne.

Nuž ako začať? Nechajme Boha vstúpiť do našich životov ako cudzinca, ktorý naruší naše stereotypy, aby sa mohla narodiť nanovo naša viera. My starší vo viere, napr. na začiatok, skúsme vnímať mladších ako rovnocenných bratov a sestry. Učme sa od nich, aby sa oni mohli učiť od nás. Podporme ich aktivity, a keď chcú napr. hrať na službách Božích, tak ich nechajme. Starajme sa, aby neboli duchovne hladní a smädní a aby neboli cudzincami v našom zbore. Takisto sa postarajme aj o tých, ktorí k nám zavítajú iba z času na čas. Nie sú tu doma, ale skúsme vytvoriť pre nich domov. Urobme všetko pre to, aby v našom kostole a zbore mohli nájsť spoločenstvo, ktoré im pomôže v časoch zlých i dobrých. Prihovorme sa im, pozvime ich domov, na kávu či na obed.

A nezabudnime na starých a nevládných, postihnutých, osamelých. Aj tí patria do nášho spoločenstva. Navštívme ich, obetujme svoj čas, majme odvahu počúvať ich príbeh, ktorý nie je vždy uchu lahodiaci. Skúsme nájsť spôsob, ako pomôcť bezdomovcom, ľuďom na ulici, žobrákom. A čo Rómovia? To je ďalšia šanca, ako prehľbiť našu vieru, odkopať zbytočné nánosy a dostať sa k základu. Koľko možností posilňovať a realizovať našu vieru! A to ani nemusíme prekročiť kataster mesta Martin. Vlastne celý svet tam von je našim spoločenstvom, do ktorého sme poslaní. Prijmime tento svet ako narodené dieťa, nebojme sa ho a začnime sa o neho starať. Pomôžme mu, aby vyrástlo a zmocnelo, a tak naplníme našu misiu.

Milí bratia a sestry, utečenecká kríza nie len krízou našej kresťanskej identity, ale hlavne šancou začať žiť autenticky naše kresťanstvo. Ale len vtedy, keď v utečencoch budeme vidieť prichádzať samotného Krista. Boh k nám prichádza v utečencovi a chce aby sme ho prijali – prijali ako dar od Neho. Týmto darom nás chce naučiť dôvere a láske, ale nie ako teoretickému konceptu, ale ako praktickej skutočnosti. Chce, aby sme sa odvrátili od zbytočnosti a strachu a začali žiť vierou a dôverou v Neho. A starali sa o ľudí a tento svet. A aj utečencov. A tých bude len a len pribúdať. Čím skôr objavíme v ich tvárach tvár Ježišovu, tým skôr môžu pomôcť obnoviť našu vieru. Amen.

Blahoslavený, kto si všíma slabého! V deň nešťastia ho oslobodí Hospodin.

Hospodin ho bude chrániť a zachová nažive;

blažený bude na zemi a nevydá ho pažravosti jeho nepriateľov.

Hospodin ho posilní na lôžku nemocných, v jeho chorobe mu celé lôžko zmení.

A to Slovo stalo sa telom, prebývalo medzi nami, a my hľadeli sme na Jeho slávu ako na slávu jednorodného od Otca, plné milosti a pravdy... Boha nikto nikdy nevidel; jednorodný Syn Boží, ktorý je v lone Otcovom, ten (Ho) známym učinil.

J 1 14, 18

KÁZEŇ V MARTINE, NEDELA PO VIANOCIACH, 27. 12. 2015

Milost' vám a pokoj od Boha, nášho Otca, a od Pána Ježiša Krista!

Milí bratia a sestry, dnes je prvá nedeľa po Vianociach. Je to deň, keď my, kresťania, uvažujeme o tom, prečo sú Vianoce pre nás dôležité, tu a teraz. Dnes je dvadsiateho siedmeho decembra – deň, v ktorom si cirkev pripomína život, prácu a poslanstvo svätého Jána. Dnešné texty, evanjeliový aj kázňový, sú z Jánovho evanjelia a zdôrazňujú význam inkarnácie, vtelenia – toho, že sa Slovo stalo telom pre našu záchranu a kvôli tomu, aby sme mohli spoznať Boha.

Mnoho ľudí však toto spochybňuje – môžeme skutočne poznať Boha? Ako môžeme my, obmedzení ľudia, pochopiť nekonečno? Môžu ľudské bytosti vôbec spoznať Stvoriteľa vesmíru, jeho galaxií, hviezd a solárnych systémov, našej vlastnej planéty a všetkého jej života, ľudstva, každého jedného z nás?

V priebehu dejín si môžeme všimnúť, že ľudia potrebovali zdroj poriadku a zmyslu v tomto chaotickom a nebezpečnom svete. Preto si nejakú bytosť predstavovali alebo ju zobrazovali mnohými spôsobmi. A tak si vytvárali obrazy z hlíny, dreva, mosadze, striebra alebo zlata, ktoré reprezentovali ich bohov. Aby boli títo bohovia hmatateľnejší, reálnejší. Niektorí ľudia si zase označili alebo vytvorili miesta, ktoré považovali za posvätné. Priestor, kde sa snažili hľadať akýsi kontakt so svojimi

bohmi a kde im prinášali obete. Rozličnými rituálmi a bohoslužobnými formami sa snažili kontrolovať alebo aspoň získať priazeň takejto najvyššej bytosti.

Napriek tomu mnohí sú si ešte stále nie istí tým, či Boh existuje alebo či naše vnímanie alebo chápanie božskej bytosti je uveriteľné. Ešte predtým, ako moderná veda ustanovila matematické miery, pozorovania a pokusy za základné štandardy reality alebo existencie, ľudia sa dožadovali znamení a zázrakov, aby sa dokázala nielen Božia existencia, ale aj Jeho prítomnosť vo svete, v našich životoch. Verili tomu, že keďže vesmír je taký obrovský a prirodzené zákony fungujú mechanicky, je nepravdepodobné, že niečo také, ako najvyššia bytosť alebo Boh existuje. A keby aj Boh existoval, pochybovali by, že by sa chcel zaoberať, a ešte menej usiloval komunikovať s takými bezvýznamnými bytosťami, ako sme my, ľudia. Podľa nich Jeho zrejmy nedostatok záujmu alebo intervencie vo svete na zmenšenie ľudského utrpenia, vojen, korupcie alebo nespravodlivosti predsa dokazuje, že je to tak. Niektorí, ktorí kritizujú vieru v Boha, dokonca citujú verš z Jánovho evanjelia, aby dokázali svoj názor: Boha nikto nikdy nevidel.

Aj kresťania musia pripustiť, že Boha nikto nikdy nevidel tvárou v tvár. Mojžiš nevidel Boha, iba horiaci krík alebo jeho chrbát. A keď sa Mojžiš opýtal toho neviditeľného hlasu: Kto si? –

dostal odpoveď: Som, ktorý som. Mnohým by takáto odpoveď nestačila.

Vízie, zjavenia, ktoré mali Izaiáš a Ezechiel, neboli o nič presnejšie či jasnejšie. Metafory a symboly, ktoré Biblia používa na opísanie Boha, sú poetické, niekedy inšpirujúce, ale nie veľmi presvedčivé pre súčasného, moderného človeka. Akýkoľvek obraz, ktorý by sme vykúzlili v našej fantázii, by nemohol zobraziť nášho Boha reálnejšie. On ostáva i naďalej neviditeľný a vzdialený pre väčšinu ľudstva.

Znamená to však, že Boha nemôžeme poznať alebo stretnúť? Ako v Neho môžeme skutočne veriť a poznať Ho? Evanjelista Ján nepochybne verí, že Boha môžeme poznať, veriť v Neho, veriť Mu. Hovorí, že v určitom okamihu v čase sa Boh zjavil ľudstvu – Stvoriteľ sa stal časťou svojho stvorenia. Vstúpil do času a priestoru – nie ako mŕtva, ale v ľudskej podobe, v živote konkrétneho človeka, Ježiša. V dieťati v Betleheme, ktoré potom žilo v Galilei, zomrelo na kríži a vstalo z mŕtvych v Jeruzaleme. Ľudia Ho videli. Počuli. Dotýkali sa Ho. Toto nazývame inkarnáciou alebo vtelením.

Ján píše o tom, čo videl, čo počul, čo zakúsil počas tých rokov, keď bol s Pánom Ježišom. Spolu so svojim bratom Jakubom, Šimonom Petrom bol jedným z prvých učeníkov, ktorí boli povolani, aby nasledovali Ježiša. Bol tiež jedným z najbližších spoločníkov počas Ježišovej služby. Poznal Ježiša veľmi dobre. Počas tých troch rokov, keď bol Jeho učeníkom, sa Ján presvedčil, bol si absolútne istý, že Ježiš bol a je pravým, viditeľným zjavením neviditeľného Boha.

Veril a vyznával, že Ježiš je tým večným Slovom, ktoré sa stalo telom. Že je Synom Božím poslaným na to, aby ukázal lásku, ktorú má Boh pre tento

svet, že ho chce vykúpiť. A všetci veľmi dobre poznáme toto Jánovo svedectvo: Lebo tak Boh miloval svet, že svojho jednorodného Syna dal, aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto verí v Neho. Ježiš je Kristus; Emmanuel – Boh s nami; Slovo, ktoré sa stalo telom, ktoré zjavilo Slávu, pravdu a milosť Božiu.

Mnohí sa však pýtajú: Prečo by sme mali prijať tieto slová, ktoré napísal domnelý žiak nejakého židovského učiteľa pred dvoma tisícami rokov? A ja by som sa spýtal – a prečo nie? Je jasné, že osoba a život Pána Ježiša zmenila životy Jána a iných učeníkov, apoštola Pavla a raných kresťanov, ktorí by radšej zomreli, než aby sa vzdali svojej viery a dôvery v tohto jediného, od Boha poslaného. Títo a nespočetné generácie kresťanov zo všetkých národov a povolaní vidia v Ježišovi slávu toho jediného Syna od Otca, večné, vtelené Božie slovo.

Napriek tomu, že Ján, učeníci, apoštolí a rani nasledovníci nikdy neopísali ako Pán Ježiš vyzeral, keď žil medzi nami, Jeho slovo, Jeho skutky, Jeho celý život presvedčil ich a dnes aj nás, že Ježiš zjavuje slávu Božiu.

Čo je to za sláva, ktorá z Ježiša urobila svetlo a nádej sveta? V jazyku Biblie slávu určuje moc, majestát, autorita, pravda, spravodlivosť a istotu Božej prítomnosti, ktorú človeku dokáže pochopiť. Musí byť sprostredkovaná, keďže nikto nemôže uzrieť Boha tvárou v tvár a žiť. Stará zmluva podáva správu o Božej sláve, ktorú videli Izraelci, keď utekali z Egypta a počas svojho putovania po púšti. Videli ju v oblakovom stĺpe cez deň a v ohnivom v noci. Boh ich tak uisťoval o svojej prítomnosti a starostlivosti. Bola to sláva, ktorá ich udivovala, ktorá ich nechávala úplne bez slov a pri ktorej stáli v bázni pred Bohom.

Ide tu o tú istú slávu, ktorú sa nám snaží opísať Ján, keď hovorí o Ježišovi. To, čo videl Ján a iní veriaci v Ježišovi, bolo niečo, čo si človek nevie ani predstaviť – večný Boh, ktorý stvoril tento svet, miloval svoje stvorenie aj vtedy, keď sa stalo Jeho nepriateľom. Poslal svojho Syna, aby zachránil, vykúpil ľudstvo a prijal nás za svojich, ako Jeho pravých synov a dcéry. V Ježišovi videli slávu Boha, ktorý si postavil stan medzi ľuďmi, žil s nami, zomrel za nás. Ježiš, večné vtelené Slovo, ktorý nám zjavil pravú podstatu Boha, ktorý zvestoval Božiu pravdu, milosť, milosrdenstvo, večný život. Ježiš, ktorý nám priniesol odpustenie, spasenie, život a svetlo tým, ktorí žili v tme a tieni smrti.

Čo to však znamená pre nás, ktorí sme neboli pri jasličkách, keď sa narodil, a nevideli sme ho? Čo to znamená pre nás, ktorí sme nevideli, ako nakrmil hladných, uzdravoval nemocných, vzkriesil ľudí z mŕtvych? Čo znamená Jánovo svedectvo pre nás, ktorí sme nestáli pred križom na Golgote, kde trpel Spasiteľ, a ani sme neboli pred prázdnyh hrobom vo veľkonočné ráno? Čo to znamená pre teba, pre mňa?

Znamená to v prvom rade to, že musíme prijať fakt, že sme hriešni a že sme všetci zlyhali v dodržiavaní Božích prikázaní. Zisťujeme, že nie sme schopní navzájom sa milovať tak, ako nás miluje Boh. Závist, egoizmus, žiadostivosť, nedostatok súcitu, deštruktívne tendencie, ktoré nás ničia, ľudia okolo nás aj samotný svet nám znevažujú počuť Božie slovo alebo vidieť Jeho slávu okolo nás.

Ale Boh je prítomný. Prichádza k nám znovu a znovu. Je tu na tomto mieste, v tomto čase. Vedení Duchom Svätým môžeme spoznať výraznú mož-

nosť, že správy evanjelistu Jána, iných učeníkov a apoštolov sú pravdivé. Tu môžeme uchopiť, vidieť Boha v Jeho sláve, počuť Jeho slovo, chápať Jeho pravdy, zažívať Jeho milosť a prijímať dar odpustenia. Lebo práve v cirkvi, ako v tele Kristovom, je Jeho slovo stále medzi nami, lebo Ježiš je Slovo života, Synom živého Boha. Lebo Kristus stále pôsobí tu a teraz. Cirkev je dielom Boha, ktorý sám tvorí a udržiava svoj ľud prostredníctvom svojho Slova. Lebo život a podstata cirkvi je v Slove Božom. Martin Luther píše: „Božie slovo nemôže existovať bez Božieho ľudu a Boží ľud nemôže existovať bez Božieho slova.“ V cirkvi totiž: „učíme Slovom, posviacame Slovom, Slovom zadržujeme hriechy alebo ich odpúšťame, krstíme Slovom, obetujeme Slovom, a všetky veci posudzujeme Slovom.“

„Božie slovo“, evanjelium odpustenia hriechov, ktoré sa nám zvestuje, je tým viditeľným svedectvom Slova, ktoré sa stalo telom.

Toto je ústredným bodom skutočného významu slávenia Vianoc. Nejde iba o stretnutie rodiny, dávanie si darčiek, tradície pri stole alebo ceremónie s tým spojené. Nejde o oslavu dobrej vôle, svetového mieru, radosti a lásky, aj napriek tomu, že toto všetko je dobré. Bez Krista by Vianoce nemali žiaden význam. A zvestovanie pokoja, radosti a lásky by bolo len akousi túžbou po nedosiahnuteľnej, márnej nádeji. Vianoce sú naša verejná deklarácia, vyhlásenie viery, že Boh sa zjavil a skrze Pána Ježiša a prebýva medzi nami. Toto je význam Vianoc: To Slovo stalo sa telom, prebývalo medzi nami, a my hľadeli sme na Jeho slávu ako na slávu jednorodného od Otca, plné milosti a pravdy. Amen.

Po deviatniku – 31. 1. 2016

*Veď ja sa nehanbím za evanjelium (Kristovo):
lebo mocou Božou je ono na spasenie každému veriacemu, najprv Židovi,
a aj Grékovi.*

R 1, 16

Milí bratia a sestry, vážené kresťanské zhromaždenie v Pánovi Ježišovi Kristovi, ak by nám niekto položil otázku: akú dobrú správu ste počuli v priebehu posledných dní, komu ste sa s ňou pochválili alebo koho ste ňou obdarovali, tak by asi nebolo jednoduché si na takúto správu spomenúť. Hoci možno tých zlých, nešťastných by sa nám vybavilo hneď niekoľko.

Pýtam sa tak preto, lebo téma dnešnej nedele je dar Božieho slova. Nám ako evanjelikom sa pod pojmom Božie slovo vybaví slovo evanjelium – čo v preklade znamená dobrá alebo radostná správa. Ale pri pohľade na stav cirkvi, ktorá v spoločnosti nespĺňa nielen kristovský odkaz o svetle a soli, ale už jej nezostal priester ani na varovný prst, možno len nejaký kýpeť, sa musíme vážne pýtať, prečo sa z tejto dobrej, radostnej správy, stala už aj pre tých, ktorí patria do cirkvi, nudná, nezaujímavá a nepotrebná správa a mnohí sa za ňu hanbia, dokonca niektorým otravuje život?

Po prvé je to preto, lebo Božie slovo v našom živote nespájame s radosťou. My sme si pred časom o radošti, najmä v súvislosti s Vianocami, niečo povedali, ale radosť je skutočne vážnym deficitom kresťanskej zbožnosti. Nevie sme sa zbaviť tej strnulosti, náboženskej nudy. Ukázal nám to Pán Boh počas predchádzajúcich dvoch týždňov pri modlitebných stretnutiach najmä v podobenstve o stratenom synovi, kde ten druhý, starší, je predstaviteľom nielen teologicky pomýleného cirkevnika, ale aj nábožensky znudeného človeka, ktorý má vlastne všetko, nič mu nechýba a keď sa objaví niekto, kto doslova nič nemá, mladší syn, ktorý sa napriek tomu dokáže radovať z Božej blízkosti, tak mu to nielen nedopraje, ale ani on sám sa nenechá do tejto radosti vtiahnuť. Evanjelium, radostná zvesť o tom, že sa mu vrátil brat a otec ho prijal, je pre neho paradoxne zničujúca. A tak mám pocit, že by sme sa mali viac učiť radovať sa z Božieho slova. Nie je to ľahké, ale napríklad to môžeme skúsiť aj tak, že ku každej nepríjemnej správe sa pokúsime nájsť aj jednu dobrú, radostnú. Som stále presvedčený, že tých dobrých a radostných správ od Boha je viac ako tých nepríjemných od tohto sveta, len buďme viac všímavější, viac sa dopytujme Boha, viac hľadajme miesto, kde ma chce mať Boh, viac hľadajme dobro svojho blížneho, viac si všimajme stvorený svet a vesmír okolo seba a uvidíme, akí budeme šťastní, že si nás niekto v tom nekonečnom vesmíre všimol, ujal sa nás, miluje nás a dáva nám vzácne dary milosti. Som presvedčený, že kresťania by mali byť najšťastnejšími ľuďmi na tejto zemi.

A to **druhé**, prečo si myslím, že sa z evanjelia stala správa nudná a nezaujímavá, je, že prestala byť jednoducho správou. Zostala niekde stáť. Zablokovala sa, hoci na to, aby fungovala, mala všetky predpoklady. Prázdnych srdce je dosť, aj v Biblii, len tre-

ba ísť od srdca k srdcu – ako v minulosti. Zostala možno u starých rodičov, u presbyterov cirkevného zboru i jeho ďalších členov. Možno len v kostole, lebo si myslíme, že evanjelium patrí v prvom rade tam, ale ak by sme sledovali začiatky ranej cirkvi, tak evanjelium bolo vyhnané zo synagóg. Určite aj preto sa evanjelium v priebehu dvadsiatich rokov rozšírilo do celého sveta.

My dnes, bratia a sestry, máme na to všetky predpoklady. Máme kvalitnú a rýchlu komunikačnú techniku, Pán Boh nám dal množstvo spôsobov, aby sa Jeho evanjelium šírilo ďalej. Možno už nemáme dosť času, aby sme sa vzájomne navštívili viackrát, aj keď som presvedčený, že osobná návšteva sa nedá nahradiť, ale takmer každý z nás má mobilný telefón a v ňom minimálne 100 kontaktov. Pošleme si vzájomne nejaký veršík z Biblie. Nejakú povzbudivú, dobrú správu, nejaké to evanjelium. Nenechajme si evanjelium len pre seba, pošleme ho ďalej, aby sa nestalo, že nielenže nepomôže nám, ale ani iným.

Mali by sme sa tomu po polstoročí embarga na evanjelium aj učiť. Šíríť dobrú zvesť a nedať sa tou zlou odradiť. Ja viem, že zlá sa vždy lepšie predáva, ale to nás nesmie pomýliť. TA3 z času na čas vysielala program s názvom „dobré správy“. Nejde o nejaké veľkolepé, bombastické udalosti. Správa o tom, ako sa starostovi v nejakej malej dedinke na Kysuciach podarilo dať dokopy dedinčanov a niečo pekné urobiť, ozaj stačí na to, aby sa potešilo to naše srdiečko. A ak k tejto správe pridáme aj nejaký dobrý, na Pána Boha ukazujúci skutok, tak sme pochopili evanjelium, za ktoré sa nebudeme nielen hanbiť, ale sa stane aj mocou Božou na spasenie.

Pamätám si, ako som ešte v Blatnici vo výročnej správe spomenul, že potrebujeme natrieť strechu na našom kostole. V utorok ráno sa na fare objavil človek z Mošoviec, ktorý mi hlásil: pán farár, dopočul som sa, že potrebujete natrieť strechu, tak sme tu. Za dva dni sa dostala táto správa do Mošoviec. Takto nejako to má fungovať. Skúsme to tak aj s evanjeliom, aby sme sa o Kristovi, ktorý pomohol niekomu v Martine, dozvedeli o dva dni už aj vo Vrútkach. Potom budeme môcť aj my povedať spolu s Pavlom, že sa nehanbíme za evanjelium Kristovo, lebo je mocou na spasenie nielen nám, ale všetkým, ku ktorým nás Boh posiela. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Hovorím vám: taká bude radosť v nebi nad jedným hriešnikom, ktorý činí pokánie, ako nad deväťdesiat deviatimi spravodlivými, ktorí nepotrebujú pokánie.

L 15, 7

Vtedy pristúpil Peter a spýtal sa Ho: Pane, keď sa brat previní proti mne, koľko ráz mu mám odpustiť? Až do sedem ráz? Ježiš mu odpovedal: Nehovorím ti, že až do sedem ráz, ale až do sedemdesiatkrát sedem ráz!

Mt 18, 21 - 22

SVATOPLUK KARÁSEK

Vánoční stromek aneb my všichni jsme Dorothey a Theodůři

Kázání ze dne 25. 1. 2009 v Praze u Salvátora

Biblický text, který dnes za pomoci otvíráku naší víry otevíráme,
je zapsán v Jakubově dopise v první kapitole, ve verši 17:
Každý dobrý dar a každé dokonale obdarování je shůry, sestupuje od Otce světél.

Ó Pane, nasloucháme, dej ať porozumíme, ať to dovedeme vychutnat. Amen.

Přátelé v Kristu,

o svátcích vánočních jsem se jako kazatel vyřádl, ale pak přišla pauza. Až dnes, čtyři týdny po Vánocích, jsem opět na řadě a já bych se ještě rád k Vánocům vrátil. Nakonec proč ne. Je stále ještě leden, v mnoha domácnostech je stále ještě vánoční stromek jako u nás. Vánoční strom přináší Ježíšek, ale odstranit ho, to je makačka. Bez náradí, jen tak lámat větve, ze kterých prší jehličí, to zaneřádí celý byt a celý dům. Odstranit stromek, to není jen tak. Pamatuji se, že v dětství jsme měli doma vánoční strom až do května. S otcem a bratry jsme ho likvidovali jako dárek ke Dni matek.

Za ta léta, co zde u Salvátora působím, tak už to o mně víte – já si nestěžuji, že Vánoce jsou příliš zmaterializované, já si nestěžuji na dárky. Naopak říkám, že by to byly nevydařené a nešťastné svátky, kdybychom zůstali jenom u ideje Vánoc, kdyby láska Boží a láska naše zůstala pouze v naší mysli a nedostala by žádné tělo, žádný tvar, žádnou vůni či záři. Slovo se stalo tělem – i naše vzájemná láska má mít faktické výrazy, které lze vidět, cítit, nahmatat. Jako nevydařené rodinné Vánoce uvádím ten případ, kdyby přišel otec rodiny k prázdnému stolu, kolem kterého by seděly děti, a otec by řekl: „Děti, nejsme žádní materialisté, tak se pomodlíme a hajdy na kutě.“ Jsem pro dárky. Dávání darů je jednou z nejstarších zvyklostí lidské společnosti. Výměna darů – od nejstarších dob –

je jednou z nejušlechtlejších tradic lidského spolupobytu. Přinést dar, to je opak války, opak agrese a násilí, přinést dar, to jest též se poklonit. V tom je pokora, vděčnost, touha po smíření a pokojném soužití. Dar – to je symbol, vyznání.

Je zde dnes přítomna i moje žena Pavla. Jsme spolu už deset let. A já mám obavu, že si teď, našťastí jen v duchu, řekne: On tady horlí, agituje pro dárky, ale on sám, jak je rok dlouhý, jaktěživ žádný dárek nepřinese. Ne, nenosí ani květiny, ani prstýnky, dárky na Vánoce nechá na Ježíškovi a na mně. On sám vlétne na poslední chvíli do drogerie a bez jakékoli znalosti tam koupí nějaký gel či parfém, který se pak nedá použít. To zavání pokrytectvím. Jsem pro dárky a je pravda, že květiny ani prstýnky nenosím. Zbytek kázání věnuji již jen tomu, abych se justifikoval. Ne že bych chtěl říkat něco na just, ale chci se ospravedlnit.

Skální evangelici, skální helvítky a helvíti, mi odpustí a jistě to přežijí, že nyní krátce připomenu legendu o svaté Dorotě. Dorothea při své popravě řekla, že se těší, že se už brzy potěší květinami v nebeské zahradě. V popravčí čtetě byl též mladý muž, který zavtipkoval, aby mu Dorothea nezapomněla poslat pár růží z nebeské zahrady. Za pár dní zaklepal u tohoto pohůnka chlapec, dost podobný andělu, předal mu košík plný růží a řekl: „To ti posílá Dorothea.“ Když mladý muž ucítil vůni těch růží, dal se pokřtít a přijal nové jméno Theofilos, což se

přeloží jako milý Bohu. Dorothea poslala dar z nebe, Boží dar. A to k ní pasuje, protože to plně vystihuje její jméno. Dórón je dar, theos – Bůh. Dorothea – tak se jmenovala a též se dle svého jména stala Božím darem. A muži se nemusí cítit rodově diskvalifikováni, je to spravedlivé, je tu mužské jméno Theodor, a to znamená „némlich“ to samé – Boží dar. Musí to být pěkný pocit mít již ve svém jméně zasutou pravdu, že člověk je Božím darem. To se vztahuje na každého z vás, i na mne. Vlastně jsme jako ty růže z nebeské zahrady. Já vím, někdy nevypadáme jako ty růže, když se nás chce někdo dotknout, tak pocítí spíše naše trny a ta krásná vůně taky mnohdy není příliš cítit. Ale přesto přese všechno: my všichni jsme Boží dar, my všichni jsme Dorothea a Theodori. Při narození dítěte, při křtu si to uvědomujeme. Účastníme se zářaku, to naše dítě, to je Boží dar. Ale pak na to zapomináme a dnes jsme vyzýváni k určité rekapitulaci. Máme si to znovu uvědomit, ano, narodil jsem se rodičům jako Boží dar a zůstávám jím stále. Je pravda, že nenosím dárky, ale proč? To proto, že si myslím, že jsem sám Božím darem, že jsem dárek či pěkný dáreček. Zní to dost namyšleně, ale je v tom i pokora. Bůh mi dal život, žiji ho a tím, pro Boha i pro lidi, snad něco přináším.

Každý z nás si má uvědomit – jsem Boží dar a byl jsem obdarován, to znamená že nikdo nemá fňukat, že je nechtěným dítětem, že je pouze nedopatřením táty a mámy, jakýmsi chybným úkonem. Nemá mít pocit, že je tady v životě navíc, zbytečně, beze smyslu. Až člověk, který ví o tom, že je Božím darem, ví o tom, že přišel, aby život zbohatil, začíná dávat dary. Je tu přímá úměra: čím víc se člověk cítí darem, tím víc se sám stává dárcem. A tak se dostává do proudu obdarování, do Božího proudu darců, do štědrého dne, do štědrého měsíce a roku, do štědrého životního stylu.

Zpět k mému ospravedlňování. Řekl jsem, že nenosím domů květiny a prstýnky.

Není mi to vlastní, zdá se mi to zženštilé. My chlapi nosíme i jiné dary. Je-li mezi námi zde třeba věřící řezník, tak nám potvrdí, že přináší domů uzeniny. Já přináším domů kromě jiného pravidelně láhev vína. A vy řekněte, to je sobecké, vždyť to sám vypije, ale moje žena je mi svědkem – já doma nepiju, všechno to vysosá sama, všechny ty přemnohé dárky. Tak jsem se doufám ospravedlnil a chtěl by ospravedlnit i potencionálního bratra řezníka i skutečné muže a bratry stavaře, lékaře, truhláře a ostatní profese. Jsme Božím darem, obdarováváme možná jinak, než by ste čekali, ale jsme určitým přínosem, marná sláva.

My nejenom, že plujem v tom proudu štědrosti, my ten proud spoluvytváříme, dáváme mu dynamiku dneška. Ale naše ženy a sestry si povzděchnou: „My stále dáváme, rozdáváme dary několikrát za den a nám nikdo nepoděkuje.“ Je to bída a já řeknu za chlapy a bratry: „My to máme také tak.“ A čas od času nám ještě vyčítají či spílají, prostě nevděk světem vládne. Tak to změňte! Dbejme, aby mezi námi zavládl vděk. Je to v našich silách.

Lidé si lámou hlavu, co je smyslem našeho života. Nikomu se ještě nepodařilo to krátce definovat. Naše dnešní zvěst říká: Smyslem našeho života je obdarovávat. Být Božím darem, jenž se dává dál. To je pouze jeden aspekt, třebaš to, že máme vzdorovat zlému. Z jednotlivých aspektů a vláken si vytvoříme cop či záchranné lano života, který porozuměl Bohu. „Všechny dobré dary, každé dokonalé obdarování je shůry, sestupuje od Otce světél.“ On je původce a aktér a my jsme dělníci na poli života. Jemu patří dík a vděk.

A nebojte se, nezapomenu na závěr naší zvěsti připomenut ten největší Boží dar, který byl lidem a člověku dán. Ten nejdokonalější dar Boží je Jeho Syn, Ježíš Kristus. On je tím nejvlastnějším Theo-dorem. On je tím košem růží z nebeské zahrady, které mohou i kata proměnit na Theo-fila. On je tím košem růží, ke kterému lidé přidali už jen

trnovou korunu. V Jeho Duchu, v síle Jeho daru dáváme i my naše dárky, ve kterých dáváme dál odpuštění a touhu po smíření. Dar Boží – odpuštění a smíření – se zrcadlí v našich dárcích, v našich přínosech, v na-

ších symbolech. Boží dar – odpuštění a smíření s Ním – to uzdravuje rozervanost našeho života. Za tento dar můžeme děkovat lidem, kteří nám ho nabízejí, a Bohu, který nám ho dal a dává. Amen.

Svatopluk Karásek. Narozen roku 1942. Evangelický farář. Po absolvování Střední zahradnické školy v Mělníce studoval Komenského bohosloveckou fakultu v Praze. Od roku 1968 působil jako farář v Hvozdnici, později přeložen do Nového Města pod Smrkem. Po odnětí souhlasu k duchovenské službě působí jako kastelán hradu Houska. V roce 1976 byl zatčen a v procesu s Plastic People of the Universe odsouzen k osmi měsícům odnětí svobody. Patřil od roku 1977 k signatářům Charty 77, živil se jako myč oken a v roce 1977 vystoupil na Třetím hudebním festivalu československé druhé kultury na Hrádečku u Václava Havla. V roce 1980 odešel s rodinou a třemi dětmi do Rakouska a poté do Švýcarska, kde od roku 1981–85 působil jako farář. V roce 1989 pobývá v Čechách, provozuje svá kázání po celé republice, od roku 2002 zvolen do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

Keď teda Boh dal im ten istý dar ako aj nám, ktorí sme uverili v Pána Ježiša Krista, ktože som ja, aby som mohol prekážať Bohu?

Sk 11, 7

1. Chvála Tebe, Bože náš, chvála Tebe na výsosti, za všetko, čo darom dáš, láska Tvoja hojne hostí. Chvála, chvála, chvála Ti, Darca v daroch bohatý.
2. Za život, čo dal si nám, Tebe, Bože, ďakujeme, tela nášho časný chrám Duchu Tvojmu venujeme. Chvála, chvála, chvála Ti, Darca v daroch bohatý.
3. Za tú dušu, Bože náš, vdýchnutú do nášho tela, nech vždy vďačný chváli hlas Teba, Otca Stvoriteľa. Chvála, chvála, chvála Ti, Darca v daroch bohatý.
4. Za domov a za národ, za postać a povolanie nech znie k Tebe o závod chváloreč a požehnanie. Chvála, chvála, chvála Ti, Darca v daroch bohatý.
5. Za reč matky, slobodu, ktorou sála ku nebesám, za chlieb zeme, robotu, k Tebe, Bože, takto plesám: Chvála, chvála, chvála Ti, Darca v daroch bohatý.
6. Za náš poklad najvyšší, Tvoju lásku stelesnenú, daný v Kristu Ježiši k životu a vykúpeniu. Chvála, chvála, chvála Ti, Darca v daroch bohatý.

Ježiš Kristus: Kde nakúpime chleba, aby sa títo najedli?

4. PÔSTNA NEDELA – 6. 3. 2016

Potom odišiel Ježiš na druhú stranu galilejského mora Tiberiadskeho a nasledoval Ho veľký zástup, lebo videli znamenia, ktoré činil na nemocných. Ježiš vystúpil na vrch a tam sa posadil so svojimi učeníkmi. A blízko bola Veľká noc, slávnosť židovská. Keď teda Ježiš pozdvihol oči a videl, že veľký zástup prichádza k Nemu, riekol Filipovi: Kde nakúpime chleba, aby sa títo najedli? Ale to povedal len preto, aby ho skúšal; lebo sám vedel, čo urobí. Odpovedal Mu Filip: Za dvesto denárov chleba im nestačí, aby sa aspoň máličko dostalo každému. Povedal Mu jeden z učeníkov, Ondrej, brat Šimona Petra: Je tu chlapec, ktorý má 5 jačmenných chlebov a 2 rybičky; ale čo je to pre tolkých? I rozkázal Ježiš: Usad'te ľudí. A bolo tam mnoho trávy. Posadilo sa teda mužov okolo 5000. Nato Ježiš vzal chleby, doborečil Bohu a rozdával sediacim, podobne aj z rybičiek, koľko chceli. Keď sa nasýtili, povedal učeníkom: Pozbierajte nalámané zvyšky, aby nič nevyšlo nazmar. Pozbierali ich teda a nalámané zvyšky, ktoré po jediacich zvýšili z piatich jačmenných chlebov, naplnili dvanásť košov. Ľudia však, vidiac znamenie, ktoré učinil, hovorili: Je to naozaj prorok, ktorý mal prísť na svet. Preto Ježiš, keď spoznal, že chcú prísť a zmocniť sa Ho, aby Ho urobili kráľom, utiahol sa zase na vrch do samoty.

J 6, 1 – 15

Milí bratia a sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi!

„Postav si loď v tvare veľkého stanu, ktorá bude veľká asi ako futbalové ihrisko. Nech je vysoká asi ako štvorposchodový dom. Budeš v nej bývať takmer rok so všetkými druhmi zvierat.“ Znie to takmer nemožné, ale Nôach to urobil.

„Musíš sa presťahovať do novej krajiny, v ktorej budeš cudzincom. Tvojej manželke sa nakoniec narodí dieťa, aj keď už má 65 rokov a doteraz deti nemala.“ Aj toto znie nemožné, ale Hospodin to zaslúbil Abrahámovi.

„I keď si panna, porodiš Syna, ktorý bude Synom Božím.“ Nemožné! A predsa Mária uverila tejto Božej správe.

V Biblii sa takéto správy objavujú neustále. Vidíme, že Boží ľud od nepamäti čelí nemožnému. Spomeňme si na Mojžiša, Gideonu, Dávida, Eliáša, Daniela, Ester a mnohých ďalších. A je to tak dodnes. Aj my ľudia musíme čeliť tomu, čo sa nám zdá nemožné. Ale my nie sme Abrahám, ani Mojžiš či Mária. Tak čo s tým?

Učeníci z dnešného evanjelia stáli pred problémom, s ktorým si nevedeli rady. Ako im Pán Ježiš pomohol čeliť nemožnému?

Pán Ježiš vzal svojich učeníkov na osamelé miesto, na druhú stranu galilejského mora. Ale zástupy ľudí, ktorí túžili po zázrakoch, ich nasledovali. Boli ich tisíce. Neuveriteľné množstvo. Vieme, že len mužov bolo 5000. Nevieme, koľko bolo žien, koľko detí. Bol to obrovský zástup.

Keď Pán Ježiš videl všetkých tých ľudí, unavených a hladných, zľutoval sa nad nimi a požiadal Filipa o niečo nemožné: „Títo ľudia sú istotne hladní. Čo im dáme jesť? Kde nakúpime chlieb, aby sa všetci najedli?“ Filip si uvedomil, že nakrmiť tolko ľudí je prakticky nemožné. A preto aj Pánovi Ježišovi hovorí: „Pane, aj keby sme minuli 200 denárov – čo je viac ako polročný zárobok, ani to by nestačilo na to, aby si každý zahryzol len malý kúsok!“ Nemali totiž peniaze na nasýtenie všetkých týchto ľudí, a aj keby mali, kde by mohli kúpiť jedlo na tomto osamelom mieste?

Pán Ježiš však Filipovi neposkytol žiadne riešenie. Ako asi zareagoval Filip? A ako ostatní učeníci? V iných evanjeliách sa dočítame, že učeníci povedali Ježišovi, aby ľudí poslal preč. Keby len prestal vyučovať a nechal ich, aby si išli sami kúpiť svoje vlastné jedlo. To je predsa jediné riešenie! Učeníci ich predsa nemôžu všetkých nakrímiť. To je predsa nemožné! Nakoniec sa však Ježiš opýtal: „Koľko máme chlebov?“ Ondrej mu odpovedal: „Tak, je tu jeden chlapec, ktorý má 5 chlebov a 2 rybičky, ale čo je to pre toľkých?“ Ako keby chcel Ondrej Ježišovi povedať: Vidiš, Pane, je to jednoducho nemožné, NEMOŽNÉ!

Sestry a bratia, aj my prežívame situácie, keď máme pocit, že nie je možné nájsť nijaké riešenie. V týchto ekonomicky náročných časoch, keď nevieme, ako to bude v budúcnosti s našimi financiami, keď sme zavalení hypotékami a rôznymi pôžičkami, sa od nás veriacich kresťanov očakáva, že sa nebudeme obávať. V tejto materialistickej dobe, keď sa luxus nevníma ako niečo výnimočné, ale skôr ako nutnosť, očakáva sa od nás, že budeme spokojní s tým, čo máme.

Aj napriek tomu, že sa dnešný svet zameriava na úspech, na to, koľko vecí si nahromadíme, že šťastie sa meria tým, či máme viac ako náš sused, Pán Ježiš od nás žiada, aby sme my dávali radostne, slobodne, hojne a tým zvestovali Jeho dielo, pomáhali tým, ktorí sú v núdzi, dôverujúc pritom Jemu, a nie našim prostriedkom, peniazom alebo veciam. Veď On sa o nás postará. Tak, ako to hovorí aj vo svojich rečiach na vrchu: „Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a Jeho spravodlivosť, a všetko ostatné vám bude pridané.“ (Mt 6, 33) Ak Ježiš dokáže nasýtiť 5000 hladných mužov, nasýti aj nás. On to dokáže...

A Pán Ježiš od nás očakáva ešte viac. Keď čelíme pokušeniu, máme ho odmietnuť. Keď čelíme bolesti, chorobe, nemoci, máme všetko znášať trpezlivo. Keď čelíme smrti blízkeho alebo priateľa, máme to vydržať. Keď nás niekto urazi alebo sa k nám zle správa, máme sa správať milo, opätovať lásku. Keď nám niekto ublíži, máme odpustiť. Áno, vo všetkých týchto prípadoch sa máme takto správať. Lenže... v nás to vrie, kričí: „Prečo práve ja??? Je toho už tak veľa! Už nevládzem, už neviem, ako ďalej – vezmi to všetko trápenie, starosti odo mňa! Je nemožné to všetko zvládnuť v pokoji a trpezlivosti! Jednoducho to NEVIEM!“

Bratia a sestry, práve toto sú tie slová, ktoré chce od nás Pán Ježiš počuť. „Ja to nedokážem. Ja to z vlastných síl nevládzem. Ja už neviem, ako ďalej. Je toho na mňa príliš veľa. Jednoducho to neviem. Nevie, čo s tým!“ On chce, aby sme prišli k Nemu, v modlitbe, v kriu, v tichu... a aby sme Mu všetko odovzdali. Pán Ježiš chce, aby sme k Nemu prichádzali – s tým, čo máme, a s tým, kto sme. V Jeho rukách sa aj z mála stáva veľa. A z toho, čo je pre nás nemožné, On môže konať zázraky. Svet, a my v ňom, predsa zázraky, víťazstvá a triumfy potrebuje. To všetko sa deje z Boha. Jedine z Krista. Jedine z Jeho milosti. Jedine v ňom nájdeme silu, jedine v ňom sme schopní. Sami zo seba, s našimi slovami či skutkami, nič nezmôžeme...

Zažili to aj učeníci. V rukách mali 5 chlebov a 2 rybičky. Čo s tým spravili? Priniesli ich k Ježišovi. Prišli s málom... a Ježiš ich vzal do ruky, dobrorечеil Bohu a rozdával sediacim toľko, koľko chceli. Na začiatku učeníci hovorili, že jedla majú málo, že je nemožné, aby boli všetci nasýtení, a potom všetci dostali toľko, koľko chceli. Boli nasýtení, plní a k tomu sa naplnilo ešte aj 12 košov zvyškami. Čím viac nemožné sa nám niečo zdá, tým viac milosti a požehnaní sa nám dostáva. Kým máme Pána Ježiša, máme všetko, čo potrebujeme.

Pán Ježiš sa vydal na tú najťažšiu, najnemožnejšiu cestu – ku krížu, vzal na seba hriech sveta. Boží Syn sa stal jedným z nás a zomrel na našom mieste. A to, čo je v našich očiach nemožné, sa stalo, kvôli nám možné! Ježiš Kristus porazil smrť a víťazne vstal z mŕtvych, aby sme my mohli zakúšať a žiť slávu tohto triumfálneho víťazstva vzkriesenia!

Sestry a bratia, Pán Ježiš zázračne nasýtil zástupy, ktoré Ho nasledovali. Chceli Ho počuť hovoriť a chceli vidieť znamenia a zázraky, ktoré konal. Pán Ježiš urobil tento zázrak pre ľudí, ale myslím, že ešte viac pre svojich učeníkov, aby mu dôverovali – veď nie nadarmo bolo tých košov so zvyškami 12... Aby ich viera, že On je Ten vyvolený Boží, bola utvrdená. A urobil ten zázrak aj pre nás. Lebo i my často pochybujeme, pýtame sa, hľadáme, málo dôverujeme...

Sme pozvaní k stolu milosti, aby sme prijali Jeho dary. Aby nás On, chlieb života, posilnil na duši, ducha aj tele. Aby upevnil našu vieru, dôveru, nádej. Aby sme si uvedomili, že nemožné sa stáva možným – že k Nemu môžeme prichádzať takí, akí sme – s vinami, hriechom, hnevom, nepravosťami, bolesťou, zraneniami. Sklamaní, rozbití, slabí, ustráchaní, zúfalí. Ako tí, ktorí nevedia, ako ďalej, ako tí, ktorým sa životné situácie a okolnosti vymkli z rúk. Ako tí, ktorí si uvedomili, že sami sa nevykúpime, nezachránime. Ako tí, ktorí spoznali, že Boh nás miloval ako prvý...

Sme pozvaní aj my – tak ako ľudia z evanjelia – počúvať Pána Ježiša a nasýtiť sa a občerstviť Jeho pokrmom. Môžeme stáť v prítomnosti živého a svätého Boha a spolu s Ním čeliť všetkému, čo sa nám bude zdať nemožné. Amen.

SLÁVKA DANIELOVÁ, ZBOROVÁ KAPLÁNKA

Pietne spomienky na brata farára Jána Bohdana Hroboňa sme v našom zbere uskutočnili 17. januára a 6. marca 2016 na nedeľných službách Božích, a to pri príležitosti 10. výročia jeho úmrtia a nedožitéj 78. narodenín. Pripomenuli sme si ho úryvkami z jeho kázni, modlitbami a spevom za hojnej účasti rodiny JBH. Na snímke sestra Miluška Hroboňová na Národnom cintoríne s vnúčencami.

EVANJELICKÁ SPOJENÁ ŠKOLA ŠTRAJKOVALA Vyhlásenie riaditeľa a učiteľov EŠŠ k štrajku na škole

Ešte týždeň pred štrajkom som nevedel, či chcem ísť do toho, lebo som tušil, že pri nekompetentných politikoch my učiteľia nemáme šancu. A nemyslím, že po voľbách to bude lepšie. Manželka je tiež učiteľka, preto som nechcel prísť o príjem pre rodinu. Ale štrajkovali sme a myslím, že to malo význam. Konečne učiteľia (teda najmä učiteľky) zdvihli hlavy. Jasne a nahlas povedali, že nebudú pracovať, ak sa nebudú riešiť slabé platy, nedofinancované školy a zvláštne kredity. Nesplnili sa žiadne z týchto požiadaviek. Dostali sme len predvolebné sľuby. Bojím sa však, že bez štrajku by neboli ani len tie. Pokračovalo by napäté ticho a ďalšie udržiavanie tohto marazmu a sociálneho zmiernu.

Školstvo je zanedbané a upadá. Heslo nášho školstva by mohlo znieť: „Utrhnite si, čo len môžete a hlavne prežite.“ Počas 25 rokov v slovenskom školstve prevládalo viac-menej pokoj, stagnácia a úpadok. Nevzbúrili sa ani ministri školstva, ani ministerskí úradníci, ani metodické centrá, ani riaditelia škôl, vzbúrili sa učiteľia, ktorí v tomto systéme odučia cca 25 vyučovacích hodín týždenne. Je mi ľúto žiakov a študentov, veď oni majú osobnostne a akademicky rásť. Rozvíja dnešné školstvo ich ľudský potenciál? Nie! Teda už by sa mohli vzbúriť len oni. Viac ako 20 000 slovenských vysokoškolákov študuje v Čechách. To nie je štrajk?

PLAZIVÁ TOTALITA PEŇAZÍ V NAŠOM ŠKOLSTVE ALEBO AKO SOM VIDEL UČITEĽSKÝ ŠTRAJK EVANJELICKEJ SPOJENEJ ŠKOLY V MARTINE

Na začiatok by som povedal slová, ktoré patria skôr na záver: počas štrajku nešlo v prvom rade o peniaze, ale predovšetkým o svedomie a charakter nášho národa. O schopnosť milovať pravdu a česť. Otázkou bolo a je: akí ľudia vyrastú z našich detí, ako budú v dospelosti budovať svoje rodiny, riadiť našu krajinu, štát, ako bude vyzerať a konať naše Slovensko? Hoci učiteľia počas štrajku nezískali žiadne peniaze na zvýšenie svojich platov, nezískali žiadne peniaze pre školy, a teda ani pre žiakov a nezabavili sa ani nezmyselného bremena, ktoré ich núti nekonečne „požierať“ kredity za vzdelávanie, ktoré často ponúkajú pochybné spoločnosti napojené a odčerpávajúce peniaze určené pre celé školstvo. Zatiaľ učiteľia získali iba úctu voči sebe i sebavedomie, pretože sa postavili „zoči-voči“ tým politikom, ktorí na jednej strane tvrdia, že pre školstvo nie sú finančné prostriedky na dofinancovanie, ale na druhej strane nemajú problém pre ten istý rezort kupovať napr. sifóny, v cene pár eur za 270 €. A to bola len špička ľadovca. Učiteľia zdvihli hlavy a nahlas sa postavili proti plazivej totalite peňazí, manipulácie a moci, ktorá sa rozprestrela nielen v školstve, ale nad celou našou spoločnosťou. Počas štrajku títo nekompetentní politici horko pocítili, ako stav školstva leží učiteľom na srdci.

Mohol by som písať, ako boli učiteľia tlačení z viacerých strán, aby ukončili štrajk, ako boli učiteľia na niektorých školách odhováraní, aby sa čo i len zapojili do štrajku, alebo im to bolo výslovne zakázané, mohol by som vám rozprávať, ako boli martinskí učiteľia organizujúci verejné protesty špiclovani, ako samosprávne kraje úzkostlivo monitorovali situáciu na školách nielen vo svojej pôsobnosti, ale aj to, ako bolo povedané riaditeľom, aké finančné dôsledky čaká ich školu, ak pôjdu do štrajku.

V tiesnivej atmosfére štrajku som však spoznal niekoľko skvelých ľudí, ktorí vidia ďalej

ako len na špičku svojho nosa alebo bránu svojho domu. Boli to kolegovia na ESŠ, ktorí povedali, že nesmieme ostať ticho, aj keď podmienky a atmosféra na našej škole sú lepšie. Spoznal som mnohých skvelých rodičov, ktorí chápu, že dva týždne zastavenej výučby spôsobia menšiu škodu pre ich deti ako ďalšie roky úpadku, prinajlepšom stagnácie v zanedbanom školstve. Lúto mi je žiakov a študentov, ktorí sa v takomto paralyzovanom školstve musia rozvíjať. Táto spoločnosť mrhá a nevíšima si potenciál našich detí a najradšej by z nej vytvorila poslušnú pracovnú silu. Poburuje ma to aj ako rodiča dvoch malých detí.

Počas štrajku som spoznal mnoho skvelých a tvorivých učiteľov aj z iných martinských škôl, ktorí nielen snívajú o lepšom školstve, ale zaň aj bojujú. Najmä ma teší, že vďaka štrajku sa zblížila naša Evanjelická spojená škola s katolíckou ZŠ Antona Bernoláka. Dúfam, že ovocie tejto spolupráce bude čoskoro viditeľné, už aj počas predveľkonočného sociálneho projektu. Zavítá k nám vzácny hosť profesor Vladimír Krčméry. Pozvali sme aj kolegov z katolíckej školy, aby sa inšpirovali našimi charitatívnymi aktivitami, napríklad predveľkonočnou zbierkou určenou pre utečencov. Spoznal som vzácných ľudí pôsobiacich vo mimoškolskom sektore, ktorí chápali, že protest učiteľov nie je len o peniazoch, ale predovšetkým o zápase za lepšiu a charakternejšiu spoločnosť.

Ziaľ, voľby bolestivo ukázali, kde sa nachádza a kam smeruje Slovensko. Voľby spustili alarm, ktorý nesmieme ignorovať. Som rád, že som sa pripojil k niekoľko tisícom učiteľov, ktorí viac ako mesiac pred šokujúcou povolebnou nedelou začali biť na poplašný zvon, že niečo v našej spoločnosti nie je v poriadku. Ja by som to nazval plazivá totalita peňazí, manipulácie a moci, ktorá dodnes pôsobí medzi nami a zdeformovala našu spoločnosť. Budem „štrajkovať“, nemám dôvod, ktorý by ma utišil.

MGR. LUBOŠ FROLO, UČITEĽ EVANJELICKEJ SPOJENEJ ŠKOLY V MARTINE

VYHLÁSENIE RIADITEĽA ESŠ K ŠTRAJKU NA ŠKOLE

Naša škola sa od jej vzniku usiluje vytvoriť čo najlepšie podmienky pre žiakov aj učiteľov. Žijeme však v kontexte štátnej legislatívy, byrokracie a systému, ktorý kvalitu a inovácie vo vzdelávaní znemožňuje nespravodlivým a nedostatočným financovaním. Čím menej peňazí od štátu do škôl, tým väčšie úsilie musia školy vynaložiť na dofinancovanie bežnej prevádzky a zvyšovanie úrovne. Vieme veľmi dobre, koľko stojí vybudovanie dobrej a kvalitnej školy. Na našej škole riešime nedostatok financií prostredníctvom darov z domova i zo zahraničia a školného. Investovali sme do rekonštrukcií a vybavenia budov, tried a zariadenia, kvality výučby a spoločenstva. Stojí to veľa prostriedkov a energie nielen nás, ale aj vás – rodičov. Napriek tejto podpore, ktorú si veľmi vážime, nestačí to na to, aby naši učitelia mali platy, ktoré by boli primerané ich vzdelaniu a umožnili im dôstojne žiť. Prekáža nám, aké sú priority tohto štátu; nespokojní sme, že školy a vzdelanie našich detí k nim nepatria. Naším zapojením sa do štrajku bojujeme nielen za naše platy, ale predovšetkým za kvalitnejšie školstvo a podmienky pre vzdelanie našich detí. Veríme, že ako rodičia detí našej školy nájdete pochopenie pre tento krok. Srdečná vďaka všetkým, ktorí napriek obmedzeniu prevádzky školy vyjadrili podporu našej snahe počas spoločného stretnutia 28. 1. 2016, ale aj počas následnej diskusie na facebooku či prostredníctvom mailov adresovaným jednotlivým triednym učiteľom.

Dakujeme za podporu počas demonštrácie 1. 2. 2016 na Divadelnom námestí v Martine.

MGR. JOZEF SOPOLIGA, RIADITEĽ EVANJELICKEJ SPOJENEJ ŠKOLY V MARTINE

Pamätný spis Spolku ev. a. v. kňazov proti Hlinkovej garde FEDOR RUPPELDT

Dňa 25. októbra 1939 kňazi Liptovského seniorátu mali poradu, na ktorej medziiným rokovali o vládnom nariadení, ktoré nariadilo povinnú účasť v Hlinkovej garde (HG) a v Hlinkovej mládeži (HM). Po dlhej debate a radikálnom uznesení vyslovená bola žiadosť, aby bolo zvolané valné zhromaždenie Lutherovho spolku ev. a. v. kňazov a podaný protest proti nariadeniu.

Zhromaždenie sa konalo 21. novembra 1939 v Bratislave, na ktorom bol prijatý podľa návrhu referenta Fedora Ruppeldta tento Pamätný spis na predloženie prezidentovi, snemu a vláde Slovenskej republiky:

Spolok evanjelických a. v. kňazov na Slovensku, zahrňujúci všetkých slovenských evanjelických kňazov zo svojho valného zhromaždenia dňa 21. novembra 1939 v Bratislave, s úctou predkladá tento Pamätný spis ako svoju mienku a svoje návrhy ohľadom organizácií Hlinkovej mládeže a Hlinkovej gardy, prípadne ako poznámky k vládnemu nariadeniu č. 220-1939 Slov. zák. zo dňa 5. septembra 1939.

1. Kým HM a HG boli organizáciami čisto dobrovoľnými, dovtedy sme nepokladali za potrebné takýto prejav robiť; miestami evanjelici dobrovoľne vstupovali do HM a HG i evanjelickí kňazi pokúsili sa pracovať, ba i samo generálne predsedníctvo našej cirkvi sa kladne postavilo k dobrovoľnému vstupovaniu evanjelikov do tých dobrovoľných organizácií. Ale po vyše jednoročných skúsenostiach, hľadiac na vývin udalostí okolo nás a najmä na to, že tieto organizácie majú byť odteraz *povinnými* pre *všetkých* slovenských občanov štátu, my ako evanjelici a práve ako kňazi v mnohom museli sme zmeniť svoje stanovisko ohľadom HM a HG, máme oprávnené obavy, ale i predkladáme pozitívne návrhy, a to zásadného i praktického rázu, a predkladáme ich priamo a otvorene vláde.

Robíme to na základe svojich skúseností zo stykov s našimi cirkevníkmi, ale i s mnohými katolíckymi občanmi na všetkých stranách Slovenska, na základe dôkladnej spoločnej výmeny myšlienok, jednomyselne, podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia.

Tento prejav urobiť pokladáme si za právo a povinnosť ako občania štátu, ako vždy verní Slováci, kresťania, evanjelici a najmä ako kňazi slovenského evanjelického ľudu.

Robíme tento prejav s úprimnou snahou pomôcť v spleťtej situácii a napomôcť pokojnú spoločnú prácu všetkých Slovákov v prospech nášho národa a našej Slovenskej republiky.

2. Predovšetkým všeobecne poukazujeme na to, že *povinná* účasť v HM a HG *všetkých* slovenských občanov od 6. do 60. roku života hlboko zasahuje takrečeno do celého veku človeka: od materského lona až po starobu, zasahuje do výchovy rodinnej, do prípravy školskej, do štúdií, do práce, do povolania, do životosprávy, do pohodlia, do osobnej voľnosti, do slobody rozhodovania, do slobody pohybu a pobytu. Ako občania zásadne namietame, že vláda takúto, na celý život občanov zasahujúcu novú vec nedala na vyjadrenie a rozhodnutie snemu: voleným zástupcom ľudu, ale ju zavádza prostým vládnym nariadením, čo pokladáme za hodne povážlivý krok a precedens.

3. Štát iste má právo, tiež povinnosť organizovať občanov na obranu štátu a pre výchovu národnú, ak treba, i mimo a navyše školy a vojska, prípadne i pred vekom vojenskej povinnosti (hoci otázne je, či má zmysel robiť to už od 6. roku veku!). Ale *povinná* účasť v HM a HG podľa terajších predpisov má znamenať i *povinné* podrobenie sa všetkých občanov až do 60. roku aj istým náboženským či cirkevným vplyvom, cirkevným výkonom a obradom atď., ktoré kňazi na rozkaz necirkevných organizácií HM a HG majú vykonávať.

Ako občania už i formálne za pochybné pokladáme, že keď sa takéto nariadenie pripravovalo, vláda si vopred nevyžiadala mienku cirkvi, teda ani našej evanjelickej cirkvi, ktorej kňazi tiež majú prácu *povinne* robiť, ktorej údovia ako občania, ale aj ako cirkevníci majú byť *povinne* podriadení istej nábožensko-duchovnej výchove celkom nového a u nás doteraz celkom nezvyčajného spôsobu. Chybné je v takej významnej duchovnej veci rozhodovať *de nobis sine nobis*.

4. Ale ako členovia a kňazi cirkvi našej evanjelickej sme i v podstate a zásadne proti tomu, aby občania, aspoň naši evanjelici, boli akoukoľvek svetskou, štátnou, úradnou, povinnou organizáciou, prípadne účasťou v nej *nútení* na akékoľvek náboženské výkony, hoci i na bohoslužby, lebo to sa protiví nášmu evanjelicko-kresťanskému chápaniu, ktorého zásadou je: jedine *slobodne* a výlučne *duchovnými* prostried-

kami cirkvi zasahovať na duše ľudské. A ak by členovia HM či HG – vo veku až do 60 rokov! – mohli či smeli odoprieť poslušnosť v tejto veci nejaké povinné duchovné náboženské cvičenia, to by vnašalo nezgodu, delenie, rozdiel, nedisciplinovanosť do samej gardy i medzi evanjelickými členmi, prípadne i medzi katolíckymi a evanjelickými gardistami, a to by pre gardu ako úradné a polovojenské teleso mohlo byť povážlivé a nebezpečné. V tejto veci my ako evanjelici a kňazi absolútne nemôžeme inakšie zmýšľať, ani proti svojmu nábožensko-cirkevnému presvedčeniu konať.

Ako evanjelickí občania poukazujeme i na ďalšie fakty v súvisi s pomenovaním gardy a naznačujeme svoje obavy.

5. Vysoko si ctíme pamiatku Andreja Hlinku ako nekompromisného slovenského národovca, vodcu svojej politickej strany a sme istí, že bol i verným pracovníkom svojej cirkvi. Ale darmo je, my ako evanjelici nikdy nemôžeme a nebudeme ani súkromne, ani v nijakej organizácii robiť taký kult s jeho menom, aký sa podľa všetkých intencií úradných kruhov robí v HM a v HG už i skrze ich mená: my našich evanjelických cirkevníkov nikdy nemôžeme tak vychovávať, aby hriechneho človeka, mŕtveho, uznávali za „Vodcu“, ba vraj za „Večného vodcu“, a to ani v národnom a politickom živote, ktorý je vystavený ustavičným zmenám, a tým menej v nejakom duchovnom a etickom zmysle. Naše stanovisko je podľa Evanjelia, podľa ktorého jediný Vodca náš je Kristus.

ÚRYVOK

Po voľbách 2016 si Martinský evanjelik považuje za povinnosť pripomenúť svojim čitateľom neblahé historické skúsenosti s organizáciami Hlinkova mládež a Hlinkova garda. Nielen evanjelici, ale kresťania vôbec by si mali uvedomiť, že k odkazu HM a HG sa na Slovensku v súčasnosti hlásia politické sily, ktoré by za určitých podmienok mohli nastoliť autoritatívny – v podstate totalitný poriadok, aký na Slovensku vládol počas Slovenského štátu. Fedor Ruppeldt si za spracovanie tohto protestného spisu vyslúžil počas Slovenského štátu trojnásobné väzenie. Pripomeňme si: Kto na vlastnú históriu zabúda, nepoučil sa z nej, odsúdený je na jej opakovanie.

Z Izajovho pňa vyženie mládnik a z jeho koreňov vyrastie výhonok. Spočínie na ňom Duch Hospodinov, duch múdrosti a rozumnosti, duch rady a sily, duch známosti a bázne Hospodinovej. V bázni pred Hospodinom bude mať svoju záľubu. Nebude súdiť podľa toho, čo mu oči vidia, a nebude rozhodovať podľa toho, čo mu uši počujú, ale v spravodlivosti bude súdiť slabých a správne vynášať výrok biednym zeme. Biť bude zem palicou svojich úst a bezbožníka usmrtí dychom svojich perí. Spravodlivosť bude pásom na jeho drieku a pravda bude opaskom na jeho bedrách. Vlk bude hostom u baránka a leopard bude ležať s kozľaťom. Teľa, levica a krmny dobytok budú spolu a malý chlapec ich poženie.

Krava s medveďom sa budú pásť, ich mladé budú spolu ležať a lev bude žrať slamu ako dobytok. Dojča sa bude hrať nad dierou kobry a batola vystrie ruku nad brloh zmije.

Nebudú zle robiť ani škodiť nikde na mojom svätom vrchu, lebo zem bude plná poznania Hospodina, ako vody pokrývajú more. V ten deň pohania vyhladávať budú koreň Izajov, ktorý stojí ako koruhva národov, a slávny bude jeho príbytok.

Iz 11, 1 - 10

Akže vám hovoria, hej, bude vojna, vedzte národy, národe môj drahý, že to nie je vôľa Božia

V Martine sa 14. 2. 2016, prvú pôstnu nedeľu, uskutočnili slávnostné – kajúce služby Božie s veľkou Večerou Pánovou, ktoré pripomenuli pôst nielen ako dôležitý čas cirkevného roka s dôrazom a príležitosťou na osobné pokánie každého kresťana, ale upozornili aj na kajúcnosť v širších súvislostiach súčasných i historických. V atmosfére, v ktorej sa čoraz zreteľnejšie blýska na „tretiu svetovú vojnu“, bolo vhodné upozorniť na dôležitú „pôstnu“ rolu kresťanstva ako takého: na aktuálne protivojnové volanie a konanie kresťanských cirkví, ale i na historické skúsenosti s vojnou, ktoré sa zračia na stránkach slovenskej umeleckej literatúry.

Podnet k pôstnej bohoslužobnej reflexii ponúkli „jubilejné“ diela Martina Rázusa To je vojna! a Timravine Tri vojnové novely, ktoré vyšli zásluhou Spolku Martina Rázusa pri 100. výročí 1. svetovej – Veľkej vojny, konanej v rokoch 1914 – 1918. Veľká vojna, ako napísal vtedajší martinský farár a senior Otto Škrovina, si vyžiadala od martinského evanjelického a. v. zboru veľké obete. Do roku 1916 Rakúsko-Uhorsko povolalo do svojej armády 331 členov martinského evanjelického zboru, 44 členov padlo v boji alebo v dôsledku frontových epidémií. Táto vojna surovo obrala martinský zbor o zvony, tak v chráme na Memorandovom námestí v Martine, ako aj na filiách. Škrovina na výročnom zborovom konvente v roku 1916 zdôraznil: „...ak by počas tejto krvavej a dlhej vojny sa vyliate slzy premenili na perly, perál by bolo viac ako kamienkov. Tak mnoho je dnes križa, biedy, zármutku, slz: to všetko sa už nedá ani počítať, ani odvrátiť, ani vysloviť.“

O kríži, biede, zármutku a slzách Veľkej vojny presvedčivo rozprávajú básne Martina Rázusa, ktoré sa zrodili v biblických posolstvách. Pripomenul ich aj slávny kazateľ, emeritný senior, Vladimír Ferenčík, liptovsko-mikulášsky ev. a. v. farár, ktorý kázal na pôstnu tému: *Pútnikmi sme na ceste do Jeruzalema – Keď sa približovali dni Jeho povýšenia, obrátil sa tvárou k Jeruzalemu, že pôjde tam* (L 9, 51). Silný Rázusov „Verš bez poézie“, adresovaný aj dnešku, zarecitovala Zuzana Bukovská, Modlitbu dieťaťa predniesol žiak Jakub Záborský, zobúdzajúcu *Probudmež se, kresťané* zaspieval zborový spevokol. Počas služieb Božích sa spievali piesne Martina Rázusa: *Daj, Bože, pokoja a pôstna Tá cesta trnistá.*

V Biblickej škole v Martine popoludní podujatie pokračovalo duchovnou akadémiou, ktorú pripravil Evanjelický a. v. cirkevný zbor v Martine v spolupráci so Spolkom Martina Rázusa, Evanjelickou spojenou školou v Martine a Združením evanjelickej inteligencie TUS a LOS. Cieľom podujatia bolo predstaviť protivojnové literárne diela slovenských spisovateľov, ktoré vychádzali v slovenských novinách a časopisoch počas prvej svetovej vojny, a to tak zásluhou odvážnych tvorcov, ako aj statočných vydavateľov. Rázusa a Timravu akadémia sprítomnila so zámerom mobilizovať aj protivojnové postoje a hlasy našich dní, povzbudiť dnešné protivojnové čítanie a konanie. V tomto duchu akadémii biblickým slovom uviedol domáci zborový farár Milan Kubík, ktorý sa zamyslel nad starozákonným textom z proroka Izaiáša o „Mesiášskej ríši pokoja“ (Iz 11, 1 – 10) a účastníkom signalizoval Rázusov verš z básne Apokalypsa „...veď sa vlk s baránkom pásol a život sa zaskvel v kráse!“

Medzi slovenskými spisovateľmi v zápasoch o biblický pokoj medzi ľuďmi, národmi a štátmi jasne vynikal nebojácny Martin Rázus – spolu s ním i Timrava. Obaja napriek cenzúre a hroziacim sankciám neodkladali svoje protestné texty do „literárnych priečinkov“, nečakali s ich publikovaním na príhodnejší povojnový čas, ale vystupovali na protivojnové hradby a privolávali vojne svoje jasné Nie! Žalovali vojnu pred dejinami z brutality a bezohľadného vraždenia, ničenia Hospodinom stvoreného života. Naveky budú o tom proti surovej vojne, v ktorej Slováci položili 70 000 životov, svedčiť Rázusove knihy *To je vojna!* i *Timravine Tri vojnové novely*, ktoré vydal a distribuuje Spolok Martina Rázusa v Liptovskom Mikuláši.

Martin Rázus za zvlášť nebezpečné vo svojich básňach označoval zlyhanie kresťanstva, ktoré do vojnových kráčov vstupovalo so žiadosťami – modlitbami, piesňami a kázňami – o žehnanie vlastného víťazstva a o krutú porážku, smrť a pád svojich protivníkov. Na kazateľniciach proti sebe stáli Rázusovi trúfali „Dvaja kňazi“ s vojnovými kázňami namierenými proti svojim blíznym. Básnik, kňaz a politik Martin Rázus tento „vojnový heroizmus“ vo svojich básňach rázne odmietol, v prednáške, ktorú predniesol pred kňazmi Liptovského seniorátu v roku 1915, povedal: „Vojna, lepšie rečeno životný názor zakladajúci sa na bezohľadnom egoizme, ak chce mať Boha, musí mať iného, ako je kresťanský; ak chce mať náboženstvo, to nemôže byť kresťanské; ak chce mať cirkev, tá nemôže byť kresťanská, lebo filozofia heroického egoizmu a náboženstvo sú výtvarom protimluvneho, navzájom sa potierajúceho ducha...“

Rázusove básne Návšteva, Matka a Apokalypsa patria k najlepším a najkrajším výtvorom slovenského poetictva, ktoré sa zrodilo v šľachetnej slovenskej básnickej duši. Vyvrelí z hĺbín čistého kresťanstva, založeného na Kristovom evanjeliu.

Protivojnová akadémia v Martine prehovorila do srdca účastníkov práve týmto Rázusovým nadčasovým hlasom. Oslovuje ním aj všetkých, ktorí na akadémii nemohli byť prítomní. Zvestujte, priatelia, Rázusovo neutíchajúce poslanstvo...

Martinskú protivojnovú akadémiu duchovným slovom uviedol domáci zborový farár Milan Kubík, pozdravili ju hostia z Liptovského Mikuláša, ev. a. v. farár Vladimír Ferenčík a podpredsedníčka Spolku Martina Rázusa, Daniela Fiačanová, básne Martina Rázusa recitovali Zuzana Bukovská, Karol Figura, Ján Kričko, Dr. Jozef Beňovský, Sára Novotná a Monika Záborská, ktorá pripravila a nadvihla i protivojnovú scénku z Timravinej novely Hrdinovia. Predstavili ju študentky martinskej Evanjelickej sporej školy, Simona Valkovská, Adriana Malíková a Alžbeta Jurečeková. Rázusove piesne zaspievali Daniela Borcovanová (sólo), Milan Kubík, Daniela Borcovanová, Anička Borcovanová a Dušan Borcovan (štvorhlas). Na flaute a klavíri sprevádzali Slávka Danielová a Mojmír Ďurík. Esteticky, technicky a dokumentograficky poďujatie zabezpečil Juraj Borcovan. Umeleckú pozvánku pripravil majster Peter Ďurík. Modlitbu dieťaťa sa modlil osemročný Jakub Záborský. Moderoval Miloš Kovačka.

Výbornú atmosféru poďujatia podčiarklo pohostinstvo martinského ev. a. v. zboru, ktoré pripravila so spolusestrami Lenka Taškárová, ako aj srdečné rozhovory účastníkov a veľký záujem o prezentované knihy.

MARTIN RÁZUS

Modlitba dieťaťa

Milý Otče z neba! prosím ponížene,
pozri – mama zasa obrátená k stene
plače! Ja viem prečo – vieš to aj Ty iste,
že nám otec musel kamsi na bojište,
bez neho nám smutno – ani na pohrabe...
Preto prosím pekne ja, ja dieťa slabé,
vráť nám ho, vráť, aby mama nežialila!
Pohroz! predsa veľká – veľká Tvoja sila,
mama vraví, keď chceš, skrotíš každú šiju,
a ver' mrzko i len, keď sa chlapci bijú!
Povedz to tým veľkým, musí prestať zvada,
otca pustia domov – mama bude rada,
a ja ešte ako! dám mu, i čo nemám,
veru si ho nikdy – nikdy nenahnevám.
Teba ale za to chváliť neprestanem –
sprav to, sprav! a daj nám dobrú nôcku...
Amen.

1915

Poctivá luteránska kapustnica

Prečo takýto neštandardný nadpis v Martinskom evanjeliku? Inšpirovalo ma k tomu vystúpenie nášho spevokolu na Troch kráľov, 6. 1. 2016 v evanjelickom chráme v Žiline. Náš spevokol už tradične na tento termín hosťovsky vystupuje s vianočným repertoárom v niektorom zборе. Keďže náš repertoár v roku 2015 predstavoval „Českú vianočnú omšu“ od Jakuba Jana Rybu, vystúpenie sa konaťo netradične v nedeľu 11. 1. 2015 v katolíckom kostole na Severe, spolu s Chrámovým spevokolom z Vrútok a Martinským mestským spevokolom. V roku 2014 na Troch kráľov spevokol vystupoval v CZ Sučany, v roku 2013 v CZ Mošovce, v roku 2012 v CZ Necpaly, filia Belá.

Služby Božie v Žiline odbavovala silná zostava, a to brat senior Marián Kaňuch, jeho manželka, farárka Oľga Kaňuchová, emeritný senior brat Jozef Havrila a martinský brat farár Milan Kubik, ktorý poslúžil aj kázňou. Náš spevokol zaspieval šesť adventných a vianočných piesní a do-

plnil tak pôsobivé služby Božie v zaplnenej žilinskej chráme.

Po službách Božích boli všetci prítomní, nielen aktívne účinkujúci, pozvaní bratom seniorom na občerstvenie do vedľajšej sály na výbornú kapustnicu. Srdečnú atmosféru spoločného posedenia doplnili rozhovory s domácimi viery a milí manželka Kaňuchovci. Nech ich Pán Boh požehnáva v práci na svojej vinici.

V predsieni chrámu v Žiline sa na mňa z obrazu prísne pozrel Fedor Ruppeltdt, bývalý farár žilinského zboru a biskup Západného dištriktu evanjelickej cirkvi augsburského vyznania (1947 – 1952), spoluzakladateľ Svetovej rady cirkví, ktorý sa aktívne staval proti politike Slovenského štátu, najmä voči výlučnému stotožňovaniu slovenského národa s katolíckou vierou, proti vyhánaniu neslovenských národností (Čechov) zo Slovenska, proti vyčleňovaniu národností v evanjelickom zbere a proti schváleniu protizhídovských zákonov a deportáciám slovenských židov.

JAROSLAV KARÁSEK

Mladší slúžia starším

... ale v láske slúžite si vospolok. Gal 5, 13

Služba je v cirkvi veľmi dôležitá a potrebná. Ako kresťania by sme mali pamätať na to, že tu nie sme len sami pre seba. S tým, čo vieme a čo máme, sa snažme poslúžiť i ľuďom okolo nás. K tomuto chceme viesť aj mladých ľudí, ktorí spoznávajú prostredie nášho cirkevného zboru. Preto sme sa rozhodli, že spolu s konfirmandmi 1. ročníka poslúžime ľuďom v zariadení sociálnych služieb. Dňa 12. 2. 2016 sme sa za hustého sneženia vybrali aj s pani kaplánkou Slávkou Danielovou do Medik-u M v Martine.

V príjemnom prostredí, obkolesení novými tvármi, sme po úvodnom zamyslení zaspievali dve piesne. Spoločne sme sa pomodlili a presunuli sa do spoločenskej miestnosti, kde už na nás čakali zaujímavé aktivity. Konfirmandi roztrúsení medzi staršími pomáhali im zhotovovať veľkonočné vajička, rozvíjali svoju myseľ pri spoločenských hrách alebo len tak trávili čas pri spoločnom rozhovore.

Sme veľmi radi, že sme v rámci konfirmačného vyučovania mohli tak trochu vystúpiť zo svojho stereotypu a poslúžiť aj takýmto spôsobom. Veríme, že to obohatilo každého, kto bol súčasťou tohto milého stretnutia.

ANDREA HYBENOVÁ

VIANOČNÁ TURČIANSKA MLÁDEŽ 2015

Už pri vchode do Biblickej školy sme sa všetci usmievali, lebo sme vnímali nádhernú atmosféru spoločenstva, v ktorom bolo cítiť Božiu prítomnosť. Úsmevy na tvárach nás – mládežníkov svedčili o radoosti zo spoločenstva. Tešili nás aj staro-nové tváre.

Stretnutie mládeže sa začalo nádhernou piesňou našich speváčok z kapely. Z úvah nás na chvíľu prebrali vtipné scény našich vedúcich. Plynulo z nich aj určité ponaučenie, ktoré sme si vďaka zábavnému predvedeniu zapamätali. Zasmiali sme sa a pokračovali sme ďalej chválami. Výklad začal Mikuláš Lipták, vydavateľ kresťanskej literatúry z Kežmarku, ktorý formou svedectva prerozprával príbeh o príchode Kráľa slávy. Alkoholizmus v jeho živote prerušil až príchod Boha. Začal si uvedomovať všetky zlé veci, ktoré ľuďom vo svojom okolí počas svojho zlého obdobia napáchal, a uvedomil si, čo všetko Boh vykonal, aby to zmenil. Po tomto výklade nás čakali chvály s našou skvelou kapelou a napokon už kapustnica a diskutovanie v skupinkách. Ďakujeme kapele za chvály, Mikulášovi Liptákovi za jedinečný výklad, kuchárom za kapustnicu a všetkým, ktorí sa podieľali na príprave stretnutia mládeže alebo len prišli.

MICHAELA BALŠIANKOVÁ

Čo by mal človek robiť, ak sa nudí, chce sa trochu vyvetrať a zároveň vidieť sneh, ktorý nám túto zimu zatiaľ chýba? Je to ľahké: jednoducho to chce nejakú túru. A tak aj my mladí evanjelickí kresťania sme sa 2. 1. 2015, spoločne vybrali „turistikovať“ na Martinské hole.

Dalo by sa povedať, že to bol nezabudnuteľný výlet.

Počasiu nám naozaj prialo. Dovideli sme nielen na okolité kopce, ale aj do ďalekých Tatier. Zažili sme spolu príjemný čas, niektorí z nás spoznali nových ľudí, prípadne sa znovu porozprávali s tými,

ktorých sme dlhšie nevideli. Dúfame,

že takýchto výletov bude čoraz viac

a že ich Pán Boh požehná tak,

ako požehnal tento.

JANKA BLAHOVÁ

Anton Srholec nás pozdravil z neba

Anton Srholec mal otvorené srdce aj pre iné cirkvi. Známe sú jeho ekumenické bohoslužby s pani farárkou Annou Polckovou a Danielom Pastirčákom.

Pred niekoľkými rokmi si objednal a predplatil mesačník Evanjelický východ.

Chcel mať prehľad, čo sa deje u evanjelikov i v širokej kresťanskej rodine, nielen v jeho materskej rímskokatolíckej cirkvi.

V redakcii Evanjelického východu sme sa tešili z takéhoto vzácného predplatiteľa a keď sa dalo, venovali sme pátrovi Srholcovi priestor.

Dnes ráno mi zazvonil telefón. Na druhom konci bola mierne rozrušená šéfredaktorka Emília Mihočová: „Predstav si, Ľubo, dostali sme pozdrav z neba!”

Z telefonátu som sa dozvedel, že prišiel finančný dar na vydávanie Evanjelického východu. Dar bol odoslaný z bratislavskej pošty 11. 1. 2016, odosielateľ: Anton Srholec, Nezábudkova ul., Bratislava.

Verím na zázraky, ale nie tohto tipu. Zrejme Antonio, ako ho volali jeho priatelia, veďiac o blížiacom sa pozemskom konci – zomrel 12. januára 2016 – niekoľko hodín pred odchodom na večnosť spísal a poveril sestru Ritu, svoju vzácnu spolupracovníčku, čo je potrebné urobiť, zariadiť, keď tu už nebude. Medzi jeho posledné veci patrilo aj časopis Evanjelický východ.

Milý Antonio, budeme posilať vašim chlapcom do útulku Evanjelický východ aj v budúcnosti, sľubujem.

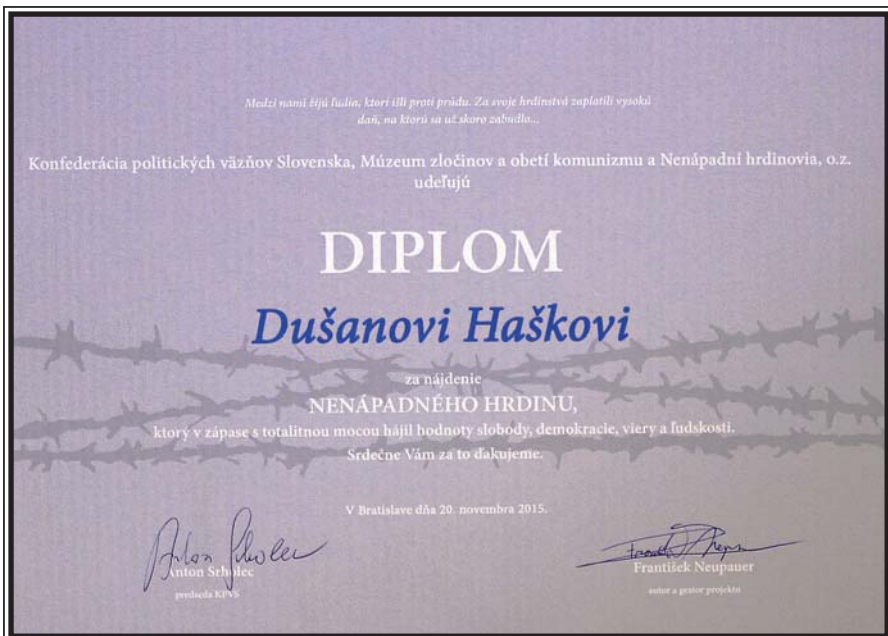
Vďaka sestra Rita, že ste mu boli oporou do poslednej chvíle, vďaka Vladimír Krčméry, že jeho RESOTY – útulok pre bezdomovcov – nenecháte padnúť.

LUBO BECHNÝ, REDAKTOR EVÝCHODU

Anton Srholec

 NA PAMIATKU

Mal som tú česť stretnúť sa osobne s Antonom Srholcom počas jedného z ročníkov projektu Nenápadní hrdinovia, ktorý sa venuje mapovaniu osudov ľudí prenasledovaných počas komunistickej totality.

Počas nášho krátkeho rozhovoru som si uvedomil, že tento vzácny človek je v podstate stelesnením jeho obľúbeného biblického verša z Mt 7, 14:

Do života vedie tesná brána a úzka cesta a málo je tých, čo ju nachádzajú.

Jeho život je svedectvom,

že on tú bránu a cestu našiel a stal sa pre našu spoločnosť, plnú uponáhľanosti a orientovania sa na úspech, autentickým svedkom toho, že na našom živote je dôležité nie to, čo sme dosiahli, ale tá cesta, po ktorej sme šli.

DUŠAN HAŠKO,

UČITEĽ EVANJELICKEJ SPOJENEJ ŠKOLY V MARTINE

Ktorý žiaľ je najväčší? Tvoj vlastný!

Každý človek, ktorý sa narodí, má na tejto zemi prepožičaný čas na život. A raz z neho musí odísť. Všetci svojím ľudským rozumom predpokladáme, že sa dočkáme staroby a pokojne z tohto sveta odídeme. Lenže človek mieni a Pán Boh mení. Tak sa stane, že na večnosť odchádzajú maličké deti, mladí ľudia a aj tí, čo sa nám ešte starí nezdarajú byť.

Podporná skupinka smútiacich v našom cirkevnom zbore funguje už od roku 2009. Viedla ju pani farárka Natália Kacianová spolu s Katarínou Pížovou. Človek však potrebuje niekedy „vypnúť“, a tak namiesto Katky v roku 2015 poslúžila pani kaplánka Slávka Danielová.

Začiatkom novembra minulého roka som spolu s ďalšími piatimi ženami dostala pozvanie na stretnutie smútiacich. Tri smútili za manželom a tri za deťmi. Stretli sme sa šesťkrát. Prvé stretnutie bolo 5. novembra 2015. Na každý týždeň bola určená téma a cez ňu sme sa spoločne usilovali pochopiť, čo nám pani farárka Natália chce povedať. Hovorila o procese žiaľu, o pocitoch, o spomienkach na našich najdrahších, o zmierení a hľadaní zmyslu života. Keď odíde milovaný človek, odchádza s ním aj kus z nás samých, život naozaj stráca zmysel. Chcela nás nasmerovať na pripustenie si, prijatie tejto straty, a tak začať cestu uzdravovania. Potešovali nás Božím slovom, básňami, príbehmi, modlitbami. Na každom stretnutí nás vyzývali k rozprávaniu o našich milovaných. A aj keď to bolo vždy ťažké a uplakané, pochopili sme, že náš žiaľ je rovnaký.

Židovský rabin Earl Grollmann sa raz opýtal svojho priateľa: Ktorý žiaľ je najväčší? Odpoveď znela: Tvoj vlastný!

A tak sme spolu plakali a prijímali slová útechy a posilnenia.

Na poslednom stretnutí sme mali malé spomienkové služby Božie, vymenili si darčeky a pripravili malé pohostenie. A po plači sa nám objavili na tvári aj úsmevy, lebo ani plakať sa nedá stále. A tak ako ja iste aj ostatné nielen so smútkom, ale neustále s láskou myslíme na svojich milovaných zosnulých, pretože sú hlboko v našom srdci.

Ďakujeme Natálii aj Slávke za ich prístup, obetavosť a trpezlivosť.

Na záver pridávam modlitbu, ktorá mi vyvierá zo srdca. Napísal ju do Zamyslenia na každý deň prof. ThDr. Igor Kišš, ev. a. v. farár a emeritný profesor na EBF UK v Bratislave.

Mnoho dobrého od Teba prijímame v živote, drahý náš Bože. Keď prichádzajú životné utrpenia, Ty nás z nich vytrhuješ alebo nám tieto utrpenia zmierňuješ. Dávaš nám ľudí, ktorí nám v našich utrpeniach pomáhajú. Dávaš nám aj silu Ducha Svätého, aby sme svoje utrpenie ľahšie znášali. Za to všetko Ti úprimne ďakujem a prosím, neopúšťaj ma v mojich utrpeniach, ale ma pozdvihuj v mojich slabostiach. Za to všetko Ťa chcem, drahý Bože, chváliť a velebiť, dokiaľ ma ešte ponecháš v tejto časnosti. Chcem svoj život žiť na Tvoju slávu a na dobro svojich blízkych. A raz ma láskavo preved' do nebeského domova u Teba vo večnej sláve. Amen.

VÝROČNÁ KŇAZSKÁ SPRÁVA CIRKEVNÉHO ZBORU ECAV V MARTINE ZA ROK 2015

Spracoval Milan Kubík, zborový farár, konsenior TuS

Daj nám, Kriste, ducha cnosti,
sily na opatrnosti,
živíť a tak, jak žiť patrí,
k tomu mysle, čo nás zbratrí!
Buď sám naším Hospodárom,
korunuj nám prácu zdarom,
prístup v žítia v stej potrebe
a po smrti prijmi nás k sebe. Amen.

SUSPIRIUM

***Chod', jedz svoj chlieb s radosťou a pi svoje víno s veselým srdcom,
lebo Boh si dávno obľúbil tvoje diela.***

Kaz 9, 7

Milí konventuáli, bratia a sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi, vybral som si k príhovoru pre správu za minulý rok slová múdneho kráľa Šalamúna. Vyslovuje ich po spletitom, ale aj úprimnom a vážnom hľadaní zmyslu života. Svoju knihu začína mimoriadne skepticky, známymi slovami: márnosť nad márnosť, všetko je márnosť. Áno, takáto atmosféra nás neraz premôže, ak sa na veci tohto sveta pozeráme bez Pána Boha. Bez skutkov jeho milosti, ako sú krst, Večera Pánova, odpustenie hriechov, cirkev, spoločenstvo veriacich. Hľadať zmysel života bez Toho, ktorý život stvoril, je pochaté a vždy bude viesť k márnosti. Ale s Bohom má zmysel zrazu všetko. Prehry aj víťazstvá, narodenie aj smrť, cesta do domu hodovania, aj cesta do domu trúčlenia... Dokonca aj jesť chlieb a piť víno s veselým srdcom. Správa to bez Boha ozaj nebezpečná a zavádzajúca. Ale s Bohom večnosť prinášajúca.

Toto som si, sestry a bratia, mohol nanovo pripomenúť pri písaní už v poradí siedmej správy v našom cirkevnom zbore (CZ). Že Božie dobrodenia a jeho požehnanie musia byť súčasťou celého nášho života. Teológovia, ktorí skúmajú príčiny úpadku kresťanskej viery v dnešnom postmodernom svete, hovoria, že sme stratili s Bohom prirodzený kontakt a nahradili ho neosobným inštitucionálnym. Vytisli sme Boha zo všedného života a dali mu priestor len pre významné okamihy. Ale takto sa pre nás stáva bezvýznamné zasa všetko ostatné, kde Ho nemáme. Bojíme sa Ho mať pri sebe v pondelok ráno na pracovnej porade, pretože nie sme si istí, či ho môžeme otravovať s hospodárskym výsledkom firmy, v utorok pri obede s kolegom, lebo nevieme, či by sa kolega necítil

zle, keď by sme sa pomodlili v reštaurácii, v stredu večer s kamarátom na pive, lebo tam by sa zasa mohol cítiť zle Pán Boh, vo štvrtok biblickú hodinu radšej doma ani nespomeniem, lebo kto zostane s deťmi, snáď to Pán Boh pochopí... Na odľahčenie: keď s konfirmandmi hovoríme o Božej prítomnosti v našom živote a keď mi povedia, že Pán Boh je s nami všade a ja sa ich opýtam, či aj na WC, tak majú pochybnosť. Je v našej hriechnej ľudskej povahe Boha vytesňovať, určovať mu miesta, kde bude a kde nebude. Ako však potom môžeme jesť chlieb s radosťou a piť víno s veselým srdcom? Žiť život plnými dúškami, a nie v neustálom strachu, čo na to povie Boh, keď sa s Ním v nedeľu stretnem v kostole?! Pozvanie kráľa Šalamúna do života, ktorý sa vie a môže z toho, že má teraz čo do úst, že má chlieb, víno, prácu, milujúcu ženu, deti, možnosť štúdia, dovolenku, záhradku, auto, skvelé raňajky do postele, nový mobil, tešiť rovnako ako zo spásy a večného života, je pre nás inšpiráciou. K takémuto životu nás Pán Boh vážne pozýva, lebo si, ako sme čítali, dávno obľúbil naše diela. Nejde však len o našu prácu o naše diela, ale aj o zápas našich predkov a tých, ktorí svojou prácou a službou v tomto CZ pôsobili a ho obohatili. Toto nikdy nesmieme zabudnúť. Že aj pre ich prácu, námahu, obeť a častokrát prenasledovanie smieme dnes jesť chlieb s radosťou a piť víno s veselým srdcom. Je to však pre nás aj záväzok, aby sme, obrazne povedané, pre chlieb a víno, pri hojnosti, ktorú nám poskytuje doba, v ktorej žijeme, nezabudli na Boha. A preto bude najlepšie, ak sa tieto Šalamúnove slová stanú pre nás aj obrazom Večere Pánovej (VP). Tam je vždy Pán Boh prítomný. Tam vždy budeme môcť jesť chlieb s radosťou a piť víno s veselým srdcom. A tak sa zároveň pripravovať na hostinu nebeskú, ktorú nám chystá náš Pán a Spasiteľ Ježiš Kristus.

K tomu nás chce viesť i nasledujúca správa. Chce byť obrazom požehnaní a hojnosti, za ktorú nikdy nesmieme prestať byť vďační. Kiež si Pán obľúbi aj ďalšie naše diela. Amen.

Drahí bratia a sestry, milí konventuáli v Ježišovi Kristovi!

Výročná správa je rozdelená do štyroch celkov, v ktorých si priblížime bohoslužobný, organizačný a hospodársky život v CZ. Poslednú časť tvorí kontrola plnenia uznesení a uznesenia na nasledujúce obdobie. Súčasťou správy sú aj uznesenia zborového presbyterstva za rok 2015, ktoré však poskytujeme len Seniorškému úradu Turčianskeho seniorátu (TuS). Dôležité medzníky (zborový deň, koncerty...) a významné alebo pietne spomienkové udalosti (najmä rozlúčka s dlhoročnou našou pani farárkou ThMgr. Zuzanou Štanclovou) sú uvedené ďalej.

Positívne veci v roku 2015 alebo ČO NÁS TEŠÍ

- **Obsadenie kaplánskeho miesta** sestrou kapláňkou Mgr. Slávkou Danielovou.
- Vydarený **Zborový deň**, ktorý považujeme za vyvrcholenie zborového života.
- Dôstojný priebeh **televíznych služieb Božích** (SB) na 1. adventnú nedeľu a množstvo krásne pripravených zborových podujatí.
- Pekná ekumenická spolupráca najmä s rím. a gréc. katolíckou farnosťou.
- **Pretrvávajúca dobrá spolupráca s mestom** Martin a ďalšími inštitúciami v regióne.
- **Krsty** v rámci SB a zvýšenie **komunikantov** VP takmer o 1300 duší.
- Dobre sa rozvíjajúca **práca s deťmi**, najmä tzv. **Veľké besiedky** (50 až 80 duší

na stretnutie), pripravené tiež aj pre rodičov a starých rodičov. Stúpajúci počet detí na besiedkach.

- **Lepšia spolupráca s EŠŠ**, najmä cez učiteľov ev. náboženstva a spirituálov.
- **Vyšší počet konfirmandov** (stúpajúci počet je pre nás výzvou na zlepšenie tejto práce).
- Výborne pripravené stretnutia **Turčianskej mládeže** a zapojenie mládežníkov do **SEM-Festu**.
- **Biblické tábory** pre deti, konfirmandov a mládež. Tiež **sústredenia a víkend-kovky**.
- Pripravené **modlitebné týždne a väčšie modlitebné nasadenie** aj vďaka nedeľnej modlitebnej skupinke.
- Pekná **služba pracovníkov diakonie** a návštevnej služby či stretnutia žien **krúžku ručných prác**.
- **2. Deň zborovej diakonie TuS**, pripravený pracovníkmi zborovej diakonie.
- **Vystúpenia zborového spevokolu**, posilnené 13 členmi Martinského spevokolu.
- Dvaja **noví členovia zborového presbyterstva** (odchádzajúcim ďakujeme za ich dlhoročnú službu a spoluprácu).
- Pokračovanie v **konsolidácii hospodárenia CZ** - väčšia finančná stabilita.
- **Pekné milodary a ofery**.
- Realizácia **novej strešnej krytiny na farskej budove** a výmena **dlažby na farskej terase**.

Negatívne veci v roku 2015 alebo ČO NÁS TRÁPI

- **Neobsadené druhé miesto zborového farára**.
- **Neexistujúca dlhodobá stratégia CZ** (v roku 2016 plánujeme pripraviť podklady - štatút, karty, sekcie...).
- **Nevieme udržať konfirmandov aj po konfirmácii** (bolo by potrebné viac pracovať s rodičmi konfirmandov a zapojiť aj EŠŠ, nakoľko 65 % konfirmandov sú žiaci našej školy).
- **Viac pracovať s manželskými párami a s rodinami** (potrebujeme ochotných, duchovne pripravených bratov a sestry, ktorí by boli vyškolení na túto službu...)
- **Absencia mužov v zborovom živote** (v roku 2016 plánujeme uskutočniť stretnutia mužov).

1. BOHOSLUŽOBNÁ ČASŤ SLUŽBY BOŽIE

SB pre veriaceho človeka vytvárajú priestor dôstojne zavŕšiť svoj každodenný život s Bohom výnimočným spôsobom v spoločenstve veriacich a hľadajúcich. Na nich si vždy nanovo pripomíname vzkriesenie Pána Ježiša Krista, ktoré je základom našej viery a nádeje. Vždy by to mala byť príležitosť k slávnosti, na ktorú sa máme náležite pripraviť. Teším sa, ak vás nachádzam, milé sestry a bratia, v kostole, na modlitbách a pri príprave ešte pred SB. Je to pre nás kazateľov potrebné a povzbudzujúce, pretože SB sa nezačínajú príchodom kňaza do kos-

tola, ale skôr, v osobnom stíšení. Ani ich záver nie je v okamihu dospievania poslednej piesne, ale pokračujú aj tým, **ako** z kostola vychádzame a **koho** si pred kostolom všímame a sa mu venujeme, a možno aj tým, či sú predB. Už niekoľko rodičov a dospelých pokrstených mi o tom vydali radostné svedectvo. **Len tak ďalej, milí moji, nevzdávajte sa láskavosti a prajnosti. To sú najlepšie zbrane proti hundraniu a negativizmu, ktorý sa na nás tlačí už aj v cirkvi.** Testom kvality určite boli pre nás **televízne SB na 1. adventnú nedeľu.** Venovali sme im veľa času, námahy, skúšok a modlitieb. Odmenou boli mnohé pozitívne ohlasy. Máme výborné hodnotenie od brata prodekana EBF UK Mgr. *Milana Juríka*, PhD., a od brata Ing. *Miloša Matejku*, zodpovedného za hudobnú stránku SB v našej ECAV. Som rád, že boli vlastne obrazom takrečeno bežných SB, ktoré v našom CZ pripravujeme. Ďakujem Pánu Bohu za vašu spoluprácu.

V roku 2015 sme venovali každú prvú nedeľu v mesiaci deťom a ich požehnaníu, veľkej besiedke. Oceňujeme aj vstupy laikov do liturgie a pomoc pri VP. Na SB sme v roku 2015 boli potešení kázňami brata seniora Sliezskej EC *Tomáša Tyrlíka*, emeritného seniora TuS *Jozefa Havrilu*, brata farára Holandskej reformovanej cirkvi *Neesa Cloustera*, farára *Matta Hannana* z USA, spirituálky EŠS *Jany Bosákovej*, brata farára *Mareka Hrivnáka* z CZ v Žiline, študenta EBF UK *Tomáša Priehradného*, ako aj milých našich učiteľov z BŠ a zo Žilinskej univerzity. Pravidelne kázali brat farár *Milan Kubík* a sestra kapláňka *Slávka Danielová*. Témy kázni a SB viac-menej odzrkadľovali perikopický systém predpísaný Chrámovou agendou.

Hlavné SB prebiehali po celý rok, spolu 99-krát s priemerným počtom 265 duší (-5). **Ranné SB** si zachovávajú nielen tradičný charakter, ale aj stabilnú účasť už niekoľko rokov. Stretli sme sa 43-krát s priemerným počtom 80 (+4). **SB na filiálkach** slúžime na Bystričke, v Dražkovciach a Diakovej. Ide o vrúcne, vo veľmi peknej atmosfére prežívané chvíle. Určite aj vďaka milým sestram presbyterkám *Viere Brnovej*, *Eve Jesenskej*, *Nadi Kondekovej*, *Viere Maršalovej*, *Anne Kohútovej* a *Darine Tupej*. Vďaka patrí aj sestre starostke *Viere Šalagovej*, *Zdenke Maršalovej* a starostovi *Diakovej* bratovi *Ivaškovi*. Celkovo však SB svojou účasťou, nie však stvárnením, majú priemernú úroveň tesne pod 10 % v kontexte nášho TuS, čo je pre nás stále výzva.

Biblické hodiny a štúdium Biblie. Stále ide o tých istých, už pravidelných účastníkov, študentov a milovníkov biblických tém. Je to pekné spoločenstvo mnohokrát voľných diskusií a oslovujúcich, nových pohľadov na „staré“ cirkevné témy. Malo by byť úplnou samozrejmosťou, že sa na týchto stretnutiach budú zúčastňovať najmä presbyteri CZ a ostatní spolupracovníci. Nielen touto správou ich k našim stretnutiam pozývame. **Presbyter a každý vedúci, zodpovedný pracovník má mať potrebný, dostatočný a osobnou skúsenosťou vybudovaný základ biblického poznania.** Celý rok, okrem adventu a pôstu, sme v knihe *Genezis* prechádzali dejinami patriarchov Izraela. Priebeh stretnutí je tvorený spevom piesní, modlitbami, čítaním biblických textov a následnou diskusiou. Stretli sme sa 40-krát s priemernou účasťou 18 (-1) duší.

SVIATOSTI

• **Krst svätý.** Tak ako každý rok, pripomínam nanovo, Krst svätý je základným pilierom našej viery a istoty spasenia. Aj preto venujeme viac priestoru tejto té-

me na SB aj BH. Treba si neustále pripomínať, komu vďačíme za nový, zachránený život. Aj v tejto veci je potrebné stáť na biblických pravdách a učení cirkvi, v ktorej sa krstná prax vyvíjala a uskutočňovala. Tešíme sa z krstu detí aj dospelých. Vyzývam vás, bratia a sestry, aj touto správou k väčšej modlitebnej a pastorálnej aktivite za pokrstených. K tomu smeruje aj zavádzaná prax krstov v rámci SB. Zatiaľ sa nám to darí. Počet pokrstených bol nižší ako v lani: 57, z toho 48 detí a 9 dospelých.

• **Večera Pánova.** Od roku 2014 sme zaviedli tzv. veľkú VP, konanú v rámci SB vždy v prvú nedeľu v mesiaci. Už po dva roky to prináša pekný výsledok. Z 1700, v roku 2013 na **4122 v roku 2015**, čo je nárast oproti roku 2014 o viac ako 1500 komunikantov. Trochu sme však poľavili vo VP po SB. V chráme Božom 3735, doma 27, v DSS a v UNM 360.

BOHOSLUŽOBNÉ VÝKONY

• **Sobáše.** V roku 2014 bolo v našom zbore uzatvorených 18 (+3) sobášov. z toho 10 (+4) bolo čisto evanjelických. Pastorálne a katechetické stretnutia prebiehajú pravidelne pred každým sobášom. Sobáš je vzácna a jedinečná udalosť tak pre rodinu, ako aj pre cirkev. Nie je to len nejaký formálny výkon, ale manželia sa stávajú súčasťou veľkej spoločenskej a cirkevnej témy rodiny. Príkladným životom majú byť vzorom pre mladých ľudí najmä v CZ. Sobáše výkony majú pekný slávnostný a radostný priebeh aj vďaka sestrám kantor-kám, bratovi kostolníkovi a sestrám speváckam *Alene Šajdákovej, Eve Hudcovej, Jane Kušmírekovej, Barborke Sopoligovej a Gabike Kubíkovej.* A tiež spevokolu.

• **Pohreby.** Pre tento svet sa pohrebom končia veci života. Pre veriaceho však veci pokračujú. Toto je pre nás záväzok, aby sme posledným rozlúčkam venovali nielen pastorálnu, ale aj biblickú – duchovnú pozornosť. Práve pohreb člena rodiny je niekedy prvá príležitosť stretnutia s cirkvou pre pozostalú rodinu. Aj v roku 2015 nám na SB pribudli sestry a bratia, ktorí – oslovení práve týmito bolestnými udalosťami – našli si opäť cestu ku Kristovi. Pohrebné výkony sme vykonávali v kostole a v domoch smútku v meste a na filiálkach. K dôstojnému priebehu prispievajú a za ich službu ďakujeme nášmu spevokolu, bratovi kantorovi *Jánovi Žingorovi*, ale aj bratom a sestrám zo zboru, ktorí sa usilujú skvalitniť tieto smútočné podujatia svojim spevom. Pochovaných v nádeji večného života bolo 70 (+20) osôb.

Modlitebné stretnutia. Už niekoľko rokov po sebe zaznamenávame príkladné modlitebné úsilie. Modlitebné skupiny sa stretávajú v utorok a v nedeľu pred hlavnými SB. Potrebujeme mať vždy niekoho, kto za nás modlitebne bojuje a na nás myslí. Tieto stretnutia vedú brat *Daniel Šido* a *Jaroslav Karásek s manželkou Evkou.* V roku 2015 sa nedeľná modlitebná skupinka schádzala pravidelne, vrátane letných mesiacov, pred hlavnými službami Božimi, o 9.30 hod. Počet zúčastnených 4 – 8 členov nášho zboru však nesvedčí o veľkom zapojení sa do tejto Bohu milej aktivity. ***Bude potrebné zapojiť členov CZ zvýšenou medializáciou na službách Božích, biblických hodinách a tiež formou písomných príspevkov, kde sa záujemcovia vyjadria, za čo by sa chceli modliť.*** Modlitebné týždne sme pripravili v priebehu celého roka niekoľkokrát. Začali sa spoločný-

mi modlitbami za jednotu kresťanov na Aliančnom modlitebnom týždni, ktorý sme uskutočnili v spolupráci s bratmi a sestrami z RKC, GKC a Kresťanských zborov. Trojdnie modlitieb matiek pripravili sestry z RKC. Pokračovali sme pôstnym a adventným modlitebným stretávaním (témy si pripravili členovia nášho CZ).

Práca s mládežou a dorastom. Pri práci s mládežou pod vedením brata *Martina Uhrina* naďalej pomáhali dobrovoľníci *Alena Šajdáková*, *Milan Bruncko ml.*, *Janka Blahová*, *Michaela Dutková*, žiaci nášho evanjelického gymnázia, kapela a iní. Stretnutia bývajú ako v ostatných rokoch v piatok večer. Sú tematicky usporiadané vždy s výkladom Božieho slova, modlitbami, piesňami a osobnými svedectvami. Z týchto stretnutí máme veľkú radosť. Niekedy je zborová sieň úplne plná. Každý piatok sa stretne od 30 do 60 mladých. Nábožná a prajná atmosféra je tou najlepšou misiou. Pokračujeme aj v populárnych stretnutiach **Turčianskej mládeže**, ktoré patria k našej službe mládeži už viac ako 5 rokov. Tohto roku sa nám ich podarilo pripraviť päť. Sú to na vysokej úrovni organizované stretnutia pre mladú generáciu nášho regiónu. Sme radi, že si k nim nachádzajú cestu aj ďalšie evanjelické CZ v okolí. Priemerná účasť na týchto stretnutiach je 120 mladých kresťanov. Ďakujeme všetkým, ktorí sa na prípravě týchto stretnutí podieľajú. Vynakladáme na ne i nemalé prostriedky a sme preto vďační aj darcom a podporovateľom.

S mládežou sme v roku 2015 absolvovali niekoľko výletov, víkendovku vo Veľkom Slavkove (s témou „Modlitba“) a najmä **letný biblický tábor** v Liptovskom Trnenci. Zúčastnilo sa na ňom približne 20 mládežníkov. Téma tábora bola „Stvorený pre vzťahy“. Výkladmi poslúžili vedúci Martin Uhrin, Milan Bruncko ml., Alena Šajdáková, brat farár Milan Kubík a aj brat farár z Liptovského Mikuláša a ďalší. Aj keď nás bolo oveľa menej ako minulý rok, prežili sme spoločne veľmi pozhnaný čas. **Konfirmačný letný tábor** takisto v Liptovskom Trnenci pripravili Martin Uhrin, Andrea Hybenová, Eva Janotová a Igor Velický. Zúčastnilo sa na ňom 26 dorastencov. Ďakujem touto cestou za pomoc všetkým dobrovoľníkom a spolupracovníkom, ktorým nie je ľahostajné, ako dorast našej spoločnosti bude vyzerať o pár rokov.

Práca s deťmi. Prácu s deťmi v našom CZ organizuje sestra *Andrea Hybenová*. **Detská besiedka** sa stretáva pravidelne každú nedeľu o 10.00 h v priestoroch gymnázia. Vyučovalo sa v dvoch triedach – školáci a predškoláci. Ku koncu roka sa triedy zlúčili, nakoľko v triede školákov bola veľmi nízka účasť. V triede predškolákov sa však tešíme hojnej účasti našich najmenších. Počas roku 2015 sme mali detskú besiedku 41 krát, zúčastnilo sa priemerne 23 detí. V prvej polovici roka sme vyučovali podľa materiálov odporučených Východným dištriktom ECAV pre rok 2014/15, od začiatku školského roka vyučujeme podľa pracovných lekcii pre detskú besiedku na rok 2009/10 s názvom Život stromu (vydané Biskupským úradom Východného dištriktu ECAV). Organizačný tím detskej besiedky sa pravidelne stretáva a plánuje rozpisy na nasledujúce mesiace, dohaduje rôzne aktivity pre deti a plánuje Veľké besiedky. V súčasnosti na detskej besiedke slúžia 2 vyučujúci, 3 hudobníci a 8 pomocníci. Do budúcnosti by sme radi rozšírili rady vyučujúcich.

Veľká detská besiedka je spoločenstvo detí, školákov i predškolákov a ich rodičov, priateľov. Koná sa pravidelne každú prvú nedeľu v mesiaci. Začíname vždy v kostole s požehnaním, po ktorom sa presúvame do Biblickej školy, kde nás čaká pestrý program. Spoločne sledujeme pripravené divadielka, spievame, modlíme sa, zamýšľame sa nad vybranou biblickou témou a vyrábame rôzne kreatívne veci. Od októbra počas prvej nedele v mesiaci vystupujú v kostole aj deti z EŠŠ so svojim programom, ktoré sa následne pripoja k ostatným besiedkarom. V roku 2015 sme sa stretli 10-krát, priemerná účasť bola 52 detí a 25 rodičov.

Okrem pravidelných stretnutí detskej besiedky sme v uplynulom roku organizovali aj tieto aktivity: 5. januára sme spolu s bratom Ľubošom Marhoferom pripravili pre deti novoročnú párty, na ktorej sa zúčastnilo 8 detí. 17. februára sme sa boli spolu sánkovať, prišli len 3 detičky. Cez letné prázdniny sa 6. – 10. júla konal letný detský biblický tábor Audiencia u kráľa, na ktorom sa zúčastnilo 67 detí. 8. novembra sa konalo v Biblickej škole školenie pre 12 pracovníkov detskej besiedky. 21. novembra sme mali kreatívne popoludnie – výrobu adventných venčekov, kde si nádherné výtvyry zhotovilo 100 účastníkov. S detskou besiedkou sme sa prezentovali aj v kostole počas Veľkej noci, adventu a Vianoc. Všetkým dobrovoľníkom a pomocníkom, ako aj sestry A. Hybenovej, ďakujeme za ich nezištnú službu a pomoc.

Vyučovanie náboženstva. V školskom roku 2015/16 sa vyučuje na 6 štátnych školách, kde je spolu 80 žiakov a na 2 štátnych stredných školách, kde je spolu 27 žiakov. Vyučujú pedagógovia: PaedDr. *Ružena Jurisová*, Mgr. *Andrea Hybenová* a Mgr. *Roman Valanec*. Vyučovanie prebieha podľa platných osnov ECAV. Počet detí na vyučovaní evanjelického náboženstva na EŠŠ bol 365 na EZŠ, 141 na ev. gymnáziu a 68 detí na ev. materskej škole.

Konfirmačná príprava. V roku 2015 bolo confirmovaných 35 duší (+12), z toho 32 detí a 2 dospelí. Konfirmačná a najmä pokonfirmačná prax je v našej cirkvi dlhodobo neriešená a podceňovaná. Ide o veľkú Božiu milosť na poli misie, keď nám Pán Boh každý rok privedie do CZ 30 mladých ľudí a my im nevenujeme takmer žiadnu pozornosť. Ak by takýto počet mladých prišiel napríklad do hocakej malej „cirkvičky“, tak sa zmobilizujú a nenechali by ani jedného konfirmanda nepovšimnutého. Máme čo robiť aj ako presbyteri, učitelia a vychovávateľia, ale aj všetci ostatní cirkevníci. Konfirmačná príprava prebiehala z knížiek Verím a sľubujem a vybraných kapitol z knížky Svetlo – biblické histórie. V prvom aj v druhom ročníku spolu je niečo cez 60 detí. Konfirmačné vyučovanie vedú: pani učiteľka *Eva Janotová*, *Andrea Hybenová*, učiteľ *Martin Uhrin* a brat farrár *Milan Kubík*. Konfirmačnú slávnosť plánujeme na nedeľu 22. 5. 2016.

Spoločenstvo ručných prác. Rok 2015 je devätnástym rokom od vzniku krúžku ručných prác. V tomto roku sa sestry stretli celkom 37-krát, vždy v stredu popoludní okrem sviatkov a prázdnin. Z celkového počtu dvadsiatich sestier bola priemerná účasť na stretnutiach šesťnásť. Okrem krásnych ručných prác vzdávame chválu a vďaka nebeskému Otcovi nábožnými piesňou a čítaním Božieho slova. Ďakujeme za prežitý život, za milosť a požehnanie, ktoré každodenne od

Neho dostávame. Krúžok je neoddeliteľnou súčasťou zborového života. Naše stretnutia bývajú obohatené rôznymi témami a výkladmi poskytovanými bratom farárom, ako aj vystúpeniami žiakov EZŠ a MŠ. Ani život našich chorých sestier nám nie je ľahostajný. Ak je to možné, navštívime ich, ale hlavne im vyprosujeme v modlitbách ochranu, milosť a požehnanie od nebeského Otca. Aj napriek vysokému priemernému veku sestier (76 rokov) i častým chorobám sa nášmu spoločenstvu darí. Sme vďačné Pánu Bohu za dožitie staroby, ktorá, ako čítame vo Svätom písme, má tiež svoje čaro. Je to šťastie a Božie požehnanie. Ľudský život skrýva mnoho dobrodení. Je bohatý na prežitú radosť a prekonané utrpenia, na spomienky, ktoré sú nahromadené v pamäti každého starého človeka. Nech Pán Boh i naďalej požehnáva ruky našich sestier. Nech im zachová primerané zdravie a spokojnosť do dlhých rokov ich pracovitého života. Za krúžok ručných prác napísala *Viera Marečková*.

Spevokol a hudba v CZ. Spevokol vedie sestra farárka z Vrútok *Janka Bosáková* a z organizačnej stránky setra *Janka Kušmíreková*. Ako výborná pomoc k tejto práci sa v roku 2015 k *Olinke Vongrejovej* a *Mojmírovi Ďurikovi* pripojila aj sestra *Daniela Borcovanová*. Spevokol bol posilnený asi 15 novými členmi z Martinského spevokolu najprv vo forme spolupráce a v budúcnosti nevylučujeme ani spojenie. Vidíme v tom možnosť vzájomného obohatenia a cestu k zvýšeniu kvality spevu i nácvikov. Pre nás je to aj pozvanie k evanjelizácii. Vyvrcholením práce spevokolu, okrem už tradične každoročného adventného koncertu, bola účasť na Cirkevných dňoch v Stuttgarte (3. – 7. jún), kde náš spevokol reprezentoval ECAV na Slovensku. Bola to výborná skúsenosť a určite nás motivovala k novým výzvam. Okrem tradičného poslúženia na SB v našom CZ (asi 25-krát) sme zaspievali niekoľko ráz v rím.-kat. kostole na Severe i v meste, ďalej vo Vrútkach, Turanoch... a v rámci vystúpení martinského spevokolu aj na mnohých iných podujatiach. Počet členov spevokolu je okolo 50 (+15). Nácviky bývajú pravidelné, najmenej raz do týždňa. Sú to zároveň aj príjemné, duchovné stretnutia pri modlitbe a vzájomnej pomoci. Ďakujeme tvorcom, protagonistom, hudobníkom i všetkým podporovateľom. V tejto časti chceme spomenúť aj **hudobné stvárnenie SB** a bohoslužobných podujatí. Táto požehnaná služba je v rukách našich kantorov, ktorým aj touto správou srdečne ďakujeme. V roku 2015 to boli: *Ján Žingor*, *Štefan Husár*, *Olinka Vongrejová*, *Slávka Danielová*, *Lenka Kramárová* a *Martina Šuvadová*. Opäť sme pripravili niekoľko koncertov vážnej a populárnej hudby (koncert Lucie Bílej, marcový koncert Cantica collegium musicum, koncert absolventov konzervatória v Žiline pod vedením prof. Marty Gáborovej, koncert gospelovej muziky...). Škoda, že tieto podujatia sú čoraz menej navštevované. Pekným nielen hudobným obohatením SB, činnosti EŠŠ a stretnutí mládeže je **školská kapela**, bez ktorej si nevieme predstaviť život v CZ. Počas 4 rokov účinkovania nadobudli profesionálnu úroveň a sú evanjelizačným nástrojom aj mimo cirkevného priestoru. Vedie ich pán učiteľ *Tomáš Gulán*. Ďakujeme členom: *Barborke Sopoligovej*, *Jankovi Drahošovi*, *Jakubovi Simonidesovi*, *Terke Kucbelovej*, *Nad'ke Bukovinskej*, *Lukášovi Bahurinskému*, *Márii Šimovej* a *Gabike Kubíkovej*. O týchto činnostiach viac v časti: zvláštne a dôležité udalosti.

Zborová diakonia. Diakoniu chápeme ako výzvu na budovanie Božieho kráľovstva v tomto svete. Je svedecká tým, že svojou kvalitou prezrádza poverenie, ktoré je v nej v prikázani lásky Ježiša Krista. Je neoddeliteľnou časťou Božej misie, ktorú majú vykonávať Božie deti.

Cirkevný zbor v Martine pracoval aj v uplynulom roku v naplňaní príkazu lásky voči svojim blíznym. Táto nezištná láska sa prejavovala v rôznych oblastiach. Bolo to predovšetkým návštevnou službou v domácnostiach, pri lôžku pacientov, hospitalizovaných v Univerzitnej nemocnici v Martine (UNM). Pacienti, ktorým to umožnil ich zdravotný stav, mali možnosť sa každú nedeľu o 11.00 h posilniť Božím slovom, piesňou a modlitbou v nemocničnej kaplnke. Služby Božie zabezpečovali zborová farárka *Mgr. Margita Dieová*, *Mgr. Martina Plášilová* a diakonky *Emília Gábrišová*, *Mgr. Lenka Taškárová*.

Inou formou sociálnej pomoci, ktorú ponúka CZ, je **opatrovateľská služba**. Túto službu v roku 2015 zabezpečovali štyri opatrovateľky. Ako zamestnanci CZ každodennou a obetavou starostlivosťou u 7 klientov odpracovali 5 006 hodín. O zvýšenej potrebnosti tejto služby svedčí aj počet hodín, ktorý oproti roku 2014 predstavoval nárast o 1 073 hodín. Sestry opatrovateľky sa takisto postarali o občerstvenie pri niekoľkých akciách CZ. Poďakovanie za službu nepatrí len zborovým opatrovateľkám, ale aj vedeniu mesta Martin. Bez finančnej dotácie by sme túto veľmi náročnú starostlivosť nevedeli zabezpečiť. Úctivo ďakujeme pánovi primátorovi *Mgr. art. Andrejovi Hrnčiarovi*, *PhDr. Kataríne Tomásovej*, *Mgr. Kataríne Fúcelovej*, poslancom mesta Martin, ako aj všetkým referentkám opatrovateľskej služby a posudkových činností. Význam a dôležitosť diakonickej služby bol opäť témou 2. Dňa zborovej diakonie TUS, ktorý sa konal 5. 9. 2015. Na tomto podujatí nás sprevádzala Božím slovom *Mgr. Oľga Kaňuchová* a odbornou prednáškou poslúžila *PhDr. Milina Bubeniková*, *PhD.* Deň zborovej diakonie sa bude pravidelne uskutočňovať v mesiaci september ako pripomenutie života a odkazu Alberta Schweitzera, ako aj prejav vďačnosti výnimočnému človeku, ktorý sa v roku 1952 stal laureátom Nobelovej ceny za mier. Dňa 15. 9. 2015 sa v žilinskom CZ konal Seniorálny deň diakonie. V programe vystúpila s prezentáciou zborovej diakonie v Martine, ako aj SED v Sučanoch *Mgr. Lenka Taškárová*. Na tomto stretnutí sa zúčastnili jednotliví členovia viacerých cirkevných zborov. Zborová diakonia je spoločenstvo slúžiacich a tých, čo potrebujú služby, pričom sa úžitok zo služby stáva rovnako potešiteľným pre všetkých. Uvedomujúc si pravdivosť týchto slov, CZ zorganizoval zbierky pre bezdomovcov a ľudí, ktorí sa nachádzajú v hmotnej či sociálnej núdzi. I takto sa prejavuje praktické nasledovanie učeníkov Ježiša Krista.

Tam, kde už pomoc zborovej diakonie nepostačuje, podáva ruku Stredisko evanjelickej diakonie v Sučanoch. Aj prepojenie vzájomnej pomoci vnímame ako dôkaz Božieho záujmu o človeka. Informácie o SED v Sučanoch nájdete na www.dobrypastier.eu.

Za každé požehnanie prijaté v službe Zborovej diakonie patrí predovšetkým vďaka Pánu Bohu. Nech nám i naďalej pomáha vydávať svedectvo o jeho diakonickej aktivite vo svojom prostredí a vo svojom čase. (Správu za ZD podáva *Lenka Taškárová*, vedúca zborovej diakonie.)

Sprevádzanie smútlacích. Aj v roku 2015 sme pripravili stretnutia pre pozostalých. Sú súčasťou pastorálnej práce CZ. Tieto stretnutia boli pod vedením sestier *Natálie Kacianovej* a *Slávky Danielovej*. Ohlasy sú dobré. Máme známosť, že tento typ služby sa rozširuje aj na okolité CZ.

Misijné aktivity CZ. Ani v roku 2015 sme pre napätú situáciu na Ukrajine, najmä vo vnútri tamjšej Nemeckej EC, nevycestovali. Pre 13 ukrajinských detí sme však prichystali tábor v našom CZ. Po vybavení potrebnej dokumentácie, víz, dohôd a finančnom milodare 600 eur z našej ECAV sme z ústredia tejto cirkvi dostali oficiálne listy, ktoré skomplikovali ďalšiu spoluprácu týmto smerom. Sme už unavení z tohto nevyváženého vzťahu a v budúcnosti budeme hľadať inú cestu, možno aj inú krajinu. Črtá sa spolupráca s niektorým CZ na „Dolnej zemi“ v Srbsku. Uvidíme, čo pre nás Pán Boh v budúcnosti pripraví. K misijným aktivitám patria aj spoločné projekty s EZŠ a EMŠ. Nech Pán Boh požehná prácu týchto nových nástrojov misie a evanjelia. Tešíme sa aj zo zbierok v našom CZ pre bezdomovcov a pre Katolícku charitu, ktoré každoročne pripravujeme. Je to kus nebeského kráľovstva v tomto svete.

Anonymní alkoholici (AA). Žijeme v dobe, v ktorej je závislosť vážnym spoločenským problémom. Alkohol a drogy sa stávajú akceptovateľným (legalizovaným) nástrojom riešenia stresu a preťaženia. O týchto formách sa vedie aj v našej krajine búrlivá politická debata. Nesmieme dovoliť, aby sa človek ako Božie stvorenie stal súčasťou tejto liberálnej propagandy. Ľudia takto závislí oslabujú potenciál kvalitnej rodiny a spoločnosti. Je potrebné im pomáhať, lebo nakoniec tým pomáhame aj samých sebe. Vitáme snahu brata Mgr. *Luboša Kačicu* a MUDr. *Jána Žilu* viesť skupinu AA. Potrebovali by sme posily v podobe ďalších, ktorí takto zápasia, alebo už v Božej milosti zvíťazili. Povzbudzujeme k odvahe tých, ktorí sa chcú zmeniť. Ide o naozaj anonymnú záležitosť. Stretávajú sa pravidelne v pondelok o 18. 00 h v klube na fare v počte 1 – 5 ľudí.

Spoločenstvo milovníkov prírody a turistiky. Aj v roku 2015 toto spoločenstvo v našom CZ z požehnania Božieho absolvovalo celý rad krásnych výletov do prírody. Nezabudnuteľné zostanú štyri výlety do Vysokých Tatier každú stredu v priebehu januára a februára 2015, a to nádhernou zimnou atmosférou, vždy za slnečného počasia. Zážitok sme mali z výletu loďou na Devín z Bratislavy alebo z 3-dňového pobytu vo Vysokých Tatrách na Popradskom plese, spojeného s výstupmi na chatu pod Rysmi a Veľké Hincovo pleso. Spolu sme uskutočnili 23 celodenných túr. Priatelia Božej prírody radi privítajú na prechádzkach a túrach ďalších členov nášho cirkevného zboru. Spoločenstvo vedie brat *Jaroslav Karásek*.

Ostatné stretnutia a aktivity s pravidelným stretávaním. Futbal YMCA viedol *Igor Plž*, kalanetiku *Anna Borcovanová*. Naďalej sa pravidelne konali stretnutia rôznych menších skupín.

Zvláštne a dôležité udalosti. Veľmi podrobne o týchto aktivitách vydáva svedectvo každé nové číslo Martinskeho evanjelika.

Rozlúčka so sestrou farárkou ThMgr. Zuzanou Štanclovou. V nedeľu 3. mája 2015 sme sa rozlúčili s dlhoročnou našou slova Božieho kazateľkou Zuzanou Štanclovou, ktorá zomrela 29. 4. 2015 vo veku 86 rokov. Rozlúčkovú kázeň mal emeritný biskup VD Igor Mišina na biblický text 1 K 15, vybrané verše. Kondolenčný pozdrav generálneho biskupa ECAV Miloša Klátika prečítal Jaroslav Karásek. Smútočný pozdrav za mesto Martin predniesol viceprimátor Imrich Žigo. Odobierku za rodinu a za cirkevné zbory, v ktorých sestra farárka pôsobila predniesol zborový farár – konsenior TuS Milan Kubík.

Sestra farárka nastúpila na uprázdnenú kňazskú stanicu do nášho CZ spolu so svojím manželom, farárom doc. ThDr. Jánom Štanclom. Uvedení do služby boli dňa 1. novembra 1966. Neľahké, najmä náboženské pomery akoby predurčili ich zložitú úlohu šíriť evanjelium v prostredí, ktoré si dalo za úlohu stať sa absolútne ateistickým. Ťažké časy čakali tento mladý manželský farársky pár v novom CZ. Zmeny v roku 1968, nastupujúca normalizácia, strojárenským priemyslom a propagandou zlikvidované hodnoty starého dobrého Svätého Martina, niekdajšieho centra národnej kultúry, miesta vážnych rozhodnutí slovenského národa (memorandum, deklarácia, v ktorých práve CZ zohrával významnú úlohu), teraz však vytrhnuté, vyrvané a pošliapané, mali sa stať miestom ich služby. Vyžiadalo si to veľa zápasov, neľahkých rozhodnutí, určite aj kompromisov, ktoré je už dnes ťažko posudzovať. Teraz po viac ako 25-ročnom odstupe ich služby vidíme veci omnoho citlivejšie. Aj v tejto chvíli chceme Pánu Bohu v prvom rade poďakovať za ich službu, v ktorej niesli pochodeň viery tak vysoko, ako sa dalo. Dali do poriadku kostol i farskú záhradu. Za ich účinkovania sa nadobudol nový trojmanuálový organ – jeden z najlepších na Slovensku v tom čase, vykonala sa generálna oprava strechy a výmena krytiny za medenú na našom kostole, výmena chrámovej dlažby, dreveného obkladu a náterov. Manželia – farárovci Štanclovci sa snažili aj o duchovný rozvoj CZ. Najmä na filiách, kde po dlhom čase práve oni začali so SB v Diakovej a Dražkovciach. Za viac ako 33 rokov ich služby do CZ zavítali aj nespočetné návštevy a zahraničné delegácie cirkevných hodnostárov z Nemecka, Fínska, Maďarska, Čiech a USA.

Zosnulá sestra farárka bola vo všetkých smeroch vzácnou pomocou svojmu manželovi. Starala sa najmä o kozub rodinného života, vždy však pripravená do služby. Jej teologický rozhľad a pastorálne zručnosti využívala najmä pri práci s deťmi a konfirmandmi. Bola aktívnou členkou Spoločenstva evanjelických žien. Zúčastňovala sa na rôznych sympóziách a akadémiách zameraných hlavne na problematiku ordinácie žien v ECAV, na ktorých aktívne prednášala. Podieľala sa na organizovaní slobodných ekumenických bohoslužieb, ktoré sa uskutočnili v roku 1991 v martinskom amfiteátri za účasti biskupov, dôstojného biskupa ZD ThMgr. Jána Antala a diecézneho banskobystrického biskupa Msgr. Rudolfa Baláža. Pamätné boli slávnostné služby Božie pri príležitosti 400. výročia narodenia učiteľa národov, biskupa prenasledovanej Jednoty bratskej, Jána Ámosa Komenského, pripravené v spolupráci so SNK v MS, ako aj slávnostné služby Božie na Pamiatku reformácie za účasti generálneho biskupa ECAV ThMgr. Pavla Uhorskaja. Významná bola aj jej publikačná činnosť najmä v Evanjelickom posle spod Tatier. Slovenská národná bibliografia zaznamenala

niekoľko jej článkov. Bola milovníčkou slovenskej poézie, najmä Martina Rázusa, P. O. Hviezdoslava, ktorých rada citovala aj vo svojich kázňach. Viera v Boha, jej vzdelanosť a pohotovosť k službe boli hodnoty, ktoré jej pomáhali prekonať životné ťažkosti, najmä po nečakanom odchode jej manžela doc. ThDr. Jána Štancla v roku 1989. Pôsobila v Brezne, Novom Meste nad Váhom, Dolnom Srní, Moravskom Lieskovom, Zemianskom Podhradí, v Sučanoch, no najdlhšie v martinskom CZ. Vďaka Bohu za jej službu.

2. ORGANIZAČNÁ ČASŤ

Kancelárie a zamestnanci CZ. Kancelárie fungujú v rovnakom móde. Sme radi, že v dnešnej dobe, keď sa úrady stávajú miestom, kde človek chodí nerád, kancelária farského úradu je miestom aj na oddych, pastorálne rozhovory a príjemné stretnutia. Ak v budúcnosti v rámci stratégie rozvoja CZ získame aj druhého farára, bude potrebné nájsť ďalšie kancelárske priestory.

Okrem pracovníkov zborovej diakonie sme v roku 2015 evidovali týchto zamestnancov: na **plný úväzok**: *Katarína Plžová* – sekretariát; na **čiasťočný úväzok**: *Mgr. Andrea Hybenová* – koordinátor práce s deťmi od 1. 7. 2014. na **dohodu**: *Ing. Martin Uhrin* – koordinátor práce s mládežou, *Jana Korcová* – účtovníčka. Kostolníci ako odplatu používajú služobný byt, garáž a ostatné priestory. Pravidelné pracovné stretnutia s modlitbou máme každý piatok a operatívne porady bývajú podľa potreby. Znovu pripomínam, že týchto zamestnancov si platí sám CZ a chcem sa vám poďakovať za vašu štedrosť pri milodaroch. Osobitná vďaka patrí našej dlhoročnej pracovníčke *Kataríne Plžovej* za vedenie kancelárií CZ a tiež bratovi *Tiborovi Bizikovi* za takmer každodennú pomoc a ochotu. Prajeme si v tejto práci veľa Božieho požehnania.

Obsadenie kaplánskeho miesta. Sme vďační Pánu Bohu, že kaplánske miesto v CZ nestačilo ani vychladnúť, nakoľko po sestre kapláнке *Mgr. Tatiane Beňuchovej* už od marca 2015 nastúpila menovacím dekrétom vyslaná sestra kapláňka *Mgr. Slávka Danielová*. Je to veľká pomoc v mojej práci. Ak sa v budúcnosti podarí obsadiť druhé miesto farára v CZ, sestra kapláňka by sa venovala práci v UNM a DSS, pretože v tejto sfére naša ECAV už niekoľko rokov zostáva za potrebami.

Presbyterstvo CZ a zmeny v presbyterstve. V roku 2015 sme privítali dvoch nových, zborovým konventom zvolených členov: brata *Ivana Hutku* a brata *Adriana Kaciana*. Vystriedali tak našich dlhoročných milých bratov presbyterov *Borisa Bukovského* a *Miloša Kovačku*. Odchádzajúcim bratom úprimne ďakujeme za ich službu, pomoc a obetavú prácu a nenahraditeľnú reprezentáciu nášho CZ. Novým bratom vyprosujeme Božie požehnanie a múdrosť Ducha. Úvod nových, ako aj poďakovanie odchádzajúcim uskutočníme v tomto roku. Pokračujeme s biblickým vzdelávaním presbyterov pri preberaní knihy R. C. Ortlanda *Nechajme cirkev byť cirkvou*. V roku 2016 chceme pripraviť stratégiu CZ a viac sa venovať skvalitneniu duchovnej úrovne vedúcich pracovníkov CZ. Máme 26 členov.

Presbyterstvo plnilo najmä úlohy a uznesenia stanovené konventom CZ. V roku 2015 sa presbyteri stretli 5-krát. Chcem sa poďakovať za ozaj radostnú a prajnú atmosféru najmä pri náročných uzneseniach. Určite by bolo dobré zorganizovať aj nejaké sústredenie, víkendovku, kde by sme si mohli témy ozaj zodpovedne prejsť. Verím, že sa nám to tohto roku podarí. Z každého stretnutia je spísaná zápisnica vďaka sestram zapisovateľkám *Alene Hulejovej* a *Kataríne Plžovej*.

Hospodársky výbor, Výbor pre misiu a kultúru a Revízna komisia. HV sa stretával podľa potreby danej presbyterstvom a konventom CZ a riešil úlohy vyplývajúce z ich uznesení (otázky hospodárenia, tvorby rozpočtu, posudzovania zmlúv, tvorby finančnej stratégie a plánu rekonštrukčných prác – strecha, terasa...). Členovia HV: *predsedníctvo CZ, Milan Tkáč, Jana Figurová, Matej Krafcík* a *Peter Rysuľa*. VKM sa stretával najmä k príprave podujatí spojených s prípojenkou 600. výročia upálenia Majstra J. Husa a pásma Martýri cirkvi Bakoss, Bučko, Bonhoeffer. VMK: *Jelka Borcovanová, Zuzana Bukovská, Miloš Kovačka, Karol Figura* a *Ján Kričko*. RK sa stretla trikrát k revízii účtov. RK: *Lubica Kušnieriková, Petronela Husárová, Jaroslav Polák* a *Karol Figura*.

Kuchyňa CZ. Po rokoch ozaj obetavej a chutnej služby sestier *Etely Pavlíkovej, Eleny Babušíkovej* a *Dagmar Kubikovej* v zborovej kuchyni sa postupne táto časť pomoci presúva na naše stravovacie zariadenia v ESŠ, ktoré využívame aj na zborové účely. Pomoc týchto sestier je však stále nenahraditeľná, najmä na veľkých akciách, ako je zborový deň a iné. Pri takýchto celozborových stretnutiach oceňujem aj pomoc *Jaroslava Karáska, Dušana Borcovana* a iných spolupracovníkov pri príprave „zborového“ guláša. Tešíme sa aj z ďalšej skupinky mamičiek mládežníkov: *Martonová, Drahošová* a *Matulová* pri príprave každoročnej kapustnice. Niekoľkokrát v roku 2015 sa o občerstvenie postarali aj sestry zo zborovej diakonie. Aj tento rok patrí opäť veľká vďaka sestram kuchárkam a ochotným sestram z našich filií.

Spolupráca s ESŠ, BŠ a CCE. Na toto by bolo dobré spýtať sa vás, milí bratia a sestry, ako vnímate ESŠ alebo novovzniknuté CCE v súvislosti s naším CZ. Chceme však, aby obraz tejto spolupráce bol vyjadrením Kristovho posolstva o prívádzaní hriešnikov k Bohu. Som rád, že aj v roku 2015 sa nám v tejto veci darilo. Ide v podstate o tých istých ľudí vo viacerých polohách ich služby. Ak sa jednému nedarí, malo by nás to všetkých rovnako bolieť. Stále pokračujú pravidelné spoločné pondelkové raňajky, ktoré majú pracovný aj pastoraálny význam. I touto cestou sa chcem poďakovať všetkým pracovníkom, zamestnancom, ale aj niektorým učiteľom ESŠ. Máme si čo ponúknuť, ale aj v čom si pomáhať. Pánu Bohu vďaka.

Inštitút pre rozvoj osobnosti a ľudských zdrojov, o. z. Počas kalendárneho roka 2015 náš CZ v spolupráci s občianskym združením Inštitút pre rozvoj osobnosti a ľudských zdrojov, o. z. zorganizoval viaceré podujatia, ktoré boli financované z vyzbieraných 2 % dane. Vo februári a decembri 2015 sa konali konfirmačné sústredenia, ktoré inštitút podporil sumou 279,50 eur. Ďalej pod-

poril stretnutie rodín pri výrobe adventných vencov sumou 210,70 eur, Mikulášsku veľkú besiedku a ďalšie stretnutia detí spolu sumou takmer 200 eur. S občianskym združením intenzívne spolupracujeme aj naďalej, jeho členovia aj vedenie sú členmi nášho CZ a presbyterstva. Inštitút pre rozvoj osobnosti a ľudských zdrojov môžete podporiť aj vy svojimi 2 % dane.

Evidencia členov, spravodaj, webová stránka, Martinský evanjelik, prezentácia CZ a kronika. Evidencia členov pokračuje pod vedením *Kataríny Plžovej*. Tohto roku nám pomáhala aj sestra *Darina Žiaková*. Stále čakáme na program z GBÚ na evidenciu členov CZ, ktorý by bol súčasťou siete celej ECAV. **Spravodaj** vydávame pre každé SB. Stáva sa pekným povzbudením najmä pre tých, ktorí sa nemôžu zúčastňovať na SB. Ďakujeme všetkým, ktorí ho s láskou prinášate do týchto rodín. **Webovú stránku** má v pozornej starostlivosti brat *Martin Šajdák*. Začiatkom roka 2016 sme pripravili spustenie **novej webovej stránky**. Veríme, že si nájdete svoje miesto a duchovné povzbudenie aj pri jej čítaní. Zborový časopis **Martinský evanjelik** sa teší veľkej obľube domácich viery a aj mimo nášho CZ. Vďaka horlivým bratom a sestram dostáva sa do rúk našich sympatizantov a podporovateľov. Tešíme sa z vášho záujmu o každé jedno číslo. Privítali by sme aj vaše príspevky. Nepodarilo sa nám v uspokojivom rozsahu spustiť rubriku, v ktorej sa postupne predstavia napr. presbyteri, pracovníci v zbere. Ostáva nám tak táto sčasti nesplnená úloha na rok. Ďakujeme za starostlivú a systematickú prípravu celej redakčnej rade časopisu, osobitne *Milošovi Kovačkovi, Petrovi Ďuríkovi, Alžbete Stančevovej, Kataríne Plžovej, Hedwige Tkáčovej, Jelke Borcovanovej* a bratovi farárovi *Milanovi Kubíkovi*. **Zborovú kroniku** s láskou dopisuje, dopĺňa a obohacuje a každý dôležitý okamih zaznamenáva brat emeritný zborový dozorca *Ján Žingor*.

Archív CZ, knihy, časopisy a knižnica

Archív CZ. Archív CZ aj TuS vedie, spravuje a správu podáva Dr. *Viera Sedláková*. Evidencia archíválií ev. a. v. Turčianskeho seniorátu podľa súpisu (Milan Dudáš 1974) v rozsahu troch skriň. Vďaka za starostlivosť.

Odoberáme: Evanjelický posol spod Tatier, Evanjelický východ, Cestou svetla, Tvorbu, Cirkevné listy, Rozmer, Šumenie líp, Dúhu, Kresťanskú revue a rôzne iné zborové časopisy. Do **zborovej knižnice** priebežne dopĺňame nové tituly z teológie, náboženstva, histórie a filozofie i pomôcky na výučbu, ako sú biblické atlasy, mapy atď. Srdečne vás pozývame na ich využívanie. Ďakujeme sestre *Helene Šajdákovej* za organizáciu knižného fondu v zborovej knižnici, ale aj na našej webovej stránke, za poriadok a starostlivosť. Knižnica je bohatá a prajeme si, aby slúžila nám všetkým. Tým, ktorí radi študujú, dávame do pozornosti aj ozaj kvalitnú študijnú knižnicu v Biblickej škole. Ide najmä o cudzojazyčnú literatúru. Pozoruhodne sa budujú aj knižnice ESS. Ďakujeme všetkým, ktorí nás obdarúvate hodnotnými publikáciami.

3. HOSPODÁRSKA ČASŤ

Hospodársky výsledok v skratke. Po kompletnej výmene okien na našom chráme v roku 2013 sme v uplynulom roku uskutočnili nevyhnutnú **výmenu strešnej krytiny na farskej budove**. Jej stav bol nevyhovujúci. Dokladujú to aj po-

sudky Krajského pamiatkového úradu, ako aj HV. Realizácia výmeny prebehla v priebehu letných mesiacov 2015 pod vedením firmy Bau-Dach, s.r.o. Do realizácie boli zapojení aj naši cirkevníci, zvlášť v prípravných fázach. V rámci rekonštrukčných prác boli vymenené aj poškodené nosné trámy (pomúrnice, krokvy...). Na novej streche sa osadili odvetrávacie strešné okná. Vymenili sa aj všetky zvody vody a ríny. Vyupratovali sme povalu a následne na podlahu sme umiestnili termoizoláciu. Veríme, že strecha aj izolácia prinesú očakávané výsledky – finančné, estetické, ale najmä technické. Celková cena výmeny krytiny na farskej budove bola 28 000 eur. Tieto práce sme mohli uskutočniť aj vďaka vašej štedrosti v milodaroch a tiež niektorým sponzorom. Podarilo sa nám uskutočniť aj **rekonštrukciu terasy na fare**. Farská budova má 80 rokov a tieto úpravy sú nevyhnutné. Odhadovaná suma realizovaná firmou by činila 5 000 eur. Svojpomocne sme ju zvládli za 2 000 eur, samozrejme, za odbernej pomoci brata kostolníka, ako aj zručných a ochotných bratov. Takto si predstavujem kvalitný CZ, kde si vieme vzájomne pomôcť a poradiť. Som rád, že sa k týmto aktivitám prihlásili aj niektorí mládežníci, najmä z našej ESŠ. Veľa brigád sme uskutočnili aj na úprave **nových priestorov ESŠ**. Tam sa sústreďuje naša pozornosť najviac. Aj touto správou chcem vyzvať všetkých k modlitbám a finančnej a praktickej pomoci a podpore. Tešíme sa aj záujmu o **knihu Kazateľ Ján Bohdan Hroboň**, preto sme v roku 2015 uskutočnili dotlač 500 kusov. Urobili sa aj mnohé **menšie úpravy** vo farskej záhrade, v kostole i v zborovej sieni. Podarilo sa nám v rámci **revitalizácie ozvučenia v kostole** kúpiť kvalitné mikrofóny pre kazateľov. V budúcom roku máme úmysel investovať do kúpy kvalitného klávesového nástroja do kostola. Za všetky tieto činnosti chceme poďakovať najmä bratom *Tomášovi Gulanovi*, *Martinovi Šajdákovi*, *Petrovi Rysulovi*, ale aj kurátorovi *Milanovi Tkáčovi* a ostatným ochotným bratom a sestram pri brigádach a upratovaní. Bohu a ochotným darcom patrí srdečná vďaka.

Celkový pohľad na hospodárenie. Rok 2015 bol pre nás z hľadiska hospodárenia veľkou výzvou na mobilizáciu darcovstva, nezištnej pomoci a osobnej angažovanosti. Posledné roky sa ozaj nesú v znamení pomerne veľkých rekonštrukčných aktivít (kostol, fara, budovy ESŠ...). Priestor okolo Memorandového námestia sa obnovuje, skrásľuje a dostáva tak nový nádych vychádzajúci z historických súvislostí. Sme vďační, že smieme byť pokračovateľmi krásnych myšlienok, ktoré rodia sa na tomto mieste boli ukazovateľmi na Krista, nášho Pána, a to nielen pre náš CZ, mesto Martin, ale pre celý slovenský národ. Aj tento rok sme mali vyrovnaný hospodársky výsledok. Schodok 3 000 eur je spôsobený pôžičkou (5 000 eur), ktorú sme poskytli v závere roka CZ Turčianske Jaseno. Som vám, milí bratia a sestry, povďačný a rovnako povzbudený. V roku 2016 plánujeme uskutočniť niekoľko menších „oddychových“ projektov. Radi by sme položili dlažbu na farský dvor smerom ku garážam, vymenili bránu do farskej záhrady, zrekonštruovali kúpeľňu v kostolníckom byte a osadili rampu na príjazd na Memorandové námestie... a v roku 2017 nás zrejme čaká maľovanie kostola. Sú to rozumné investície. Rekonštrukciou kúrenia náš CZ ušetrí nemalé prostriedky (**nové kúrenie prinieslo úsporu 43 %**). Čakajú nás náročné roky. Božia milosť a požehnanie nech sú s nami.

Príjem v roku 2015. Príjem CZ tvoria cirkevný príspevok (CP), ofery, milodary, urbár a dotácie z mesta na výkon diakonie. Ofery a milodary mali v roku

2015 takú úroveň ako v roku 2014 a držia si stále pekný priemer. Chceme sa poďakovať všetkým láskavým a úprimným darcom, bratom a sestram, že najmä pri rôznych výročiach viete podporiť svoj CZ. Naši predkovia by z toho mali iste radosť.

Finančná pomoc pre aktivity ECAV v roku 2015 zaslané z nášho CZ:
 Generálna podporoveň 30 eur, ofera pre teológov 70 eur, Svetový luteránsky zväz 50 eur, fond vzdelávania 50 eur, Srbsko – evanjelici v zahraničí 250 eur, seniorátny príspevok + ofera 957, 10 eur, príspevok VD ECAV 1885 eur.

PRÍJEM V ROKU 2015

Cirkevný príspevok	9 885 €
Milodary	4 780 €
Ofery	23 793 €
Iné milodary	22 156 €
Iné	29 316 €
SPOLU	89 930 €

Pokladňa

Počiatkový stav	977 €
Príjem	75 013 €
Výdavok	75 309 €
Zostatok	681 €

Bežný účet

Počiatkový stav	18 898 €
Príjem	68 882 €
Výdavok	67 859 €
Zostatok	19 921 €

Termínovaný účet

Počiatkový stav	20 822 €
Príjem	125 €
Výdavok	24 €
Zostatok	20 923 €

Celkový zostatok k 31. 12. 2015

Pokladňa	681 €
Bežný účet	19 921 €
Termínovaný účet	20 923 €
Spolu	41 525 €

Príjem iné - sa skladá:

Dotácia Nad. kresť. vzdelávania	2 458,16 €
Za predané knihy	2 602,30 €
Za predané časopisy	380,50 €
Úroky v banke	127,26 €
Prijaté dary	3 106 €
Prijaté dary – Uhrin	480 €
Prijaté dary – Hybenová	980 €
Prijaté dary – Mart. evanjelik	120 €
Príjem za energie	2 100 €
Príjmy od účastníkov táborov	3 167 €
Príjmy urbariát	9 646 €
Príjmy zborový deň	502 €
Obedy, stret. konf., uč. popl.	1 735 €
Plnenie poisťovne za škodu	180,24 €
Iné milodary	1 731,13 €
Spolu iný príjem	29 315,59 €

VÝDAVKY V ROKU 2015

Mzdy	13 717 €
Odvody	4 563 €
Vecné a bohoslužobné	52 €
Finančné	
(GBU, VD, seniorát, misia)	4 153 €
Knihy, časopisy	4 213 €
Cestovné	151 €
Investície – strecha	30 129 €
Ostatné služby	14 831 €
Iné (opravy, energie, spotrebný materiál)	17 092 €
Poistné (auto, nehnuteľnosti)	1 469 €
Spolu	90 294 €

SPOLU CIRKEVNÝ ZBOR A DIAKONIA

Príjem v roku 2015 Diakonia		Výdavky v roku 2015	
Milodary	1 322 €	Mzdy	21 952 €
Výnosy	30 476 €	Odvody	6 324 €
Iné	1 €	Finančné služby (spracovanie miezd, poštovné, poplatky)	1 107 €
Dot. mesto Martin	300 €	Náklady – Deň diakonie	300 €
Spolu	32 099 €	Poistné	283 €
Bežný účet		Poplatky v banke	264 €
Počiatkový stav	2 250 €	Iné	663 €
Príjem	4 464 €	Spolu	30 893 €
Výdavok	4 887 €		
Zostatok	1 827 €	Celkový zostatok k 31. 12. 2015	
Účet mesto Martin		Bežný účet	1 826 €
Počiatkový stav	169 €	Účet MM	166 €
Príjem	25 893 €	Spolu	1 992 €
Výdavok	25 896 €		
Zostatok	166 €		

DIAKONIA

ROZPOČET 2016

Rozpočet finančného hospodárenia 2016

A. PRÍJMY	Riadok	Návrh rozp
Príjmy z majetku (stĺp. a+b denníka)	1	9 000 €
Príjmy z darov a príspevkov (stĺp. c+d+e+f+g denníka) spolu, z toho: milodary, ofery, daň	2	66 500 €
Príjmy z dedičstva (stĺp. h denníka)	3	0 €
Príjmy z organizovania akcií (stĺp. h denníka)	4	0 €
Príjmy z dotácií (stĺp. i denníka)	5	600 €
Príjmy z predaja majetku (stĺp. h denníka)	6	0 €
Príjmy z poskytnutých služieb (stĺp. h denníka)	7	33 000 €
Ostatné príjmy (stĺp. l+m+n denníka), z toho:	8	125 €
PRÍJMY CELKOM	9	109 225 €
B. VÝDAVKY	Riadok	Návrh rozpočtu
Zásoby (stĺp. I. denníka)	10	
Služby (stĺp. II. až X. denníka) spolu, z toho:	11	19 000 €
Mzdy (stĺp. XI. denníka)	12	43 000 €
Poistné fondy (stĺp. XII. denníka)	13	14 000 €
Prevádzková réžia (stĺp. XIII až XXVI. denníka) spolu:	14	34 650 €
Sociálny fond (stĺp. XXVII. denníka)	15	1 000 €
Ostatné výdavky (stĺp. XXVIII až XXXI. denníka) spolu, z toho:	16	4 000 €
pôžičky XXXI.	16d	0 €
VÝDAVKY CELKOM	17	115 650 €

C. ROZDIEL

Prebytok

Schodok

6 425 €

Revízia účtov: Účty boli schválené revíznou komisiou (*Lubica Kušnieriková* – predseda RK, *Petronela Husárová*, *Karol Figura*, *Jaroslav Polák*) dňa 25. 1. 2016 (zápisnica bola prečítaná na zborovom konvente).

4. PLNENIE UZNESENÍ ZA ROK 2015 A NÁVRH NA ROK 2016

Plnenie uznesení z konventu CZ ECAV Martin:

Bohoslužobné:

- Pripraviť radostný večer martinských evanjelikov – nesplnené (pre vyťaženosť členov prípravného výboru a pretlak aktivít sme sa rozhodli tento večer neuskutočniť.)
- Pripraviť zborový deň – splnené
- Pripraviť letné tábory pre mládež, dorast a deti – splnené
- Hľadať možnosti v rámci CZ na podporu ESS v Martine – plní sa priebežne
- Pripraviť pozvanie partnerského CZ v Hoogveene (NED) – splnené
- Intervenovať za obsadenie kaplánskeho miesta – splnené
- Ďalej pracovať v súčinnosti s GBÚ ECAV na možnosti vytvorenia miesta nemocničného kaplána na plný úväzok pre UNM a tiež pre študentov JLF UK v Martine – plní sa (tento záväzok je závislý od počtu kaplánov prichádzajúcich do služby – už 10 rokov je ich čoraz menej)
- Hľadať spôsoby a možnosti pomoci našim partnerom na Ukrajine – cesta sa neuskutočnila z dôvodu vážnych vnútro-cirkevných sporov Nemeckej evanjelickej cirkvi na Ukrajine
- Pripraviť SB na 1. adventnú nedeľu – pre RTVS – splnené
- Poslúžiť s našim spevokolom na Cirkevných dňoch v Stuttgarte – splnené

Hospodárske a organizačné:

- Dokončiť sakristiu – v riešení
- Realizovať výmenu strešnej krytiny na fare – splnené

Uznesenia CZ ECAV Martin na rok 2016:

Bohoslužobné:

- Vytvoriť podklady pre miesto nemocničného farára (systematizovať miesto, zabezpečiť bývanie...)
- Pracovať na obsadení druhého farárskeho miesta
- Pripraviť v spolupráci s ESS Zborový deň v rámci Evanjelického víkendu (jún 2016)
- Pripraviť v spolupráci s ev. diakoniou oslavy 10. výročia vzniku DC DP v Sučanoch (jún 2016)
- Pripraviť v spolupráci so Spolkom M. Rázusa spomienkové popoludnie s prezentáciou knihy *To je vojna* – zbierka básní z vojnového obdobia (február 2016)
- Pripraviť služby vďaky pri príležitosti 20. výročia vzniku krúžku ručných prác – SB, prezentácia (marec 2016)

- Pripraviť týždeň modlitieb – aliančný, pôstny a adventný
- Pripraviť a začať stretávanie mužov v CZ (od februára 2016)

Hospodársko-organizačné:

- Dlažba na farský dvor – cesta ku garážam
- Rampa na námestie pri kostole
- Automatické otváranie brány na dvor a z námestia
- Rekonštrukcia kúpeľne kostolníckeho bytu
- Dlažba na pochodí veže kostola pri zvonoch
- Sakristia
- Dokončenie terasy na fare

Záver: *Tak ako každý rok by som chcel vysloviť úprimné poďakovanie najbližším spolupracovníkom, presbyterom a dobrovoľníkom, bez ktorých si život v CZ nevieme predstaviť. Osobitné poďakovanie patrí milému bratovi dozorcovi Mgr. Danielovi Borcovanovi za jeho prácu, ústretovosť, pomoc a prezentáciu CZ a tiež vedeniu BŠ a ESS. Sme Pánu Bohu vďační za všetko, čo nám dal počas minulého roka prežiť. Uvedomujeme si, že sme dostali omnoho viac, ako sme prosili alebo rozumeli. Nášmu Bohu nech je sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia až naveky vekov. Amen.*

**Prečítané a schválené na výročnom volebnom konvente 28. 2. 2016
na 3. pôstnu nedeľu Oculi v chráme Božom v Martine.**

S LÁSKOU MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Soli Deo Gloria!

**Kdo proti nám,
když Bůh s námi jest?**

JURAJ TRANOVSKÝ
CITHARA SANCTORUM 1636

UDALOSTI V NAŠOM CIRKEVNOM ZBORE OD JANUÁRA DO MARCA 2016

- ❑ Nový rok, 1. januára 2016, sme začali slávnostnými službami Božími s veľkou Večerou Pánovou.
- ❑ 3. januára sa uskutočnil v rímskokatolíckom kostole sv. Martina koncert Martinského spevokolu a nášho zborového spevokolu.
- ❑ 6. januára, na Zjavenie Krista Pána mudrcom, poslúžil náš spevokol vystúpením na službách Božích v žilinskom cirkevnom zbore. Kázal brat farár Milan Kubík a po službách Božích účastníkom pripravili domáci cirkevníci pohostenie s kapustnicou.
- ❑ Aliančný modlitebný týždeň sme mali od 11. do 17. januára. Témou tohto týždňa bol biblický príbeh O stratenom synovi pod názvom „Vitajte doma“. 16. januára sme sa stretli s bratmi a sestrami z rímskokatolíckej a gréckokatolíckej cirkvi, ako aj z kresťanských zborov v Biblickej škole na spoločnom programe. Tešili sme sa z peknej účasti na modlitebnom týždni.
- ❑ 23. januára bolo v rímskokatolíckom kostole sv. Martina ekumenické stretnutie v rámci Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov. Za našu cirkev sa na stretnutí zúčastnili brat farár Milan Kubík, sestra farárka Margita Dieová zo Záturčia a sestra farárka Janka Keliarová z Turčianskeho Jasena. Do programu prispeli naši bratia a sestry modlitbami a spevom.
- ❑ 12. februára usporiadala Evanjelická spojená škola v Martine valentínsky večer.
- ❑ 14. februára sa začalo v našom cirkevnom zbore stretávanie mužov pri spoločných raňajkách. Na prvom stretnutí sa zišlo 14 bratov, z čoho sa tešíme a vyprosujeme Božie požehnanie pre tieto stretnutia.
- ❑ Na 1. pôstnu nedeľu, 14. februára, sme mali slávnostné služby Božie s veľkou Večerou Pánovou. Kázal Mgr. Vladimír Ferenčík, duchovný správca Evanjelického gymnázia v Liptovskom Mikuláši a emeritný predseda Spolku Martina Rázusa. Popoludní sa konala duchovná akadémia spojená s prezentáciou protivojnových kníh Spolku Martina Rázusa. Na akadémii odznelo duchovné slovo evanjelia, pozdravy z Liptova, recitácie Rázusovej poézie, scénka z Timravinej novely Hrdinovia, piesne a hudobný program. Stretnutie pripravil tím ochotných bratov a sestier z nášho cirkevného zboru a z Evanjelickej spojenej školy.
- ❑ 28. februára sme mali počas služieb Božích výročný zborový konvent. Hlasovaním bola prijatá Výročná kňazská správa za rok 2015, rozpočet na rok 2016 a správa revíznej komisie o kontrole účtov za rok 2015.
- ❑ 29. februára až 1. marca sa uskutočnila mládežnícka vikendovka vo Veľkom Slavkove. Zúčastnilo sa na nej 15 mládežníkov a 4 vedúci. Vikendovku pripravil Milan Bruncko ml., Alena Šajdaková, Michaela Dutková a brat farár Milan Kubík.
- ❑ 2. marca oslávili naše sestry z krúžku ručných prác 20. výročie svojho vzniku. Zúčastnil sa na ňom aj brat farár Milan Kubík, sestra kaplanka Slávka Danieľová, brat dozorca Daniel Borcovan a emeritný zborový dozorca Ján Žingor. Krúžok starších sestier viedla sestra Mária Lajčiaková a teraz stretnutia organizuje a krúžok vedie sestra Viera Marečková. Sme vďační za tieto naše

sestry, ktoré sú pevnou súčasťou a pomocou v našom cirkevnom zbere.

- ☐ Spomienku na brata farára Jána Bohdana Hroboňa sme mali 17. januára a 6. marca na nedeľných službách Božích, a to pri príležitosti 10. výročia jeho úmrtia a nedožitých 78. narodenín.

Pripomenuli sme si ho úryvkami z jeho kázni, modlitbami a spevom.

- ☐ Veľká detská besiedka bola 17. januára a 13. februára 2016 v aule Biblickej školy. Sme vďační Pánu Bohu nielen za deti, ale aj za bohatú účasť rodičov. Besiedky organizuje pracovníčka s deťmi A. Hybenová.

PRIPRAVILA KATARÍNA PLŽOVÁ

Program služieb Božích Cirkevného zboru ECAV na Slovensku v Martine cez veľkonočné sviatky 2016

Zelený štvrtok

18.00 h Večerné služby Božie s Večerou Pánovou

Veľký piatok

10.00 h Služby Božie s čítaním Pašii, po SB Večera Pánova

17.00 h Večerné služby Božie (bez Pašii) s Večerou Pánovou

Veľkonočná nedeľa

8.30 h Služby Božie na Bystričke

8.30 h Ranné služby Božie

10.00 h Hlavné slávnostné služby Božie

Veľkonočný pondelok

10.00 h Hlavné služby Božie

Ak ma milujete, zachovávajúte moje prikázania. A ja budem prosiť Otca, a dá vám iného Radcu, aby bol s vami až naveky – Ducha pravdy, ktorého svet nemôže prijať, pretože Ho nevidí, ani nepozná. Vy Ho poznáte, pretože pri vás ostáva a bude vo vás. Neopustím vás ako siroty, prídeme k vám. Ešte máličko, a svet ma viac neuvidí, ale vy ma uvidíte; pretože ja žijem, aj vy budete žiť. V ten deň poznáte, že ja som vo svojom Otcovi, a vy ste vo mne, ako ja som vo vás. Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje, a kto mňa miluje, toho bude milovať aj môj Otec, aj ja ho budem milovať a vyjavím mu seba samého. Povedal Mu Judáš, nie ten Iškariotský: Ako je to, Pane, že sa chceš vyjaviť nám, a nie svetu? Ježiš mu odpovedal: Ak ma niekto miluje, bude zachovávať moje slovo, a môj Otec ho bude milovať a prídeme k Nemu a budeme prebývať u Neho. Kto ma nemiluje, nezachováva moje slová. A slovo, ktoré počujete, nie je moje, ale Otcovo, ktorý ma poslal. Toto som vám povedal, keď som bol s vami. Ale Radca, ten Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, Ten vás naučí všetkému a pripomenie vám všetko, čo som vám hovoril. Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam, nie ako svet dáva, vám ja dávam. Nech sa vám nermúti srdce a nestraňuje! Počuli ste, že som vám povedal: Odídeme a prídeme k vám. Keby ste ma milovali, tešili by ste sa, že idem k Otcovi, pretože Otec je väčší ako ja. Už teraz som vám povedal, skôr, ako by sa to stalo, aby ste uverili, keď sa to stane. Už nebudem mnoho hovoriť s vami, lebo prichádza Knieža sveta. Nič vo mne nie je (síce) jeho, ale aby svet poznal, že milujem Otca a činím tak, ako mi Otec prikázal: vstaňte, poďme odiaľto!

J 14, 15 – 31

*Akže vám hovoria,
hej, bude vojna,
vedzte, národy –
národe môj drahý,
že to nie je
vôľa Božia!*

MARTIN RÁZUS

Pozývame vás
na slávnostné služby Božie s kajúcou Večerou Pánovou
a kázňou Vladimíra Ferenčíka, ev. farára
a emeritného predsedu Spolku Martina Rázusa
v Liptovskom Mikuláši,

ktoré sa uskutočnia v nedeľu 14. februára 2016 o 10. 00 h
v martinskom evanjelickom kostole
pri príležitosti kajúcej 1. pôstnej nedele
a na duchovnú akadémiu spojenú s prezentáciou
protivojnových kníh

Spolku Martina Rázusa

MARTIN RÁZUS/ TO JE VOJNA!

TIMRAVA/HRDINOVIA

popoludní o 14. 30 h v aule Biblickej školy v Martine
spojenej s duchovným slovom evanjelia, pozdravmi z Liptova,
recitáciami Rázusovej poézie a scénkou z Timravy,
piesňami a hudobným programom.

Evanjelický a. v. cirkevný zbor v Martine
Spolok Martina Rázusa v Liptovskom Mikuláši
Evanjelická spojená škola v Martine
Združenie evanjelickej inteligencie Liptovsko-oravského
a Turčianskeho seniorátu ECAV

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Milan Kubík, Peter Ďurík, Miloš Kovačka,

Katarína Pířzová, Alžbeta Stančevová-Kátlovská, Hedwiga Tkáčová-Hennelová

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176